This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

B 967,825

The
German-American
Goethe Library

University of Michigan.

UG
F2
.H25
1887

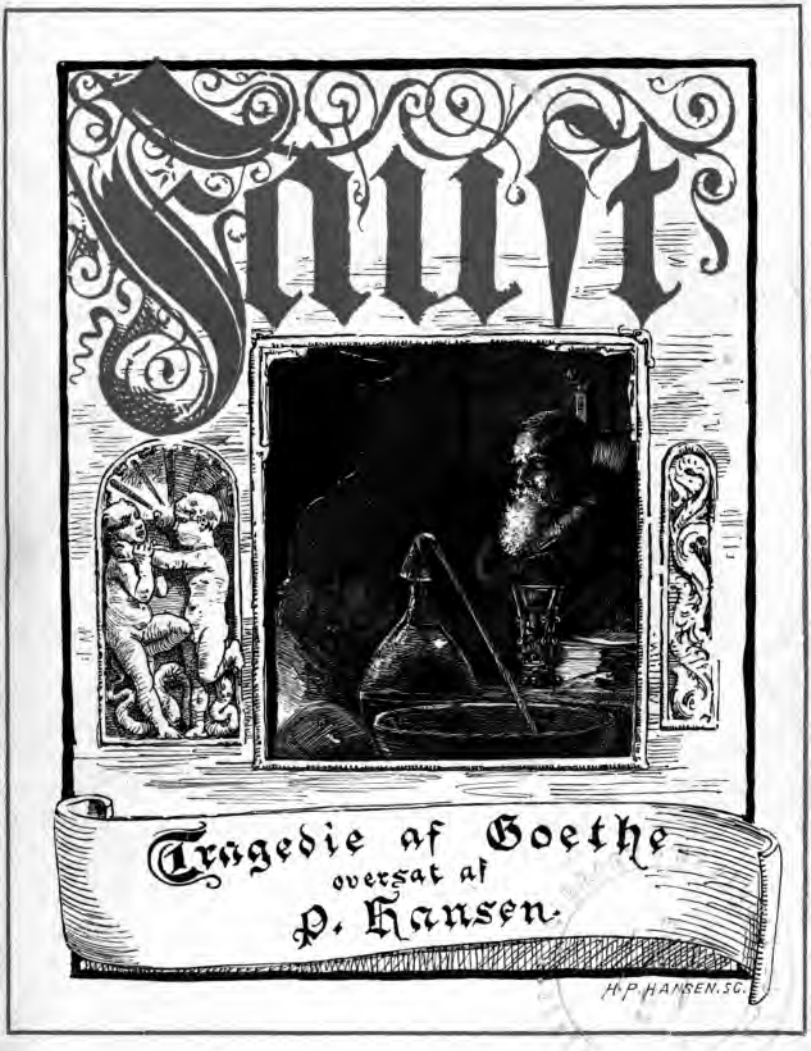
Faust
Tragedie af Goethe
oversat af
P. Hansen.
H.P. HANSEN. SC.

84864

Faust.

Tragedie

af

Goethe.

Oversat af P. Hansen.

2det Oplag.

Kjøbenhavn.
Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn).
Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover.)
1887.

Faust.

Tilegnelse.

Taageskikkelser fra svundne Tider,
paany mit Tungsindsblik
I svæve nær.
Skal nu jeg holde Eder fast omsider?
Er denne Drøm endnu mit Hjerte kjær?
I trænge paa, og ej imod jeg strider;
alt mer og mere klares Eders Færd,
og Tryllesskjæret, som Jert Tog omhyller,
paany mit Bryst med Ungdomsvarme fylder.

Med Eder Billeder fra glade Dage
og kjære Skygger svæve mig forbi,
det første Venskabs halvforglemte Sage,
den første Elskovs rige Trylleri.
Med nyvakt Smerte fører mig min Klage
paany ad Livets vildsomt snoede Sti
og nævner mig henfarne Venners Navne,
som Skjæbnen grumt lod skjønne Timer savne.

Ej kan de mine Töner nu fornemme,
de Kjære, som har hørt min Ungdoms Sang;
forsvunden er den Kreds, hvor jeg var hjemme,
og hendød, ak! den første Atterklang.
En ukjendt Mængde lytter til min Stemme,
og selv dens Bifald gjør mig Sjælen trang.
Hvad før ved Sangens Magt jeg kunde binde,
er, om det lever, spredt for alle Vinde.

Og Længsel, som jeg ej har følt den længe,
mig griber efter Aanders stille Hjem;
med dæmpet Klang, som Æolsharpens Strenge,
min Sangs Akkorder sagte svæve frem.
Med hellig Bæven Taarer frem sig trænge,
og Mildhed Magten faaer i Hjertets Gjem.
Hvad end jeg har, er som af Taager dækket,
og hvad der svandt, paany til Liv er vækket.

Forspil paa Theatret.

Direkteuren.

Theaterdigteren. Den lystige Person.

Direkteuren.

To, hos hvem i Nød og Trang
jeg tidt har kunnet Bistand hente,
hvad tröer I vel, at vi kan vente
os af vört Arbejd dennegang?
At Mængden jeg vil tækkes, ej jeg nægter,
den lever selv og Andre leve la'er.
Min Bod er rejst med Brædder og med Lægter,
og paa en Fest man Munden spidset har.
Med store Øjne sidder de og bier
paa Scenens endnu skjulte Tryllerier.
Til Folkets Gunst jeg kjender Vejen grant,
dog saa forlegen var jeg ingensinde;
vel er de ikke til det Bedste vant,
men de har grumme megen Læsning inde.
Hvordan faaer vi nu Alting friskt og kjækt,
paa eengang mörende og fuldt af Vægt?

Thi gjerne seer jeg Mængden, naar den ruller
sig som en vældig Strøm imod vor Bod
og presser sig med Skulder imod Skulder
igjennem Døren, langsomt, Fod for Fod,
naar jeg endnu før Fire seer dem gjøre
sig største Møje for at faae Billet
og som i Hungersnød om Brød ved Bagerdøre
med Puffen trænge sig om Hullet tæt.
Et saadant Under virker ikkun Den,
som Digter er. Gjør det idag, min Ven!

Digteren.

Forskaan mig dog for Mængdens vilde Vrimmel,
min Aand har ikke Øre for dens Kor.
Skjul for mit Blik dens meningsløse Stimmel,
der mod min Villie drager mig mod Jord.
Nej, før mig opad mod den stille Himmel,
kun der en Digters rene Glæde boer;
kun der kan Kjærlighed og Venskab pleje
med Guddomshaand, hvad Hjertet fik i Eje.

Ak! selv hvad der af Brystets Dyb er rundet,
hvad Læben ikkun stammende fik sagt,
snart mer, snart mindre trangt af Skranker bundet,
tilgrunde gaaer ved Øjeblikkets Magt.
Tidt efter aarvis Kamp det først har fundet
sin rette Skikkelse, sin sande Dragt.
Det Glimrende er skabt for Øjeblikke;
det Ægte taber Efterverdnen ikke.

Den lystige Person.

Hvorfor dog Ord paa Efterverdnen spilde?
Hvis jeg om Efterverdnen tale vilde,
hvo mored da vör egen Samtids Slægt?
Men Morskab vil og Morskab skal den have,
og hvis vör Nutid ejer Gutter brave,
har det, saa synes mig, dog ogsaa Vægt.
Hos Den, der finde kan det rette Ord,
kan Folkets Luner ikke vække Harme;
han ønsker netöp Kredsen stor,
saa virker han med mere Varme.
Vær nu en brav og mønsterværdig Mand;
lad Fantasien sine Syner male,
lad Lidenskab, lad Hjerte og Forstand,
men, mærk Jer vel, lad ogsaa Daarskab tale!

Direkteuren.

Men fremför Alting: lad blot Meget ske!
Husk paa, man kommer mest dog for at se.
Har I en rigtig broget Handling fundet,
som Mængden undrende begabe kan,
saa har I strax i Bredden vundet
og blier en højlig yndet Mand.
Ved Masse kun I Massen tvinger;
hver Enkelt søger sig sit Eget frem.
Hvo Meget bringer, lidt til Hvermand bringer,
og Alle gaaer tilfredse hjem.
Et Stykke maa I gi'e dem ind i Stykker!

En slig Ragout I hurtigt sammenbrygger;
den laves og serveres lige let.
Hvad hjælper det, I gi'er et Helt komplet,
naar Publikum det dog i Stumper rykker?

Digteren.

For den Slags Haandværksdont jeg helst mig siger fri;
den lader ej med ægte Kunst sig rime!
De brave Herrers Fuskeri
er alt hos Eder, mærker jeg, Maxime.

Direkteuren.

En saadan Dadel tager jeg mig let;
en Mand, der tænker paa at virke ret,
maa vælge Værktøj af den bedste Sort.
Det Ved, I har at kløve, er ej haardt;
betænk engang, for hvem det er I skriver!
Den Ene Kjedsomheden til os driver,
den Anden kommer dvask af lækre Spiser,
og, hvad det Allerværste er og bliver,
man kommer sløv af Læsning i Aviser.
Som om en Maskefest de skulle gjæste,
Nysgjerrighed kun driver dem afsted;
sig selv og deres Pynt gi'er Damerne tilbedste
og spiller uden Gage med.
I sværmer om i Digterdrømme høje,
det fulde Hus gjør Eder glad og stolt —
betragt blot Publikum en Smule nøje!

Halvt er det raat, halvt er det koldt.
Den Ene alt maa Kortenspillet savne,
endnu før Skuespillet er forbi;
den Anden haaber, hos en Tøs at havne —
og derfor plager I de hulde Ni!
Nej, vil I Maalet naa, da følg min Lære:
smør dygtig paa, giv stadig mer og mer.
At gi'e dem nok, den Kunst er blandt de svære,
forvir dem da, saa ikke klart de seer. — —
Hvad er det? Er I henrykt eller krænket?

Digteren.

Se til, Du kan en anden Træl Dig faae!
For din Skyld skulde Digteren forsmaa
sin Ret som Menneske, den største Magt,
den højeste, Naturen har ham skjænket!
Hvorved har han vel alle Hjerter lænket
og hvert et Element sig underlagt?
Mon ved den Samklang ej, der fra hans Barm
sig svinger
og bærer Verden til hans Bryst paa sine Vinger?
Naar udeltagende omkring sin Ten
den endeløse Traad Naturen tvinger,
naar alle Væsners Mængde uden ren,
harmonisk Orden som et Kaos klinger;
hvo sønderdeler da i rhythmisk Brydning
Ensartethedens tunge, træge Gang?
Hvo skjænker da det Enkelte Betydning
i herlige Akkorders fulde Klang?

Hvo lader Stormen gjennem Sjælen fare
og Aftenrøden spejle Hjertets Fred?
Hvo strøer de skjønne Foraarsblomsters Skare
som Hyldest i den Elsktes Fjed?
Hvo har Olympens Guder selv forenet
og Sejerherren Hæderskrandsen rakt?
Den Kraft, som blev et Menneske forlenet,
men først af Digteren for Dagen lagt.

Den lystige Person.

Nuvel, saa lad de skjønne Kræfter raade,
og driv din Digterdont paa samme Maade,
som naar et Elskovseventyr man driver.
Tilfældigt mødes man, man standser, bliver,
og efterhaanden lader man sig hilde;
nu straaler Lykken klart, saa plumres Glædens Kilde,
saa vexler Fryd med Sorg, og uden nogen Plan
er, før man seer sig om, det Hele en Roman.
Lad os paa samme Vis et Skuespil faae givet!
Gjør blot et dristigt Greb i selve Livet!
Det leves af Enhver, kun Faa det kjender grant,
og hvor I griber, er det interessant.
En broget Billedflok i uklar Række,
en Sandhedsgnist bag Fejls og Famlens Dække,
af de Ingredienser brygger man
den bedste Drik, som Alle kvæge kan.
Da Blomsten af den unge Slægt sig nærmer
og lytter til Jert Skuespils Belæring,

da suger hver vemodig stille Sværmer
af Eders Værk sin melankolske Næring.
Snart spirer et og snart et andet Ord,
hver Enkelt seer, hvad i hans Hjerte boer.
Endnu er de til Graad og Latter rede,
kan rives med endnu og glædes ved et Skin:
en Færdig lader ej saa let sig lede;
en Vordende har et erkjendtligt Sind.

Digteren.

Saa giv mig da de svundne Dage,
da selv jeg i min Vorden stod,
da svulmende min Fryd, min Klage
brød frem i Sange lig en Flod,
da Knoppens Løfter var saa mange,
da Verden laa i Morgenglød,
da jeg de tusind Blomster brød,
der myldred frem paa alle Vange.
Vel var jeg fattig, men mit Liv var rigt!
Jeg søgte Sandhed og var glad ved Digt.
Lad atter som i hine Dage
mig Lykkens Vemod vorde rakt
med Hadets Kraft og Elskovs Magt!
Giv mig min Ungdoms Tid tilbage!

Den lystige Person.

Ja, Ungdom, gode Ven, den er nødvendig,
naar Fjender Dig i Slagets Tummel trænge,

naar unge, smukke Piger i ubændig,
ustyrlig Lyst vil om din Hals sig hænge,
naar efter Sejrens fjerne Krands
i hastigt Løb man Maalet retter,
naar efter voldsom Hvirveldands
man drikker bort de glade Nætter.
Men faae paa eengang kjækt og smukt
de kjendte Strenge til at bæve
og ud og ind paa vildsom Flugt
imod et selvsat Maal at svæve,
det, gamle Herrer, det er Eders Pligt,
og derfor ikke i vor Agt I falder.
At Aldren gjør barnagtig, er kun Digt,
det sande Barnlige kun frem den kalder.

Direkteuren.

Nu nok af Ord og Komplimenter!
Lad nu engang mig Handling se!
Mens Tiden gaaer og Folket venter,
kan noget mere Nyttigt ske.
Den Snak om Stemning gjør kun lidet Gavn;
den Nølende faaer aldrig Fingre i'en.
Hvis af Poeter I vil have Navn,
nuvel, saa kommandeer da Poesien.
I veed, hvad bedst for os sig passer,
at vi vil ha'e en Drik, som kradser;
bryg os en saadan Drik, og tøv ej mer!
Imorgen er ej gjort, hvad der idag ej skeer,

og man skal ikke spilde sine Dage.
Beslutningen skal bare rask gaa paa
og Muligheden i Kardusen tage;
saa vil med Resten ej den staa tilbage
og virker videre, fordi den maa.

I veed, at paa vor tydske Scene
kan Hver probere, hvad han vil;
brug derfor dristigt ej alene
hvad af Maskineri der hører til,
men glimrende Prospekter, Sol og Maane,
og Stjerner udi Hobetal;
hvad I af Ild og Vand benytte skal,
af Dyr og Fugle, skal I ikke skaane.
Saa skrider i vort Bræddeskur
med rolig Il den samlede Natur
forbi vort Blik, fra Himlen høj og hvælvet
igjennem Verden ned til Helved.

Prolog i Himlen.

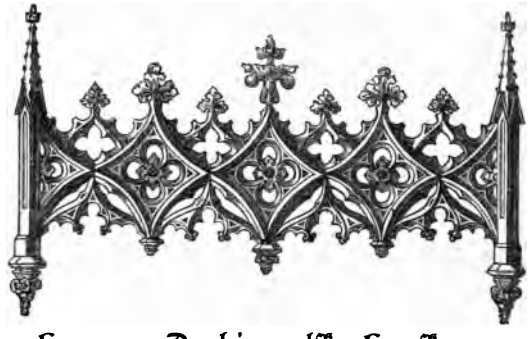

Herren. De himmelske Hærskarer.
Senere Mefistofeles.

De tre Erkeengle træde frem.

Rafael.

Saa vante Maade Solen toner
i Brødresfærers Væddesang,
og ad de foreskrevne Zoner
den skrider frem med Tordengang.
Dens Skue styrker Engles Skarer,
skjøndt Dag for Dag en Gaade ny;
det Skabtes Vælde aabenbarer
sig herligt som i Tidens Gry.

Gabriel.

Og mere snelt, end Tanken fatter,
sig drejer Jordens lyse Pragt,
og paradisisk Klarhed atter

forgaaer for Nattens mørke Magt;
i brede Strømme Havet tvinges
mod Klippers Grundvold frem med Il,
og Hav og Klipper evigt svinges
i Sfærers Ringdands uden Hvil.

Michael.

Og Storme bruse frem i Vrede
fra Land til Hav, fra Hav til Land
og danne rasende en Kjede,
som kraftigt knytter Strand til Strand.
Og Lynets skarpe Glavind bryder
i Natten Vej for Tordnens Brag;
men dine Engle, Herre, byder
Velkommen til din milde Dag.

Alle Tre.

Det Skue styrker Engles Skarer,
skjøndt Dag for Dag en Gaade ny;
din Skabnings Vælde aabenbarer
sig herligt som i Tidens Gry.

Mefistofeles.

Da Du, o Herre, atter blandt os træder
og venlig spørger til Enhver især,
og jeg ved din Bevaagenhed mig glæder,
saa seer Du ogsaa mig i Flokken her.
Tilgiv, jeg kun i jevne Ord mig fatter,

om saa de Alle haaner mig maaske;
min Pathos fik Dig vistnok til at le,
hvis ej forlængst Du afvant var med Latter.
Om Sole, Verdner kan jeg mine Ord ej føje,
jeg seer kun, hvordan Menneskene døje.
Ja, Verdens lille Gud er stadigvæk den samme
besynderlige Praas, han var fra Arilds Tid.
Hans Skjæbne blev maaske lidt mere blid,
hvis ej Du havde skjænket ham med Flid
det Gjenskin af dit Himmellyses Flamme,
„Fornuften", ved hvis Brug den stakkels Fyr
kun mere dyrisk blier end noget Dyr.
Han er — hvis Eders Naade det tillader —
som en af de langbenede Cikader,
der gjør i Græsset sine skjæve Hop
og der sin gamle Vise stemmer op.
Naar saa endda han holdt sig der i Ro!
Men hver Klat Snaus skal han med Grundighed
beglo.

Herren.

Og Andet har Du ikke at fortælle?
Bestandig har Du Klager kun at melde?
Paa Jorden Ingenting Dig huer ret?

Mefistofeles.

Nej, Herre, Alt er der, som altid, saare slet.
Jeg ynker Jordens Slægt, dens kummerfulde Dage,
og nænner ej engang de Stakler selv at plage.

Herren.

Du kjender Faust?

Mefistofeles.

Faust? — Doktor Faust?

Herren.

Min Tjener!

Mefistofeles.

Han tjener Eder paa et eget Sæt.
I jordisk Kost han ej sig spiser mæt.
Hans Gjæring driver ham imod det Fjerne,
han lyder halvt bevidst sin Galskabs Røst;
af Himlen kræver han hver dejlig Stjerne,
af Jorden kræver han hver salig Lyst,
og alt det Nære, alt det Fjerne
ej fylde kan hans længselsfulde Bryst.

Herren.

Snart skal jeg føre ind i Klarheds Spor
de Kræfter, der endnu forvirret gjære.
En Gartner veed, imedens Spiren groer,
at Træet Blomst og Frugt engang skal bære.

Mefistofeles.

Hvad gjælder det? Han blive skal mit Eje,
hvis I vil gi'e mig Lov at dreje
ham sagte ind paa mine egne Veje!

Herren.

Saalænge han endnu ved Jorden klæber,
skal ej hos mig Du Modstand møde.
Thi Mennesket maa fejle, mens det stræber.

Mefistofeles.

Saa takker jeg; thi med de Døde
jeg grumme nødig mig forbinder.
Jeg holder mest af friske, røde Kinder;
for et Kadaver lukker jeg mit Hus,
som Katten, der foragter døde Mus.

Herren.

Nuvel, han være Din fra denne Stund!
Drag denne Aand, saafremt Du mægter,
bort fra dens Væsens dybe Grund
ad Vejen ned til dine faldne Slægter,
og staa beskæmmet, naar Du seer tilsidst:
et ædelt Menneske, hvem dunkle Drifter trænge,
er sig den rette Bane dog bevidst.

Mefistofeles.

Javel! det varer bare ikke længe.
For Væddemaalet er jeg ikke bange.
Men naar det lykkes mig hans Sjæl at fange,
jeg triumfere vil af fulde Bryst:
Støv skal han æde, og med Lyst,
som min Fru Tante, den berømte Slange.

Herren.

Du ogsaa der tør frit din Ret forfægte;
jeg haded aldrig din og Dines Færd.
Af alle Aander, som fornægte,
er Skalken mig til mindst Besvær.
Let Mandens Virkekraft kan sygne hen,
saa ubetinget Ro han foretrækker;
han trænger stundom til en Følgesvend,
en Djævel, der ham opper, pirrer, ægger.
— Men I, de ægte Gudesønners Skare,
seer Livets Skjønhed rigt sig aabenbare!
Den evigt virkende, livsfvangre Vorden
omslutte Jer med Kjærlighedens Skranker
og hvad der skifter, fattes skal som Orden
af Eders uomskiftelige Tanker.

Himlen lukkes. Erkeenglene spredes ad.

Mefistofeles

alene.

Jeg seer den Gamle gjerne af og til
og passer paa, jeg ikke støder Manden.
Det er dog kjønt, slig fornem Herre vil
passiare saa humant med selve Fanden.

Tragediens første Del.

Nat.

I et højthvælvet, trangt gothisk Kammer sidder Faust urolig i sin Lænestol ved Pulten.

Faust.

Nu har jeg, ak, med brændende Id
til Bunden trængt i Filosofi,
studert Medicin og Jura med Flid,
desværre ogsaa Theologi,
og er akkurat, jeg stakkels Nar,
ligesaa klog, som før jeg var;
kaldes Magister, ja Doktor saagar,
og alt paa tiende Aar jeg har
paa Kryds og Tværs, med et højlærd Væsen,
trukket Studenterne om ved Næsen,
og seer med en Kval, der kan Hjertet svide,
at Ingenting vi formaaer at vide!
Vel veed jeg lidt Mer end de andre Hanskvaster,

Blæksprutter og Præster og lærde Fantaster;
ej Tvivl eller Skrupler kan sætte mig Grændser,
og Fanden og Helvede lidet jeg ændser.
Men derfor har Livet mistet sit Skjær,
jeg veed, min Viden er uden Værd,
jeg veed, min Ledelse fører ej
min Næste ind paa en bedre Vej! —
Ej heller har Lykken mig Rigdom bragt
eller verdslig Ære og verdslig Magt;
sligt Liv ingen Hund kan finde sig i! —
Thi har jeg nu lagt mig efter Magi,
om Aanden maaske vil Gaaden klare
og mangen en Løndom aabenbare,
at ej jeg mer i mit Ansigts Sved
behøver at sige, hvad ej jeg veed,
at jeg den Kraft kan fatte og finde,
der virker i Verden inderst inde,
den sidste Løsning paa alle Gaader,
og ikke nøjes med Talemaader.

Fuldmaane hist i Luften blaa,
gid sidste Gang min Kval Du saae!
Saa mangen Nat ved Pulten her
mig vaagen fandt dit milde Skjær
og gled, Du vemodsfulde Ven,
ad Blade og ad Bøger hen! —
Ak, kunde jeg paa Fjeldets Tind
kun vandre i dit kjære Skin,

om Bjergets Huler med Aander svæve,
paa Enge mig i din Dæmring væve,
sprede min Lærdom for alle Vinde
og i din Dugg min Sundhed gjenfinde!

Ve! er jeg end i Fængslets Nat,
hvor gjennem malte Ruders Glar
selv Maanens Skive, blank og klar,
kun sende kan en Straale mat!
Omgiven i min skumle Hule
af Pergamenter, af Alder gule,
af Bøger, som til Loftet rækker,
som Orme gnaver og Støv bedækker,
af Instrumenter og Krukker og Glas
og gammelt Gods paa hver ledig Plads,
møre Minder om Fædrenes Færden —
det er din Verden! det kaldes: en Verden!

Og Du spørger endnu, hvorfor dit Hjerte
saa trangt Du i dit Bryst fornemmer,
hvorfor en uforklarlig Smerte
Dig Livets frie Pulsslag hemmer!
Fjernt fra den levende Natur,
som Gud har skabt saa lys og ren,
Du sidder i dit skumle Bur
blandt gamle Knokler og Dødningeben.

Bort! Fly! Afsted med dristig Aand!
Den Tryllebog, jeg holder her,

af Nostradamus' egen Haand,
skal vise, hvorhen Vejen bær.
Blier da paa Stjerners Løb Du klog
og lytter til Naturens Røst,
den Kraft da fødes i dit Bryst,
der fatter Aandens Løndomssprog.
Thi Chifrene i denne Bog
kan ingen Grublen mig forklare;
men om mig svæver Aanders Skare,
og hvis I høre, vil I svare!

Han slaaer op i Bogen og seer Tegnet for Makrokosmos.

Ha, hvilken Salighed ved dette Syn
igjennem alle mine Sandser flyder!
Jeg føler nyfødt Liv, der som et Lyn
igjennem alle Aarer kraftigt skyder.
Er disse Tegn en Guddoms Skrift,
der bringer Freden i min Sjæl tilbage,
der standser Hjertets længselsfulde Klage
og med en uforklarlig Drift
fra Fænomenet Sløret bort vil drage?
Er jeg en Gud? Jeg i et Lysvæld boer!
Jeg seer i disse Træk saa klare
Naturens Virken fuldt sig aabenbare.
Nu først begriber jeg den Vises Ord:
„Ej Aandeverdnen stænges barsk;
det er din Sjæl, som ej er karsk!
Op, Lærling, bad da ufortrøden

et jordisk Bryst i Morgenrøden!"

Han betragter Tegnet.

Hvor Alt sig til en Enhed sammenvæver!
Een Strøm af Liv de mange Kilder danne!
Hvor op og ned de stærke Kræfter svæver
og fylde skiftevis de gyldne Spande!
Med salighedsduftende Vinger
fra Himlen de ned gjennem Jorden sig svinger,
og fuld Harmonien i Altet klinger!

O, hvilket Syn! Men ak, et Syn, som svinder!
Hvor dølger sig, Natur, dit Moderbryst?
det dybe Væld, hvor Livets Kilde rinder,
og hvor den visne Barm kan finde Trøst?
Mens Jord og Himmel af dets Safter næres,
skal af en evig Smægten jeg fortæres?

Han vender harmfuld Bladene i Bogen og faaer Øje paa Tegnet for Jordaanden.

En anden Kraft fra dette Tegn mig møder!
Du Jordens Aand, vi To er Frænder!
Nyt Liv mig alt i Sjælen brænder,
og nye Tankers Vin mig gjennemgløder.
Jeg føler Mod, i Verden ud at drage,
paa Skuldren Jordens Ve og Fryd at tage,
at lade Livets Storme Snekken jage
og i mit Skibbruds Bragen ej forsage. —
Det bliver mørkt omkring mig . . .

Maanen svinder . . .
min Lampe slukkes . . .
rundt om mig bølger Damp, og røde Straaler
omkring mit Hoved gnistre!
Fra Hvælvingen en Grysen daler ned
og griber mig!
Den Aand, jeg maned frem, omkring mig svæver!
Afslør Dig!
O, hvor mit Hjerte bæver!
Nye Følelser frem sig trænge,
som vilde de vældigt mit Væsen sprænge!
Mit Hjerte helt i din Haand er givet!
Du maa! Du skal! om saa det koster Livet!

Han griber Bogen og udtaler Aandens Tegn paa hemmelighedsfuld Maade. En rød Flamme farer frem og tilbage, og Aanden kommer tilsyne i Flammen.

Aanden.

Hvo kalder mig?

Faust
med bortvendt Ansigt.

Forfærdelige Skue!

Aanden.

Du maned mig med magisk Lære,
Du suged længe paa min Sfære,
og nu —

Faust.

O ve! Jeg skjælver for din Lue!

Aanden.

Med aandeløs Higen Du eftertragter
min Stemme at høre, mit Aasyn at se;
jeg røres over din Sjæleve
og kommer! — Da gjør Du de særeste Fagter,
Du Overmenneske! Hvor er da nu
din Selvbevidsthed og din stolte Hu,
der for sig selv en Verden vilde kræve
og op til os, til Aanderne, sig hæve?
Hvor er Du, Faust, hvis Stemme for mig lød
og over mig saa kjækt og myndigt bød?
Er det vel Dig, der skjælver her og bæver,
fordi min Aandes Pust omkring Dig svæver,
en krumbortkrybende, en frygtsom Orm?

Faust.

Skal jeg for Dig, Du Flammeskabning, vige?
Husk, jeg er Faust! Jeg er din Lige!

Aanden.

I Livets Bølgen, i Daadens Storm
jeg i Rum og Tid
svæver hid og did!
Fødsel og Grav,
et evigt Hav,
Fred og Kiv,
et glødende Liv.

Tidens den susende Væv slaaer jeg ud
og væver Guddommens levende Skrud.

Faust.

Du travle Aand, hvem ingen Møje matter
i rastløs Virken — se, jeg ligner Dig!

Aanden.

Du ligner kun den Aand, Du fatter,
ej mig!

Forsvinder.

Faust
synker sammen.

Ej Dig?
Hvem da?
Jeg, skabt i Guddommens Billed!
Og ej engang Dig!

Det banker.

O ve, det er min Famulus, der banker.
Forstyrres skal den bedste Fryd, jeg fandt,
forjages disse Syners høje Tanker
af denne tørre, nøgterne Pedant!

Wagner i Slobrok og Nathue, med en Lampe i Haanden. Faust vender sig mismodig bort.

Wagner.

Tilgiv, jeg hører Eder deklamere!
Formodenlig et klassisk Sørgespil?

Af denne Kunst jeg nok vil profitere;
thi den kan være megen Nytte til.
Man siger jo — og det kan gjerne være —
en Præst af en Komediant kan lære.

Faust.

Javel, naar Præsten selv er Komediant,
hvad vistnok nu og da man fandt.

Wagner.

Ak, naar man sidder hele Ugen inde
og neppe nok gaaer ud en Helligdag,
for lidt man kjender Verden, til at finde
de Ord, der ta'er den i et Foredrag.

Faust.

Hvad ej I føler, faaer I aldrig sagt,
thi frem af Sjælens Dyb maa Ordet bryde,
som fra et Kildespring til Hjertet flyde
med det Oprindeliges hele Magt.
Lim I kun alskens gamle Fraser sammen,
lav en Ragout af Det, som Andre levner,
og pust af Eders Lungers Kraft til Flammen
i Askedyngen, om I ellers evner!
Hos Børn og Aber vil I Bifald vinde,
hvis det er det, I spidser Munden paa;
men aldrig vil I Vej til Hjertet finde,
hvis ikke Eders Ord fra Hjertet gaa.

Wagner.

Men Foredraget er dog saare vigtigt,
og det forstaaer jeg endnu langtfra rigtigt!

Faust.

Søg Han den ærlige Gevinst!
Kast Narrekaaben bort med samt dens Bjælder!
Det Ord, som ved sin sunde Tanke gjælder,
behøver Kunstens Flitter allermindst.
Den Mand, der vil for Alvor sige Noget,
bevæger sig med Ro igjennem Sproget.
Ja, Eders Taler, der med Nyheds Skin
de gamle Tanker fixer op og kruser,
er kolde som den klamme Taagevind,
der høstlig i de tørre Blade suser.

Wagner.

Ak, Kunsten er saa lang
og Livet kort.
Jeg bliver angst og bange mangen Gang,
naar jeg i kritisk Arbejd slider haardt.
Med hvilken Møje faaes de Midler ej,
hvorved til Kilderne man stiger op!
Og inden man er naaet den halve Vej,
kan Døden være der og sige Stop.

Faust.

Er Pergamentet da den hellige Kilde,

hvoraf en Drik kan Tørsten evigt stille?
Nej, kun naar i din egen Sjæl der springer
et Kildevæld, det Kvægelse Dig bringer.

Wagner.

Men er der ej en Nydelse i dette:
i svundne Tiders Aand sig ind at sætte,
at se, hvad vise Mænd før os har grublet paa,
og hvor utrolig vidt vi selv har kunnet naa?

Faust.

Ja, saare vidt! Vor Tid er superklog!
Nej, Ven, de svundne Tider er en Bog,
med syvfold Segl for os forseglet.
De svundne Tiders Aand, I taler om,
er oftest kun de Herrers egen, som
for svundne Tider danner Spejlet.
Sædvanlig er det kun den rene Jammer,
og man betakker sig for slig en Lykke:
en Skarnbøtte og et Pulterkammer
og allerhøjest et Spektakelstykke
med herlige pragmatiske Maximer,
som i en Dukkes Mund sig prægtig rimer!

Wagner.

Men vide lidt om Verden vil dog Alle,
om Menneskets Natur, dets Aand og Evne.

Faust.

Ja, hvad I saadan for „at vide" kalde!

Hvo tør ved rette Navn vel Barnet nævne?
De Faa, som lidt deraf har vidst og kjendt
og ikke deres Løndom dybt bevaret,
men Mængden deres Viden aabenbaret,
har man til Korset naglet eller brændt. —
Men Natten lider, Ven, og det er silde,
nu maa det være nok for dennegang.

Wagner.

Min Nattero jeg gjerne ofre vilde,
saaledes mætter I min Kundskabstrang.
Imorgen har vi første Paaskedag;
saa maa jeg nok igjen berøre denne Sag?
Jeg ligger aldrig paa den lade Side;
vel veed jeg Meget, men jeg helst gad Alting vide!

Gaaer.

Faust
alene.

At Haabet ikke bort fra sligt et Hoved svinder,
som altid tumler med det tomme Skær,
som graver efter Guld med vildt Begjær
og er tilfreds, naar det en Regnorm finder.

Tør slig en jordisk Stemme lyde her,
hvor Aander Møde gav paa mine Bønner?
Og dog — for dennesinde takket vær,
Du usleste af alle Jordens Sønner.
Du rev mig ud af Sjælens Angst, der trued
mit Bryst at knuse som et Kæmpebjerg.

Saa jættevældigt var det Syn, jeg skued,
at selv jeg maatte føle mig som Dverg.

Mig selv jeg følte som Guds eget Billed,
mit Liv i himmelsk Klarhed jeg fornam,
jeg tyktes nær ved Sandheds Spejl mig stillet
og strejfed af mig hver en jordisk Ham.
Mer end Kerub, min Kraft jeg vilde gyde
i Livets Aarer ind, som Skaber nyde
den Friheds Fylde, ingen Skranker bryde —
haardt maa jeg bøde, var min Brøde stor,
til Jorden styrtet af et Tordenord.

Ej tør jeg mig din Lige kalde!
Til frem at mane Dig jeg Magt har havt,
til fast at holde Dig jeg mangled Kraft.
I hint Minut, det saligste af alle,
jeg følte mig saa lille og saa stor;
Du stødte mig tilbage grumt til Jord,
hvor Mennesket i vildsomt Mørke boer.
Hvad skal jeg fly? hvor skal jeg finde Raad?
Skal jeg mon lyde denne Attraas Trang?
Ak, al vor Lidelse som al vor Daad,
de hemme begge Livets Gang.

Et fremmed Stof sig mer og mere trænger
endog i Aandens bedste Rigdom ind;
naar vi ved denne Verdens Gode hænger,
det Bedre kaldes da for Løgn og Skin.
De skjønne Følelser, som først gav Livet Værd,

de kvæles af det jordiske Besvær.
Naar Fantasien før paa dristig Vinge
sig svang mod Haabets evigt lyse Lande,
kan nu den nøjes med en Vraa helt ringe,
naar Gang paa Gang vi se vor Lykke strande.

Bekymring bygger Rede i vort Hjerte
og avler der den hemmelige Smerte,
bestandig hvileløs den røver Dig din Glæde
og skifter Dragt, hvergang den frem vil træde;
som Barn og Hustru, Hus og Ejendom,
som Ild og Vand og Gift og Dolk den vexler om;
hvad aldrig hænder, vil Dig Sorger skabe,
Du græder for, hvad aldrig Du vil tabe.

Nej, op til Guderne kan ej jeg stige!
Jeg føler dybt, jeg kun er Ormens Lige!
I Støvet færdes den, og Støv den æder,
og Vandringsmandens Fod den søndertræder.

Er det ej Støv, hvad her fra alle Kanter
er skrabet sammen og min Celle fylder?
Kun mølædt Kram og mugne Folianter,
der her er stablet op paa hundred Hylder?
Hvordan skal her jeg finde, hvad jeg søger?
Jeg læse skal maaske i tusind Bøger,
at Livet overalt i Kval henrandt,
at hist og her en Enkelt Lykken fandt?
Hvad siger, hule Hovedskal, dit Grin?
Kun at din Hjerne har engang, som min,

med Lyst til Sandhed søgt den lyse Dag
og faret vild i Skumringens Bedrag!
Mit snilde Værktøj mig i Stikken lod,
mit Arsenal af Valser, Hjul og Digler,
med Jer som Nøgler jeg ved Porten stod;
jer Kam er kunstig nok, men løfter ingen Rigler.
Naturen selv ved Dag sig hyller til,
og aldrig uden Slør dens Træk Du skuer;
hvad ej din Aand den aabenbare vil,
fravrister Du den ej med Løftestang og Skruer.
I gamle Ting, som aldrig jeg benytted,
fra Faders Tid har Ingen Eder flyttet,
og Du blev sort, Du gamle Pergament,
af Røgen, naar min Lampe her var tændt.
Langt heller øde bort min Ejendom,
end blive af min Ejendom en Slave!
Hvad der som Arv fra dine Fædre kom,
maa først erhvervves, vil Du fuldt det have!
Hvad ej man bruger, vil som Byrde ruge;
kun hvad Momentet skaber, kan det bruge.

Men hvorfor mon mit Blik magnetisk hænger
ved den krystalne Flaske der?
En yndig Klarhed Alting gjennemtrænger,
som i en natlig Skov Fuldmaanens Skjær!

Jeg hilser Dig, Du underfulde Vædske,
som ned jeg tager for min Tørst at lædske!
I Dig jeg ærer Tankens Kraft og Kunst.

Du Sammendrag af Søvnens Safter milde,
Du Dvaledrik fra selve Dødens Kilde,
o, viis din Mester nu den sidste Gunst!
Jeg skuer Dig, og alt min Smerte døves,
jeg holder Dig, og alt min Higen sløves,
jeg føler Aandens Flod som Ebbe svag.
Med spejlklart Skær den stille Vove blinker,
det store Hav mig ud paa Dybet vinker
til nye Kyster og en nyfødt Dag.

En Ildvogn svæver hid paa lette Vinger,
og se, beredt til Rejsen alt jeg staaer;
ad ubekjendte Baner jeg mig svinger,
til nye, bedre Sfærer Færden gaaer.
O, denne Fryd, som ikkun Guder kjende!
Du, nys en Orm, er Du den ogsaa værd?
Ja, fri, med mandig Hu, Du Ryggen vende
til Jordens Sol og til dens hulde Skær!
Stød Porten op, som Menneskenes Slægt
med sænket Hoved helst forbi sig sniger!
Nu er det Tid, ved Daad at vise kjækt,
at Mandens Adel ej for Guders viger,
foruden Skræk det mørke Dyb at skue,
som Fantasien selv har fyldt til egen Gru,
at haste frem med uforfærdet Hu
mod Svælgets trange Mund, hvor Helveds Flammer lue,
med frejdigt Mod den sidste Skranke bryde,
selv om Du hen i Intet skulde flyde! —

Kom ned, Du klare, klingende Pokal,
affør Dig nu dit gamle Foderal!
I mange Aar gav ej paa Dig jeg Agt.
Du straalede ved Fædres glade Fester,
Du frydede de alvorsfulde Gjæster,
naar Du med Pomp fra Haand til Haand blev rakt.
Din Billedrigdoms kunstigt slebne Pragt,
den Skik, at vi paa Rim den skulde tyde
og i et enkelt Drag dit Indhold nyde,
om mangen Ungdomsnat har Mindet vakt.
Nu skal Du ej til nogen Nabo rækkes,
ej skal mit Vid ved Dig for Dagen lægges:
her er en Saft med stærk Berusningsmagt.
Den brune Vædske i din Hulning strømmer,
og Sjælens sidste Haab paa Bunden drømmer.
Den sidste Drik, jeg her i Livet tømmer,
den være Morgenen som festlig Hilsen bragt!

Han sætter Bægeret til Munden.

Klokkeklang og Korsang.

Kor af Englene.

Krist er opstanden!
Fryd Jer, I higende
Slægter, der vigende
delte den snigende,
Livet bekrigende
Synd med hinanden!

Faust.

Hvor dybt det bruser og hvor klart det klinger,
saa Glasset drages fra min Mund med Magt!
Alt Kirkeklokkeklangens dumpe Takt
om Paaskemorgens Gry sit Budskab bringer,
og Koret stemmer op den trøsterige Sang,
som før fra Engles Mund i Gravens Skygge klang,
Besegling af den nye Pagt!

Kor af Kvinderne.

Kostelig Salve
vi paa hans Legem gød,
tvætted og lagde
ned det i Gravens Skjød,
hyllet saa blødt i
Linet det linde;
ak! og nu kan ej
Kristus vi finde.

Kor af Englene.

Krist er opstanden!
Fryd Dig! den prøvende,
Kjærlighed øvende,
Hjertet bedrøvende
Strid er bestanden!

Faust.

O, skjønne Toner, ti! Min Sjæl kun mattes

og flagrer træt sig i sit Jordlivs Garn.
Svæp did, hvor I af bløde Hjerter skattes.
Jert Budskab hører jeg, men Troen fattes.
Miraklet er jo Troens Yndlingsbarn.
Mod hine Sfærer tør jeg ikke drage,
hvorfra det hulde Budskab Vejen fandt.
Og dog, til denne Klang fra Ungdomstiden vant,
den kalder ogsaa nu til Livet mig tilbage.
Før daled Himlens Fryd og Himlens Fred
paa Klokkeklangens Bølger til mig ned;
sin dybe Alvorsro Sabbathen sendte,
og Bønnens Andagt paa min Læbe brændte.
En hellig Følelse, en mægtig Trang
da drev mig ud i Skov og Mark og Vang,
og medens Taarer blændede mit Blik,
en nyfødt Verden i min Sjæl opgik.
Den Sang bebuded Vaarens friske Krandse,
den muntre Leg, hvor jeg mig tumled frit.
Nu komme Barndomsminderne og standse
mig i mit sidste, alvorsfulde Skridt.
Ton atter, Englesang! Din Røst jeg fatter!
Min Taare rinder, Jorden har mig atter!

Kor af Disciplene.

Har han af luende
Gravnat sig hævet,
er mod det luende
Lysvæld han svævet,

er han den skabende
Glæde, den rene, nær —
lod han os tabende
Haabet alene her,
Gjensyn os nægtende,
længselsfuldt smægtende —
Mester! da græde
vi ved din Glæde!

Kor af Englene.

Krist er opstanden!
Gaaer med hinanden
frejdig mod Livets Krav!
Griber Jer Vandringsstav,
virksomt ham prisende,
Kjærlighed visende,
Brødre bespisende,
trøsterigt talende,
Nøden hvsvalende —
da er i al Jer Færd
Mesteren nær!

Udenfor Porten.

Spadseregængere af alle Stænder drage ud.

Nogle Haandværkssvende.

Hvor vil I hen? Hej, stop dog, hej!

Andre.

Til Jægerhuset gaaer vor Vej.

De Første.

Til Møllen agter vi at vandre.

En Haandværkssvend.

Aahuset vilde jeg nu foreslaa.

En Anden.

Det er for kjedelig en Vej at gaa.

Begge.

Hvorhen gaaer Du?

En Tredie.

Jeg følger med de Andre.

En Fjerde.

Kom med til Burgdorf! Efter hvad man siger,
er der det bedste Øl, de nysseligste Piger
og Slagsmaal i en udstrakt Maalestok.

En Femte.

Du er og bliver dog en halvgal Svend!
Nu kløer formodenlig dit Skind igjen?
Da sidst jeg var der, fik jeg mer end nok.

En Tjenestepige.

Nej, veed Du hvad, nu vender jeg tilbage.

En Anden.

Aa kom, ved Poplerne bestemt han staaer.

Den Første.

Ja, det skal jeg mig svært til Hjerte tage!
Det er jo stadigvæk med Dig han gaaer;
kun Dig han vil i Dandsen svinge.
For mig er den Fornøjelse kun ringe.

Den Anden.

Men han har Følgeskab, det troer jeg vist:
Krøltoppen — det fortalte han mig sidst.

Studenter.

Hej, hvor de smukke Pigebørn har Hast!
Hr. Broder, kom! med dem maa vi ikast.
Et stærkt Glas Øl, en Røgtobak, som bider,
en Terne i sin Puds, er Ting, som nok jeg lider.

Borgerdøtre.

Nej, se engang de vakre Knøse!
Det er en Skam at se dem saadan gaa;
det bedste Følgeskab de kunde faae,
og render efter den Slags Tøse!

Anden Student
til den første.

Gaa ej saa rask! Her bagved os sig nærmer
to Pigebørn, som nok jeg hilse vil.
Den Ene af dem er jeg Nabo til,
og — mellem os — jeg lidt for Pigen sværmer.
Saa ærbart vandre de afsted,
men gi'er os dog nok Lov at følge med.

Første.

Nej, fornemt Selskab har mig aldrig moret.
Kom hurtig nu, vi taber ellers Sporet.
Den Haand, der Lørdag fører Kosten rap,
er Søndag bedst til Kjærtegn og til Klap.

En Borgermand.

Den ny Borgmester er mig lidt for vigtig!
Nu, han er valgt, nu seer man det først rigtig.

Og hvad har Byen saa ved Byttet tjent?
Nej, Tiderne forværres mer og mere,
og vi maa større Lydighed præstere
og større Skatter, end vi før har kjendt.

En Tigger
synger:

I gode Herrer, skjønne Fruer,
med Stadsen fin og Kinden rød,
I sikkert ej en Stakkel skuer
idag og lindrer ej hans Nød!
Forgjæves ej min Lire lyde!
Kun den er glad, som gi'er med Lyst.
Den Hviledag, som Alle nyde,
den bringe ogsaa mig en Høst.

Anden Borgermand.

Det Bedste, som jeg veed paa Søn- og Helligdage,
er en Passiar om Krig og Mord og Brand,
naar nede, langt fra os, i Tyrkens Land
for Alvor paa hinanden fat de tage.
Man staaer ved Vindvet, tømmer glad sit Glas
og seer paa Skibene, som ned ad Floden glider;
saa gaaer man hjem om Aftnen veltilpas
og priser Fred og Fredens Tider.

Tredie Borgermand.

Den Mening, Nabo, kan jeg ganske dele;
For mig maa gjerne Alting sammen ramle,

med største Ro betragter jeg det Hele,
naar blot hos os det bliver ved det Gamle.

En gammel Kjælling

til Borgerdøtrene.

Nej, se hvor pyntede, de søde Smaa!
Naa, I vil faae Beundrere i Flok!
Blot ej saa knibske! Jeg forstaaer Jer nok
og vidste mulig Raad for hvad I tænker paa.

Første Borgerdatter.

Agathe, skynd Dig! Hvor Saamange gaa,
er Omgang med en saadan Troldkvind farlig.
Hos hende Sankt Andreas' Nat jeg saae
min Fremtids-Kjæreste skinbarlig.

Anden.

Mig viste hun ham i et slebet Spejl;
han ligned en Soldat med kjække Miner.
Jeg søger ham bestandig, hvor jeg triner,
men hidtil er min Søgen slaaet fejl.

Soldater.

Borge med Taarn og
knejsende Tinde,
Piger med Trods og
Stolthed i Sinde
lysted mig vinde!

Kjæk er min Idræt,
herlig min Løn!

Vore Trompeter,
samlende Skaren,
gjalde til Fester,
kalde til Faren.
Det er et Liv, der
huer de Kjække!
Piger og Borge
Vaaben maa strække.
Kampen er haard, men
Byttet er vort!
Krigeren drager
videre bort.

Faust og Wagner.

Faust.

Fra Is befriet er Floder og Bække
af Vaarens hulde, livsalige Magt;
alt grønnes Dalen i Haabets Dragt;
den gamle Vinter maa søge Dække
i Bjergets Kløft paa sin vilde Jagt.
Derfra den sender som Vredestegn
afmægtige Hagelbyger stride
i Striber over den grønnende Egn.
Men Solen taaler ej mer det Hvide;

Grøde og Frembrud allevegne,
Alting vil den med Farver tegne;
dog, Blomsterpragten, som endnu fattes,
af pyntede Mennesker maa erstattes.
Vend Dig paa disse Bakker tilbage
mod Byen og se de Masser, der drage
ud af den mørke, alvorlige Port, —
en broget Skare, et Festtog stort.
De sole sig Alle med Velbehag;
de fejre Herrens Opstandelsesdag:
thi selv er de opstandne paany;
fra lave Huse og mørke Stuer,
fra Slid, som sløver, fra Kaar, som kuer,
fra trange Gader i kvalme By,
fra trykkende Tage og skyggende Gavle,
fra Kirkernes gamle, ærværdige Nat
er de Alle bragte for Lyset brat.
Se blot, se, hvor iltre, hvor travle
de trænge sig frem i glade Klynger,
og muntre Snekker paa Floden gynger.
Den sidste Baad, som fra Stranden glider,
tynges til Rælingen ned af sin Fragt,
og selv paa Bjergenes fjerne Sider
skimter jeg Gjæster i broget Dragt.
Alt hører jeg Landsbyens Støj og Stimmel.
Ja, her er Folkets sande Himmel,
glade juble de højt mod Sky;
Menneske føler jeg her mig paany.

Wagner.

Med Jer, Hr. Doktor, her at gaa,
er mig en Fordel og en Ære;
alene vilde her jeg nødig være,
fordi jeg nemlig hader alt det Raa.
Fiol- og Keglespil og Skraal og Banden
mit Øre saarer med en pinlig Klang;
de støjer, som de var besat af Fanden,
det kalder de for Glæde og for Sang.

Bønder under Linden.

Dands og Sang.

Og Hyrden pynted sig til Dands
med broget Jakke, Baand og Krands;
saa kjønt det monne klæde.
Alt var der fuldt om grønne Lind,
og Alle dandsed ud og ind,
ohej! med Sang
til Strengelegens Klang
saa flinkt de Dandsen træde!

Som hurtig frem han trænge vil,
han støder til en Pigelil
i Dandsens tætte Kjæde.
Den raske Pige sagde: „Lær
en Smule mere høvisk Færd" —
ohej! med Sang
til Strengelegens Klang! —
„naar Du er her tilstede!"

Men ind i Kredsen kom han snart,
og Pigen svinged han med Fart,
med Gammen og med Glæde.
Hun blev saa rød, han blev saa varm,
med Bryst mod Bryst og Arm i Arm,
ohej! til Sang
og Strengelegens Klang
saa flinkt de Dandsen træde!

„Nej, kom mig ej saa nær, thi alt
saamangen Mø har dyrt betalt
sin Glæde og maa græde!"
Han lokked hende dog iløn,
og lydt det lød fra Linden grøn;
ohej! med Sang
til Strengelegens Klang
saa flinkt de Dandsen træde!

En gammel Bonde.

Hr. Doktor, det er kjønt af Jer,
at J os ej idag forsmaaer,
men, skjøndt J er en højlærd Mand,
dog midt i Folkevrimlen gaaer.
Saa tag da nu vort bedste Krus,
hvori vor bedste Drue skummer.
Gid ej alene Eders Tørst
maa slukkes af den Drik, det rummer:

gid hver en Draabe, vi Jer række,
en Dag til Eders Dage lægge.

Faust.

Jeg takker Jer og gjør Besked,
og ønsker Jer alt Godt, jeg veed.

Folk samle sig om dem.

Den gamle Bonde.

Ja, det var Ret, at I til os
paa denne Glædens Dag kom hid,
I, der saamangen Sorgens Dag
har delt med os i fordums Tid.
Saamangen her staaer karsk og sund,
hvem Eders salig Fader næsten
har revet ud af Dødens Mund,
da han tilsidst fik Bugt med Pesten.
Fra Hus til Hus, skjøndt ung af Aar,
I gik og lindred Syges Nød;
som Lig blev Mange baaret bort,
men I gik fri for Sot og Død,
og mangen Prøve holdt I ud,
thi Hjælperen fik Hjælp fra Gud.

Alle.

Han leve, den erfarne Mand,
at end han længe hjælpe kan!

Faust.

Bøj Jer for Ham deroppe, mine Venner,
som Hjælp os lærer og som Hjælp os sender.

Han gaaer videre med Wagner.

Wagner.

Hvor maa dit Bryst ej svulme, store Mand,
ved her at se, hvor alle Folk Dig hylde!
Lyksalig Den, der af sin Kundskabsfylde
en saadan Fordel drage kan!
Forældre vise Dig til deres Smaa,
kun Dig man taler om, kun Dig man sandser,
Dig vil man se, Dig vil man hilse paa;
Musiken holder op og Dandsen standser,
og smukt i Række stille de sig Alle,
ja, næstendels paa Knæ for Dig de falde,
som var det selve Hostien, de saae.

Faust.

Endnu blot nogle Skridt til Stenen der!
Her efter Vandringen os Hvilen lønner.
Tidt sad jeg tankefuld og ene her
og spæged mig med Fasten og med Bønner.
Mit Haab var rigt, min Tro var stærk,
med Suk og Taarer bad jeg Herren om
at sætte Grændse for sin Straffedom
og standse Landfarsotens Morderværk.
Som Haan og Spot mig Mængdens Bifald lyder.

Var Dig mit Indre aabenbart, da vilde
Du se, at Søn og Fader ikkun ilde
fortjene den Berømmelse, vi nyder.
Min Fader var en stille Hædersmand;
Naturens Løndom stræbte han at raade
med ærligt Sind, men paa sin egen Maade,
i løse, lunefulde Paafunds Band.
Han var i Samlag med Adepter,
forfarne i den sorte Kunst,
og kogte Sejd i Røg og Dunst
ved Hjælp af Formler og Recepter.
Som dristig Bejler da den røde Løve
i lunkne Bad med Lilien parret blev,
hvorpaa med Flammer man, som mystisk Prøve,
fra Brudeseng til Brudeseng dem drev.
Naar da med Farver gule, blaa og røde
den unge Dronning frem i Glasset kom,
var Midlet fundet — men de Syge døde,
og hvem der kom sig, spurgte Ingen om.
Langt mer end selve Pesten kunde hærge,
har her i disse Dale, disse Bjerge
vor Helvedblanding Døden Offer bragt.
Selv har til Tusinder jeg Drikken rakt;
de visned hen — jeg lever og maa høre,
at Morderne de nu til Frelsens Engle gjøre.

Wagner.

Hvordan kan dette Jer bedrøve?

En ærlig Mand gjør Nok for Andres Tarv
ved punktlig og korrekt den Kunst at øve,
han overdraget fik som Arv.
Har Du som Yngling holdt din Faer i Ære,
saa har Du gjerne lyttet til hans Lære;
kan Du som Mand din Videnskab berige,
kan endnu højere din Søn jo stige.

Faust.

Lyksalig Den, der endnu haabe kan
fra dette Tvivlens Hav at naa i Havn;
hvad ej man veed, just dertil trængte man,
og hvad man veed, er ej til Gavn.
Dog, lad ej Vemod over Slægtens Nød
forbitre os de skjønne Øjeblikke!
Se blot, hvor smukt i Aftensolens Glød
de grøntomgivne Hytter ligge!
Den daler, Dagen helder allerede:
til andre Egne vil sit Lys den sprede;
o, hvi kan Vinger ej fra Jord mig hæve,
at efter den i Flugt jeg kunde svæve!
I evigt Aftenskjær mit Blik da skued
den stille Verden hvile for min Fod,
hver Dal var mørk og hver en Fjeldtind lued,
og Bækkens Sølv flød ud i gyldne Flod.
Ej hemmed Bjerg og Kløft min stolte Flugt,
en Guddom lig jeg svæved i det Høje.
Med hellig Undren skuer alt mit Øje

det aabne Hav med Fjord og Vig og Bugt.
Nu dølger sig tilsidst Gudindens Pande;
men atter griber mig min Higen brat,
jeg flyver atter did mod Lysets Lande,
foran mig Dag, bagved mig Nat,
foroven Himlens Hvælv, forneden Havets Bølge.
En dejlig Drøm.... nu svandt det sidste Skær!
Ak, Kjødet savner Vinger til at følge
med Aandens Vinger paa den høje Færd.
Dog har Enhver en medfødt Trang,
der fremad vinker os og opad kalder,
naar højt i Luften Lærkens Sang
som en usynlig Klokke gjalder,
naar Ørnens brede Vinge løfter
den over granbevoxne Kløfter,
og Tranen over Hav og Land
hensvæver imod Hjemmets Strand.

Wagner.

Jeg kjender selv til Griller sommetider;
af den Slags Længsel dog jeg ikke lider.
Man seer sig hurtig mæt paa Skov og Mark,
og aldrig ønsked jeg mig Fuglens Vinger.
En bedre Glæde synes mig det bringer
at læse Bog paa Bog og Ark paa Ark.
Nej, aldrig har en Sommerdag jeg kjendt
saa dejlig, som en Vinternat kan være,

og ruller Du saa op et gammelt Pergament,
kan Du af Himlen selv ej Mer begjære.

Faust.

Du kjender kun den ene Drift og Lyst;
gid ingensinde Du den anden ane! —
Ak, tvende Sjæle huses i mit Bryst,
og ej de vandre vil ad samme Bane.
Den ene klamrer sig i Sandserus
til Verden fast med kraftige Organer;
den anden hæver sig fra Jordens Grus
didop, hvor Sjælen søger sine Ahner.
O, er der Aander i den høje Luft,
som mellem Jord og Himmel Sceptret svinger,
saa stiger ned fra Eders gyldne Duft
og til et nyt, mangfoldigt Liv mig bringer!
Ja, var en Tryllekaabe i mit Eje,
som bar mig trindt paa Jord de vide Veje,
ej bytted jeg den bort for rigest Dragt,
ej for et Kongestrud med Herskermagt.

Wagner.

Man ikke frem den velbekjendte Skare,
som sig i Jordens Dunstkreds breder
og som fra hver en Kant bereder
os Mennesker mangfoldig Fare.
Fra Norden bide de med skarpen Tand
og slikke Dig med pilehvasse Tunger;

fra Østen hærge de med Tørkens Brand
og nære sig af dine Lunger;
fra Syden plage de med Ørknens Tørst,
og deres Flammer paa din Isse gløde;
fra Vesten vederkvæge de Dig først,
men drukne siden Dig og Markens Grøde.
Din Kalden lyde de med Skadefryd,
og Form som Himlens Sendebud de tage,
de hviske sledsk og sødt med Englelyd,
imens de lyve og bedrage.
Men lad os gaa! Alt skrider Natten frem,
i Dalen ligger Taagen klam og graa.
Om Aftnen først man skjønner paa sit Hjem. —
Men hvad er det, Du staaer og stirrer paa?
Hvad griber saa i Skumringen dit Sind?

Faust.

Seer Du den sorte Hund, der kredser ud og ind?

Wagner.

Den har jeg længe seet. Er den maaske saa vigtig?

Faust.

Hvad troer Du at det er? Betragt den rigtig!

Wagner.

En Pudel, der har tabt sin Herres Spor
og vimser om, forknyt og bange.

Faust.

Men se, hvordan den sig omkring os snoer
i Kredse, der blier mer og mere trange.
Og om jeg ikke fejler, skinner
en Stribe Ild, hvorhen den gaaer.

Wagner.

En Skuffelse dit Syn forblinder;
det er en Pudelhund med sorte Haar.

Faust.

Mig tykkes, at han hilder i en Snare
vor Fod og til Fordærv dens Vandring vender.

Wagner.

Jeg seer ham raadvild hid og did at fare,
fordi han træffer To, han ikke kjender.

Faust.

Alt mindskes Kredsen, se han nærmer sig!

Wagner.

Nu seer Du selv, det var en Hund og ej
et Spøgelse, vi mødte paa vor Vej.
Han knurrer, Jorden med sin Hale fejer
og lægger sig, som alle Hunde plejer.

Faust.

Naa kom, følg med os, stakkels Dyr!

Wagner.

En saadan Pudel er en morsom Fyr.
Saasnart Du stille staaer, sin Fart han stopper;
Du lokker, og han op imod Dig hopper;
hvad Du la'er falde, han Dig atter bringer,
og efter Stokken flux i Vandet springer.

Faust.

Ja, Du har sagtens Ret. I dens Natur
ej Spor af Aand; det Hele kun Dressur.

Wagner.

En Hund, naar den er vel dresseret,
kan more selv en Mand, som har studeret.
Studenternes lærvillige Skolar
fortjener vel den Gunst, Du viist den har.

De gaa ind ad Byens Port.

Studerekammer.

Faust

træder ind med Pudelen.

Mulm og Mørke nu sig dækker
den Mark, jeg nylig har forladt,
og Sjælens bedste Kræfter vækker
den stille, stemningsrige Nat.
Slukt er den Brand, som Attraa tænder,
den vilde Drift har raset ud;
i Kjærlighed sig Sjælen vender
mod Jordens Slægter og mod Gud.

Vær stille, Pudel! rend ikke frem og tilbage!
Hvad snuser Du efter ved Tærskelen der!
Bag Ovnen rolig Du Plads skal tage!
Min bedste Pude gi'er jeg Dig her.
Som Du mored mig hist paa de bakkede Veje
med Hop og Spring, som Du kunde bedst,
saa tag til Gjengjæld nu min Pleje
som en velkommen, stilfærdig Gjæst.

Naar Lampen atter venligt brænder
i Cellens fredelige Vraa,
sig selv igjen vort Hjerte kjender,
og Livets Pulse roligt slaa.
Ej Lystens Syner længer gjække,
og Haabet sætter Blomst igjen;
man længes frem mod Livets Bække,
mod Livets friske Kilde hen.

Knur ikke, Pudel! Til de Toner, som gribe
min Sjæl og fylde den med unævnelig Fryd,
passe kun daarlig de dyriske Lyd.
Vel veed vi, at Mennesker gjerne bjæffe og pibe
af det, som de ikke forstaa,
og knurre af det, som er skjønt og godt,
fordi det er dem besværligt blot;
vil Hunden nu gjøre ligesaa?

Men ak, jeg føler, at hvor gjerne jeg vilde,
ej rinder Stemningen mere fra Brystets Kilde.
Men hvi maa Strømmen saa brat tørres hen
og vi forsmægte af Tørst igjen?
Det kjender jeg af mangfoldig Erfaring!
Dog denne Mangel kan vi erstatte;
det Overjordiske lære vi skatte
og længes efter en Aabenbaring;
men ej er der nogen skjønnere kjendt
end den i det nye Testament.

Her slaaer jeg op den gamle Bog;
Grundtexten vil med ærlig Flid jeg tyde
og se, hvorledes Skriftens Tanker lyde,
omsatte i mit kjære tydske Sprog.

Han slaaer op i en Bog og begynder at arbejde.

Der skrevet staaer: „Fra først af Ordet var."
Her alt jeg standse maa og æske Svar.
Saa højt kan dog umulig Ordet sættes;
urigtig er min Tydning og maa rettes.
Om ellers Aanden ret mig hjælpe vil,
der skrevet staaer: „Fra først var Tanken til."
Ved denne første Linie maa vi hvile,
at ikke Pennen skal sig overile.
Har Alt sit Ophav da fra Tanken havt?
Der skulde staa: „Fra først af var der Kraft."
Dog alt imedens disse Ord jeg skriver,
jeg føler grant, at derved ej jeg bliver.
Nu hjælper Aanden mig! Nu veed jeg Raad
og skriver trygt: „Fra først af var der Daad."

Vil heller Du være herinde end ude,
Pudel, saa hold op med at tude!
En saadan forstyrrende Stuefælle
taaler jeg ikke, det kan jeg fortælle,
og bliver Du ved
paa samme Led,
maa En af os gaa, det ender det med.

Nødig krænker jeg Gjæstfriheds Bud,
men Døren er aaben, om Du vil ud.
Men hvad maa jeg se!
Kan Sligt naturligt ske?
Er det Skuffelse? er det Virkelighed?
Hvor bliver min Pudel lang og bred!
Hvor svulmer den op!
Det er ej længer en Hundekrop!
Tog jeg et Spøgelse hjem i min Stue?
En Nilhest ligner den! Øjnene lue,
Gabet griner med graadige Tænder!
Vent blot lidt! Det Troldtøj jeg kjender!
En saadan Skifting fra Helvedes Rige
maa for Salomons Nøgle vige.

Aander
ude paa Gangen.

Derinde En er fangen!
Følg ham ikke, bliv paa Gangen!
Gammel snedig Helvedsgast
sidder som Ræv i Saren fast.
Men giv Agt!
Svæv her og der,
svæv fjern og nær,
saa bryder han Tvangens Magt!
Vær ved Haanden,
hvis I kan hjælpe ham ud af Vaanden!
I veed, han mored os mangelund
og hjalp os mangen en farlig Stund.

Faust.

Først Hjælp jeg henter
hos Formlen for de fire Elementer:
Salamander skal skinne,
Undine fremglide,
Sylfe forsvinde,
Kobold sig vride!

Hvo ej er kjendt
med hvert Element,
de enkeltes Magt,
deres samlede Pagt,
kan Herfker ej være
i Aandernes Sfære.

Forsvind i Flammen,
Salamander!
Flyd brusende sammen,
Undine!
I Meteorglands Du fremtrine,
Sylfide!
Bring Hjælp i Hus itide,
Incubus! Incubus! Jord-Element!
Viis Dig, saa er Besværgelsen endt!

Ingen af dem
kan jeg faae manet af Dyret frem.
Det ligger ganske roligt og griner.

Men bi! der venter Dig værre Piner!
Nu skal jeg mane
stærkere Aander frem som din Bane.

Er Du et Kryb
fra Helvedes Dyb,
saa se da Tegnet her, det høje,
for hvilket de sorte Skarer sig bøje,
der evigt i Helvedes Hede tørster!

Nu svulmer han op og rejser Børster.

Forvorpne Skabning af Skændsel og Skam!
Tør Du vel trodse Tegnet paa ham,
som kjender ingen Fødselsstund,
som nævnes ej af nogen Mund,
som er gjennem alle Himle gydt,
hvis Blod for Niddingshaand har flydt?

Henne bag Ovnens Kant
svulmer han op til Elefant;
hele Rummet fylder hans Krop,
og hen som i Taage den flyder.
Stig nu ikke mod Loftet op!
Ned for min Fod! din Mester byder!
Du seer, jeg ej forgjæves truer.
Jeg svider Dig med hellige Luer!
Vogt Dig og gys
for det trefold glødende Lys!

Vogt Dig og gys
for min sidste, min stærkeste Kunst!

Mefistofeles

træder, idet Taagen spreder sig, frem bag Ovnen, klædt som en vandrende Skolast.

Hvortil den megen Larm? hvad ønsker I, med Gunst?

Faust.

Saa det var altsaa Pudlens Kjerne!
En vandrende Skolast! Nu maa jeg le.

Mefistofeles.

Min Hyldest først til Videnskabens Stjerne!
I lod mig svede grundigt nys, o ve!

Faust.

Hvad hedder Du?

Mefistofeles.

Og derom spørger I,
en Mand, der Ordet saa foragter,
der altid gaaer det tomme Skin forbi
og ikkun Tingens Væsen eftertragter!

Faust.

Hos Jer, I Herrer, Navnet tidt fortæller,
hvad Eders Væsen er, og hvad I gjælder:
„Fordærver", „Løgner" eller „Fluegud" —

man læser Jer Natur af Navnet ud.
Nuvel, hvem er Du da?

Mefistofeles.

En Del af hine Kræfter,
ved hvem den Skjæbne hefter,
at de maa virke Godt, skjøndt Ondt de stræber efter.

Faust.

Den Gaades Løsning ej jeg mægter.

Mefistofeles.

Jeg er den Aand, som overalt fornægter!
Og det med Ret: thi Alt, hvad der til Liv fremstaaer,
fortjener kun, at det igjen forgaaer.
Langt bedre da, om Ingenting var til.
Derfor er Undergang og Synd og hvad I vil
af det, der er som Ondt blandt Jer erkjendt,
mit egenlige Element.

Faust.

Du kalder Dig en Del, skjøndt hel Du for mig staaer?

Mefistofeles.

Beskeden Sandhed Du at høre faaer:
som Menneske Du vel den Tro maa dele,
at Eders Narreverden er et Hele.
Jeg er en Del af Delen, som engang
var Alt: af Mørket, hvorfra Lyset sprang,
det stolte Lys, som nu fra Rummet brat

fortrænge vil sin gamle Moder Nat.
Det lykkes ej; hvormeget end det stræber,
ved Legemer det dog bestandig klæber.
Fra dem det strømmer, dem det Skjønhed skjænker,
af dem det hemmes i sin raske Fart;
og derfor i mit stille Sind jeg tænker,
det ogsaa gaaer med dem til Grunde snart.

Faust.

Dit Kald har jeg nu Rede paa!
I Stort at skade ej Du evner;
saa prøver Du det i det Smaa.

Mefistofeles.

Selv der man mig kun lidet levner.
Det Noget, som mod Intet op sig stiller,
jeg mener denne plumpe Verden her,
jeg aldrig kommer ret paa Livet nær,
hvormange Puds jeg saa den spiller.
Trods Jordskjælv, Vandflod, Storm og Brand
i Fred dog hviler Hav og Land!
Og Dyrs og Menneskers fordømte Slægt,
det Utøj er der Ingenting, som skader.
Skjøndt alt jeg har begravet Myriader,
bestandig ruller Blodet friskt og kjækt.
Saaledes gaaer det i en evig Kjøre!
I Luft, i Vand, i Jord sig røre
utalte Kim, som spire frem

i Tørt og Vaadt, i Varmt og Koldt!
Hvis ikke selv jeg havde forbeholdt
mig Flammen, var jeg uden Hus og Hjem.

Faust.

Din kolde Djævleklo Du knytter
mod Skaberdriftens store Værk.
Dens Virkekraft er sund og stærk,
og lidet kun din Rasen nytter!
Se til, en anden Dont at finde,
Du Kaos' underlige Søn!

Mefistofeles.

Det Raad jeg lægge skal paa Sinde.
Men nok om det. Jeg har en Bøn:
tillader Du, jeg maa forsvinde?

Faust.

Hvad tjener dette Spørgsmaal til?
Nu veed jeg jo, hvad Du har inde;
besøg mig kun, saa tidt Du vil!
Her seer Du Vindvet, Døren der,
en Skorsten hist, hvis den Du foretrækker.

Mefistofeles.

Ja, rentud sagt — der findes Noget her,
som mig en lille Sten i Vejen lægger:
ved Eders Tærskel er en Drudefod.

Faust.

Er det mit Pentagram, som røver Dig dit Mod?
Men siig mig da, Du Søn af Helved,
hvorledes kom Du ind, naar Du for Tegnet skjælved?
Hvordan blev slig en Aand ved Næsen tagen?

Mefistofeles.

Se selv! en Linie der er ikke rigtig dragen,
saa Vinklen ikke ret er lukket til,
den der, som vender ud mod Gangen.

Faust.

Der har Tilfældigheden vundet Spil!
Du altsaa nu hos mig er fangen?
Og Lykketræf har drevet hele Værket!

Mefistofeles.

Da Pudlen rendte ind, den Intet mærked.
Men nu er Djævlen fangen i en Sæk
og kan ej længer slippe væk.

Faust.

Men giennem Vindvet? lykkes det ejheller?

Mefistofeles.

For Djævle som for Spøgelser det gjælder:
at vi maa ind og ud ad samme Vej.
Det Første staaer os frit, det Andet ej.

Faust.

Saa selv i Helved gjælder Ret og Love?
Fortræffeligt! Saa kunde vel en Pagt
med Jer at slutte man endogsaa vove?

Mefistofeles.

Hvert Ord, hver Tøddel staaer ved Magt,
ifald med os Du slutter en Kontrakt.
Men nærmere Forklaring er nødvendig,
og dertil er min Tid mig nu for kort;
nu beder jeg Dig saa indstændig:
lad mig faae Lov at slippe bort.

Faust.

Hvorfor vil Du saa hurtig Afsked tage?
Fortæl mig Et og Andet, som Du veed.

Mefistofeles.

Nej, slip mig nu! Jeg kommer snart tilbage;
saa skal jeg give Dig om Alt Besked.

Faust.

Husk paa, at jeg har ikke lagt den Snare,
hvori Du glat er gaaet, uden Tvang.
Hvo Djævlen holder, lade ej ham fare!
Han fanges ej saa let en anden Gang.

Mefistofeles.

Naa, som Du vil! Velan, parat jeg staaer!

Saalænge som Du ønsker, skal jeg blive;
men paa det Vilkaar dog, at Lov jeg faaer,
med mine Kunster Tiden at fordrive.

Faust.

Ret gjerne! Deri just jeg finder Smag,
saafremt din Kunst er parret med Behag.

Mefistofeles.

I denne ene Time skal Du nyde
en større Sandsefryd, end Dig kan byde
det trevne Hverdagsliv i Aar og Dag.
Hvad fagre Aander yndigt synge,
de Billeder, de broget slynge,
er ej et indholdsfattigt Tidsfordriv:
paa Vellugtsbølger skal Du saligt vugges,
din Smags Begjær af Safters Sødme slukkes,
din Følelse omslutte Alt med Liv.
Ej Forberedelse der hører til.
Begynd, I Aander! nu Jert Skuespil!

Aander.

Brist nu, Du dunkle
hvælvede Bue!
Skjønnere skue
Ætherens Lue
venligt herind!
Viger, I dunkle
Skyer, som skygge!

Stjerner skal funkle,
mildere Soles
dæmrende Skin.
Henover Vangens
blomstrende Smykke
himmelske Sønners
luftige Skarer
svævende farer,
higende Bønners
Attraa paa Sangens
Vinger dem følger.
Flagrende bølger
Baandene brede
henover svale
Grotter, som dølger
Elskendes Tale,
Elskendes Tanker,
Kjærligheds Rede.
Spirende Ranker!
Svulmende Drue
brister og gyder
ud i Kaskader
Saften, som flyder
henover rene,
funklende Stene.
Se, deres Lue
glandsfuldt sig bader!
Vinfloden breder

ud sig til Søer,
former og freder
smilende Øer.
Vugget af Voven
venligt de hvile,
medens foroven
Aanderne ile
mod dem og svinge
fro deres Vinge,
høre fra Strenge
Tonerne klinge,
skue paa Enge
Dandsendes Ringe.
Nogle mod Øen
strømme i Klynge,
Andre i Søen
svømme og gynge,
eller de hæve
Vingen og svæve
did mod den fjerne
vinkende Stjerne,
did, hvor de havne
Alle og favne
Alt, hvad de savne —
Kjærligheds Væld.

Mefistofeles.

Han slumrer! Det var ret, I flinke Gutter!

Alt Søvnen ham i sine Arme slutter!
For den Koncert er jeg i Eders Gjæld.
End er Du ej den Mand, der Djævlen fængsler!
Omspind ham nu med Drømmens søde Længsler
og led ham vild i Eders Trylleland!
Men for at bryde denne Tærskels Band
behøver jeg en Rottetand.
Dog skal Besværgelsen ej lang jeg gjøre;
der pusler en, og han skal strax mig høre.

Jeg, Herren over alle Mus,
Skrubtudser, Rotter, Fluer, Lus,
frem maner jeg Dig her, min Slave,
og byder Dig ved Tærsklen der at gnave,
paa Pletten, som jeg har med Olie vædet. —
Ret saa! Han møder flux paa Stedet!
Nu rask til Værket! Spidsen, som mig binder,
Du lige foran, der ved Kanten, finder.
Endnu et Bid! Saa — herligt! Tak, min Ven! —
Drøm nu, min Faust, indtil vi sees igjen!

Faust
vaagner.

Ak, atter er til Skuffelse jeg vækket!
Det hele Aandesyn var Andet ej,
end at en Drøm om Djævlen har mig gjækket,
og at en Pudel løb sin Vej.

Studerekammer.

Faust. Mefistofeles.

Faust.

Hvem der? Kom ind! Igjen en kjedsom Gjæst,
som vil med Snak mig gjøre Tiden lang.
Kom ind!

Mefistofeles.

Ja — siig det blot for tredie Gang!

Faust.

Kom ind da!

Mefistofeles
træder ind.

Saadan lider jeg Dig bedst.
Jeg haaber nok, vi To skal Venner blive!
Thi just for dine Griller at fordrive

i Junkerdragt jeg møder her,
i gyldenbræmmet Kofte rød,
med Kappe paa af Silke blød
og i min Hat en Hanefjer,
en Kaarde, lang og spids, ved Lænd.
Og nu jeg raader Dig, min Ven:
iør Dig flux den samme Dragt,
at Du kan, frank og uforsagt,
dog eengang faae paa Livet smagt.

Faust.

I hvilken Klædning end jeg tager paa
vil Jordelivets trange Baand mig snære.
Til Leg er jeg for gammel og for graa,
for ung til Intet mere at begjære.
Hvad har vel Verden mer for mig tilbage?
Forsage skal Du! skal forsage!
Det er den evigt samme Melodi,
som alle Døgnets Timer hæst gjentage,
vort Livs evindelige Litani,
Tilværelsens ustandselige Klage.
Hver Morgen, naar jeg vaagner, maa jeg grue
ved Tanken om, at jeg igjen skal skue
en Dag, som ikke bærer i sin Favn
Bod for et eneste af mine Savn,
som under tusind snevre Hensyn kvæler
endog den mindste Anelse om Lyst
og under alskens tomme Sysler stjæler

den Skaberdrift, der hviler i mit Bryst.
Ja, selv naar Natten over Jord sig sænker,
urolig paa mit Leje jeg mig strækker;
selv den mig ingen Hvile skjænker,
og vilde Drømme mig forskrækker.
Den Gud, der i mit Indre boer,
kan Sjælens Kræfter vældigt røre;
men medens indadtil hans Magt er stor,
kan udadtil han Intet gjøre.
Derfor er Livet blevet mig en Pest,
og Døden huer mig af Alting bedst.

Mefistofeles.

Da var den aldrig dog en helt belejlig Gjæst.

Faust.

O, salig Han, hvem den i Sejrens Glands
en blodig Laurbærkrands om Panden vinder,
og Han, hvem efter vild bacchantisk Dands
den krystet i en Piges Arme finder!
O, var jeg henrykt ramt af Døden brat
den Nat, jeg skued Aandens høje Kraft!

Mefistofeles.

Dog veed jeg En, der i den samme Nat,
Du taler om, ej drak en brunlig Saft.

Faust.

Du driver nok Forretning som Spion?

Mefistofeles.

Ej Alt jeg veed, men dog en god Portion.

Faust.

Om dengang Sjælens bitre Klage
blev dysset svigefuldt til Ro
af Toner fra de svundne Dage,
af Mindet om min Barndoms Tro:
forbander jeg nu Alt, som daarer
med Skinnets lokkende Behag,
som Sjælen til et Offer kaarer
for dette Jammerlivs Bedrag!
Forbandet Aandens Tillid blind
til eget Værd og egne Kræfter!
Forbandet Fænomenets Skin,
der sig ved vore Sandser hefter!
Forbandet alle tomme Drømme
om evigt Navn og evigt Liv!
Forbandet, hvad vi stolt berømme
som Vort: vort Gods, vort Barn, vor Viv!
Forbandet Mammon, naar det ægger
til dristig Daad med Guldet rødt,
naar Puden det tilrette lægger
til døsigt Blund paa Bolster blødt!

Forbandet Druens Balsamsaft!
Forbandet Kjærligheds Vidunderkraft!
Forbandet Haabets Fryd og Troens Fred!
Forbandet fremfor Alt Taalmodighed! —

Aandekor

ufynligt:

Ve! Ve!
Sønderbrudt har Du
den skjønne Verden
med vældig Haand.
Den styrter med Brag!
En Halvgud gav den det knusende Slag!
Vi drage
Ruinerne over, hvor Intet boer,
og klage
over det Skjønnes forsvundne Spor.
Stor er din Magt,
Du Søn af Jord!
Med større Pragt
Du rejse det Faldne for anden Gang,
bygge det op i dit eget Bryst,
at Liv og Lyst
maa atter gry
og blomstre paany
og juble sin Sang
for anden Gang!

Mefistofeles.

Det er mine Smaa,
som synger saa.
Hør blot, hvor deres kløgtige Raad
maner til Lyst og Daad!
Fra den ensomme Vraa,
hvor Safternes Kredsløb gaaer plat istaa,
ud, hvor Livets Kræfter sig slokke,
vil de Dig lokke.

Gjør rask paa denne Leg med Sorgen Ende!
En Grib, der tærer paa dit Liv, den er.
I slettest Selskab selv Du vil erkjende,
at Du er Menneske blandt Mennesker.
Dog tro blot ej, det er min Mening,
at Du med Pakket skal Dig more!
Vel kan jeg ikke regnes blandt de Store,
men vil med mig Du i Forening
i Livets Strøm Dig vove ud,
saa er jeg rede paa dit Bud
at føre Dig paa Vej, hvorhen
Du ønsker, som din Følgesvend,
og røgter jeg min Gjerning vel,
er jeg din Tjener og din Træl!

Faust.

Hvormed skal jeg betale saa min Gjæld?

Mefistofeles.

Aa, dermed har Du endnu lang Tids Frist.

Faust.

Nej, Djævelen er Egoist,
og naar han viser En sin Gunst,
gjør han det sikkert ej omsonst.
Dit Vilkaar maa Du tydeligt forklare;
en saadan Tjener har sin Fare!

Mefistofeles.

Jeg til din Tjeneste mig her forbinder
og lystrer hvert dit Vink som lydig Svend;
naar hisset atter vi hinanden finder,
gjør Du mig samme Tjeneste igjen.

Faust.

Et Hisset skal mig ikke volde Nykker;
gaaer denne Verden først i Stykker,
kan trygt for mig den anden blive til.
Af denne Jord min Glædes Kilde rinder,
og denne Sol paa mine Sorger skinner;
naar deres Lænke ikke mer mig binder,
lad da kun komme, hvad der kan og vil.
Min Hu staaer ikke til at lære,
om hist der kjendes Had og Kjærlighed,
og om der ogsaa i den anden Sfære,
som her paa Jorden, gives Op og Ned.

Mefistofeles.

Fra dette Synspunkt kan Du Sagen vove.
Slut Pagten nu, og mine Kunsters Kraft
Du snarlig kjende skal. Det skal jeg love:
jeg skjænker Dig, hvad Ingen før har havt.

Faust.

Hvad har Du stakkels Djævel vel at skjænke?
Mon Du formaaer at fatte og at tænke
det høje Maal, som Aandens Flugt sig sætter?
Ja — Spise ejer Du, som ikke mætter,
det røde Guld, som kommer og som svinder
og Kvægsølv ligt igjennem Haanden rinder,
et Spil, hvorved man aldrig vinder,
et Pigebarn, som hviler ved mit Bryst
og alt med Øjekast sig til den Næste binder,
Hæderens skjønne Guddomslyst,
der som et Meteor kun flygtigt skinner.
Viis mig den Frugt, der raadner, før den brydes,
og Træer, hvis Løv fornyes Dag for Dag!

Mefistofeles.

Jeg skræmmes ikke af saa nem en Sag;
hvad her Du ønsker, kan med Lethed ydes.
Dog kommer der en Tid, min gode Ven,
da vi i Ro vil nyde, hvad vi eje.

Faust.

Den Stund, da jeg paa Nydelsernes Leje

mig slaaer til Ro — min sidste vorde den!
Kan Du med Løgn og Smigerkunster snilde
faae vakt hos mig en Gnist af Selvbehag,
kan Du i jordisk Nydelse mig hilde:
da være det min sidste Dag!
Den Pagt jeg slutter!

Mefistofeles.

Top!

Faust.

Med Haand og Mund!
Hvis jeg til Øjeblikket siger:
o, dvæl endnu, Du skjønne Stund! —
da som din Fange ned jeg stiger
med Dig til Underverdnens Riger.
Da lad kun Dødningklokken gjalde,
da er Du for din Tjeneſt fri,
lad Uhret staa, dets Viser falde,
for mig er Tiden da forbi!

Mefistofeles.

Betænk det vel! — vi glemmer ikke let.

Faust.

Og dertil er Du i din fulde Ret.
Ej Overmod mig til min Handling driver,
thi hvor jeg stedes, Træl jeg er og bliver;

om jeg for Dig, om jeg for Andre træller,
i mine Tanker ligemeget gjælder.

Mefistofeles.

Endnu idag jeg skal min Iver stor
som Tjener vise ved Jert Doktorgilde. —
Blot Et endnu! — Jeg gjerne eje vilde,
for Livs og Døds Skyld, et Par skrevne Ord.

Faust.

Saa noget Skriftligt fordrer Du, Pedant?
Har Du da aldrig seet en Mand, hvem Ordet bandt?
Er ej det nok, at Ordet, eengang givet,
til evig Tid skal styre mine Dage?
I tusind vilde Strømme brydes Livet,
og mig et Løfte holde skal tilbage?
Dog, denne Fordom er vort Hjerte kjær,
hvo vilde vel dens Lænker gjerne bryde? —
Held Den, der Troskab ren i Brystet bær,
han aldrig noget Offer vil fortryde!
Men Pergament med Segl og Navnetræk —
det Spøgelse forvolder Hvermand Skræk.
I Pennen stedes Ordet alt til Graven,
og Vox og Læder føre Herskerstaven.
Hvormed, Du onde Aand, er helst Du tjent?
Med Bronce, Marmor eller Pergament?
Og hvormed ønsker Du at jeg skal skrive?
Med Griffel, Mejsel eller Pen?

Mefistofeles.

Du rives af din egen Tale hen.
Hvad skal det til, saa stærkt at overdrive?
Den mindste Lap Papir er god.
Skriv under med en lille Draabe Blod.

Faust.

Hvis dette paa dit Savn kan raade Bod,
saa lad det da ved dette Paafund blive.

Mefistofeles.

Blod er en ganske særlig Saft.

Faust.

Vær Du kun rolig: ej min Pagt jeg bryder!
Min hele Stræbens fulde Kraft
er just det Løfte, jeg Dig byder.
For højt i Sky jeg mig formasted,
i dine Lag jeg hjemme hører:
den store Aand har mig forkastet,
for mig Naturen sig tilslører.
Min Tænknings Traad er sønderrevet,
og Viden er mig til Væmmelse blevet.
Lad Lidenskabernes glødende Hede
rase i Sandsernes vilde Jagt;
lad hvert et Under i Hast staa rede,
ufatteligt i sin Trolddomsdragt!
Vi styrte os ud i Tidens Sus,

i skabende Kræfters bedøvende Brus!
Lad Attraa og Nydelse,
Nag og Fortrydelse
skiftende følge, som bedst de kan;
i rastløs Virken kun lever en Mand.

Mefistofeles.

Dig er ej Maal og Grændse sat.
Stands Glæden, før forbi den slipper,
grib Nydelsen i Flugten fat,
og velbekomme Alt, hvortil Du nipper.
Grib rask kun til, og dristigt frem Du træde!

Faust.

Du hører jo, jeg venter ingen Glæde.
Til Angrens søde Kval, til Smertens Lyst,
til Elskovs Had jeg vier dette Bryst.
Min Barm, der for sin Videnstrang er lægt,
skal aaben staa for hele Verdens Smerte,
den Lod, der fælles blev for Jordens Slægt,
den vil jeg nyde i mit eget Hjerte.
Hvad der af højest Fryd, af dybest Kummer
i Verden er — jeg i mit Bryst det rummer,
saa Slægtens Jeg i mit er sluttet inde,
til jeg som den skal synke og forsvinde.

Mefistofeles.

Ak, tro Du mig, som mange tusind Aar

har tygget denne Spise, tung og haard:
ej noget Menneske med al sin Møje
i Livets hele Løb formaaer
den gamle Surdejg at fordøje!
Tro mig: det Hele er kun til for hans,
kun for en Guds vidunderlige Sands!
Selv boer han i en evig Glands.
Os har han ned i Mørket sat,
og I maa hjælpe Jer med Dag og Nat.

Faust.

Og dog jeg vil!

Mefistofeles.

Det la'er sig høre!
Saa kan vel den Betragtning ej engang
paa bedre Vej Dig føre:
at Livet kun er kort, men Kunsten lang.
Slut Dig sammen med en Poet,
lad ham følge sin sværmende Tanke
og paa din Hædersisse sanke
hver skjøn og ædel Kvalitet,
Løvens Mod,
Hjortens ilsomme Flugt,
Italienerens fyrige Blod,
Nordens ihærdige Tugt.
Lær af ham, hvis han Kunsten kan finde,
Højmod og Svig til Et at forbinde

og hvordan man elsker af hele sin Magt
efter en Plan, som forud er lagt.
Den Herre gad jeg kjende fremfor alle,
Hr. Mikrokosmos skulde jeg ham kalde!

Faust.

Hvad er jeg da, naar ikke jeg kan vinde,
hvad alle Kræfter hige mod herinde,
hvad hver en Tanke attraaer, hver en Sands:
Menneskehedens Krands?

Mefistofeles,

Saa er Du netop — hvad Du er.
Sæt kun Parykker paa med Millioner Lokker,
stik Benene i alenhøje Sokker,
Du er og bliver dog kun, hvad Du er.

Faust.

Jeg lodded Tankens Dyb i vaagne Nætter,
men spildt er al den Møje, jeg har havt!
Ja, Du har Ret! naar mødig jeg mig sætter,
fremvælder ingen nyskabt indre Kraft.
Ej har jeg til min Vækst et Haarsbred kunnet føje,
end mindre nærme mig det evigt Høje.

Mefistofeles.

Nu seer I Sagen, bedste Herre,
som man sædvanlig Sagen seer;

brug nu Jer Kløgt, før det blier værre
og Glæden ikke smiler mer.
For Pokker! Vel er Ben og Arme dine
og Hovedet og den, Du sidder paa;
men Ting, som ellers jeg til Brug kan faae,
mon de da ej med samme Ret er mine?
Sex Hingste — hvis jeg dem kan kjøbe,
er deres Kraft jo min, den Sag er ren;
jeg føler mig saa dygtig til at løbe,
som om jeg havde firogtyve Ben.
Friskt Mod! Hold op med alt det Grubleri
og følg mig ud i Verden let og fri!
Jeg siger Dig: en Karl, der spekulerer,
er som et Dyr, hvem Fanden maltrakterer
og kjører rundt paa Heden med i Ring,
mens grønne Marker ligge trindtomkring.

Faust.

Hvad skal vi da?

Mefistofeles.

Først bort fra denne Rede.
Hvor kan i sligt et Hundehul man være?
Hvad er det for et usselt Liv, at kjede
sig selv og dem, man skal sin Visdom lære?
Den Tærsken Langhalm — overlad Du den
til Mester Tykvom og hans Lige!

Det Bedste, Du kan vide, gode Ven,
tør Du dog ej den kjære Ungdom sige.
Jeg hører En paa Gangen — skal han ind?

Faust.

Umuligt — jeg vil Ingen se idag.

Mefistofeles.

Alt længe har han ventet, sølle Skind!
Han bør ej gaa med uforrettet Sag.
Kom, lad mig faae din Kappe og din Hue!

Han klæder sig om.

Naa — er jeg ikke kostelig at skue?
Det Øvrige skal jeg behændigt lede;
i et Kvarteer er det tilendebragt.
Gjør Dig imidlertid til Rejsen rede.

Faust gaaer.

Mefistofeles

i Fausts lange Kappe.

Kast paa Fornuft og Videnskab Foragt,
den største Kraft, som i din Haand blev lagt,
lad Dig af Løgnens Aand bestyrke
til magisk Kunst og Trolddomsværk at dyrke,
saa har jeg Dig fuldstændig i min Magt. —
Ham Skjæbnen gav en Aand, som haster
ustyrlig frem foruden Tugt og Tømme,

og som i sine vilde Fremskridtsdrømme
til Jordens Glæder ej et Øje kaster.
Igjennem Livets Fadhed jeg ham slæber,
jeg la'er ham bunde i dets vilde Færd,
til sprællende han fast ved Dyndet klæber;
dets Nydelser skal vække hans Begjær,
saftrige Frugter skal ham svæve nær,
men aldrig lædske dog hans hede Læber.
Og havde han ej alt til Djævlen sig forskrevet,
han var alligevel mit sikre Bytte blevet.

En Student træder ind.

Studenten.

Jeg har kun været her en lille Tid
og skynder med Ærbødighed mig hid
at faae den store Mand besøgt,
som Alle taler om med Ærefrygt.

Mefistofeles.

Jeg takker Jer for Jeres smukke Ord,
men vistnok altfor godt om mig I troer.
Hvor har I ellers været henne?

Studenten.

Til Jer om Hjælp og Raad jeg vil mig vende.
Jeg kommer hertil med Lyst og Mod,

ret rundelig Mønt og muntert Blod;
min Bortgang var svær for Moder at bære;
nu vilde jeg nok noget Dygtigt lære.

Mefistofeles.

Saa er I paa rette Sted, min Ven.

Studenten.

Ak, tidt jeg ønsker mig hjem igjen.
Jeg trives ikke bag disse Mure,
saa indestængte som Fangebure.
Øjet seer saalidt, der er kjønt,
man savner Træer og andet Grønt,
og paa Læresalenes haarde Bænke
kan jeg hverken høre, se eller tænke.

Mefistofeles.

Det Hele er kun en Vanesag.
Ej søger Barnet med villig Mund
sin Moders Bryst i den første Stund,
men siden dier det dog med Behag.
Saaledes vil I med stigende Lyst
søge til Visdommens Moderbryst.

Studenten.

Ja, gjerne suged hos hende jeg Næring;
men hvor skal jeg søge den rette Belæring?

Mefistofeles.

Fortæl mig, før vi gaa ind paa mere,
hvad Fakultet I vil frekventere?

Studenten.

I alle Ting gad jeg kyndig være,
som Videnskab og Natur kan lære;
jeg vilde gjerne kunne forklare
Alt, hvad der er mellem Himmel og Jord.

Mefistofeles.

Saa er I paa det rette Spor;
lad Jer af Intet forstyrre bare.

Studenten.

Til Studier vier jeg hele mit Liv,
skjøndt nok jeg kunde ha'e Lyst at smage
en Smule Frihed og Tidsfordriv
de smukke Sommerhelligdage.

Mefistofeles.

Benyt Jer Tid! betænk, hvor snart den svinder;
ikkun ved Orden Tid I vinder.
Sæt derfor, Ven, Collegium logicum
i Eders Læseskemas første Rum!
Saa faaer Jer Aand en ypperlig Dressur,

i spanske Støvler snøres dens Natur,
saa den i afmaalt Tempo gaaer
ad Tankens Vej og klogt forsmaaer
at tumle sig i vilde Spring
med lygtemandige kaade Sving.
Saa vil I ogsaa lære en Dag,
at hvad nu I gjør i et enkelt Tag,
saa nemt som I spiser og drikker, maa ske
smukt systematisk: En! To! Tre!
Vel ligner en Tankefabrik paa en Maade
et Væverstykke af kunstig Art:
eet Trit bevæger de tusind Traade,
mens Spolen drejer sig rundt med Fart.
For hver en Gang de vevre Skytter
sig frem og tilbage paa Væven flytter,
useet de tusind Forbindelser knytter.
Ind træder en Filosof med sin Lære:
at netop saaledes maa det være;
det Første er saa og det Andet saa,
derfor er det Tredie og Fjerde saa,
og vil man det Første og Andet negere,
det Tredie og Fjerde kan ej existere.
Den Lærdom Disciplene prise og hædre,
men derfor væve de ikke bedre.
Hvo det Levende vil forstaa og beskrive,
maa først og fremmest Aanden uddrive;
saa holder man Delene i sin Haand,
der mangler ej Andet end Livets Baand.

Encheiresis naturae kaldes det i Kemien,
som ikke har Øje for Selvironien.

Studenten.

Ganske kan jeg Jer ej forstaa.

Mefistofeles.

I snart skal se, det vil bedre gaa,
naar først I lærer at reducere
og Alt tilbørligt at klassificere.

Studenten.

Jeg føler mig saa dum tilmode,
som gik der et Møllehjul rundt i mit Ho'ede.

Mefistofeles.

Endvidere maa I, efter Logiken,
grundigt studere Metafysiken!
Dybt maa I trænge ind i dens Skatte,
som ingen Menneskehjerne kan fatte;
til hvad I forstaaer eller ikke forstaaer
vil altid en teknisk Benævnelse svare.
Men først og fremmest gjælder det bare
at tage den strengeste Orden vare
i dette kommende halve Aar.
Fem Timers Lektion I har hver Dag;
giv Møde bestemt paa Klokkeslag!

Vær förud tilstrækkelig præpareret,
hav Paragraferne indstuderet,
paa det I kan se, at Alt, hvad han siger,
ej med en Tøddel fra Bogen viger;
men dog, skriv op med flittig Haand,
som kom det fra selve den hellige Aand.

Studenten.

Jeg huske skal den gode Lære!
Til Nytte kan den komme tidt;
thi hvad man ejer Sort paa Hvidt,
det kan saa trygt man med sig bære.

Mefistofeles.

Men vælg Jer nu et Fakultet, min Ven!

Studenten.

Jurisprudensen ikke ret mig smager.

Mefistofeles.

Jeg fatter meget godt, at den I vrager:
jeg veed, hvorledes det staaer til med den.
Hvad der var Lov og Ret i svundne Tider,
er som en evig Sot, vi fødes med!
Slægt efter Slægt af denne Smitte lider,
der sagte sniger sig fra Sted til Sted.
Fornuft blier Ufornuft, Velgjerning Plage;

ve Dig, at Du saa sent til Verden kom!
Den Ret, hvormed i Livet Plads vi tage,
den spørges der desværre aldrig om.

Studenten.

Min Afsky endnu mer I nærer.
Lyksalig Den, hvem I belærer!
Hvad om jeg slog mig paa Theologi?

Mefistofeles.

Jeg vil just ikke rokke Jer heri;
men I maa tænke paa, det er et Fag,
hvor ikke let den rette Vej man følger;
den Gift, som sig i Lægedommen dølger —
at skjelne den er ikke Hvermands Sag.
Bedst er det ogsaa her, I Jer til Een betroer
og sværger blindt paa Eders Mesters Ord.
Hold i det Hele taget Jer til Ord.
Saa er I paa det rette Spor,
der vil til Visheds Tempel Eder bære.

Studenten.

Men et Begreb maa dog ved Ordet være.

Mefistofeles.

Vel sandt! For højt maa det dog ikke skattes,
thi netop hvor Begreber fattes,

der melder sig et Ord i rette Tid.
Med Ord kan prægtigt føres Strid,
med Ord der kan Systemer bygges,
til Ord man troende kan fæste Lid,
og fra et Ord kan ej et Jota rykkes.

Studenten.

Tilgiv, hvis mine Spørgsmaal trætter Eder!
Om een Ting dog endnu jeg beder:
vil I om Medicinen ej
gi'e mig et Fyndord med paa Vej?
Tre Aar — ak Gud! de løber, før man troer,
og Videnskabens Ager er saa stor.
Faaer man et Fingerpeg af En og Anden,
saa falder strax det Hele En saa let.

Mefistofeles

ved sig selv.

Af denne tørre Tone blier man træt;
jeg maa igjen for Alvor spille Fanden.

Højt.

Nu, Medicinens Aand den fattes nemt:
i Stort og Smaat maa I Naturen kjende,
for saa tilsidst at lade Alting ende,
som Gud har det bestemt.
Forgjæves vil I al Slags Lærdom sluge,
man lærer dog kun, hvad man lære kan;

men kan det rette Øjeblik I bruge,
er I den rette Mand.
I er jo ganske velskabt, stærk og stor,
og lader Jer vel ej saa let forskrække;
husk paa: jo mere paa Jer selv I troer,
desmere Tro vil I hos Andre vække.
Men fremfor Alt maa Kvinderne studeres;
deres evige Klager,
deres tusinde Plager
kan alle fra et enkelt Punkt kureres.
Og har I blot et halvvejs ærbart Snit,
kan med dem I bringe det vidt.
Først maa en Titel faae dem til at fatte,
at Eders Kunst de Andres overgaaer;
saa fingererer I de skjulte Skatte,
en Anden snuser om i mange Aar.
I føler hendes Puls og trykker Armen
og slynger med et fyrigt Øjekast
Jer Arm med List om Hoften og om Barmen,
at se, om ikke hun er snørt for fast.

Studenten.

Ej, det var skjønt. Det er der Mening i.

Mefistofeles.

Graa, kjære Ven, er alskens Theori,
men grønt er Livets gyldne Træ.

Studenten.

Jeg seer det Hele næsten som i Drømme.
Maa jeg besøge Jer i Ny og Næ,
for Eders Visdoms Brønd tilbunds at tømme?

Mefistofeles.

Hvis jeg kan tjene Jer, skal jeg tilrede staa.

Studenten.

Endnu kan jeg umulig gaa,
før I beviser mig den Ære stor,
at skrive i min Stambog et Par Ord.

Mefistofeles.

Ret gjerne.

Han skriver og giver ham Bogen tilbage.

Studenten

læser:

Eritis sicut Deus, scientes bonum et malum.

Lukker ærbødigt Bogen i, bukker og gaaer.

Mefistofeles.

Stol kun paa dette Ord og paa den gamle Slange!
Din Lighed med en Gud gjør nok engang Dig bange.

Faust kommer.

Faust.

Hvor gjælder Rejsen?

Mefistofeles.

Hvor Du selv behager.
Vi baade Smaa og Store gjæste vil.
Du sikkert Glæde faaer og Nytte drager
af dette Kursus, som saa nemt Du slipper til!

Faust.

Men til et Liv saa frit og let
mit lange Skjæg kun passer slet.
Jeg mangler Kjendskab til, hvordan
jeg skal mig te som Verdensmand.
I Selskab føler jeg mig saa lille
og sidder forlegen, stum og stille.

Mefistofeles.

Det kommer, efterhaanden som Du øves;
Selvtillid — det er Alt, hvad der behøves.

Faust.

Befordringsmidlet — har Du det bestemt?
Hvor har Du Kudsk og Vogn og Heste?

Mefistofeles.

Jeg breder ud min Kappe nok saa nemt,

paa den vi Luftens Rige gjæste.
Dog skal Du ikke tage altfor svær
Bagage med paa denne kjække Færd.
En Smule Ildluft skal jeg lave snart,
saa gaaer det op fra Jorden i en Fart
og højere tilvejrs, end Du kan ane.
Jeg gratulerer til den nye Løbebane!

Auerbachs Kjælder i Leipzig.

Drikkelag af lystige Svende.

Frosch.

Vil Ingen drikke? Ingen le?
Hvad er det for Bededagsfjæs at se?
I er jo idag som Straa, der er vaadt,
og blusser dog ellers ganske godt.

Brander.

Du selv er vistnok nærmest Skyld deri,
naar ingen Dumhed, intet Svineri
Du bringer til vort Kompagni.

Frosch

helder ham et Glas Vin over Hovedet.

Der har Du begge Dele!

Brander.

Dobbelt Svin!

Frosch.

Nu er da Skylden ikke længer min!

Siebel.

Gjør Nogen Vrøvl, saa smid ham flux paa Døren!
Stem op en Rundsang og stik Glasset ud!
Jeg lægger for: Holla!

Altmayer.

Du milde Gud!
Lidt Bomuld! Karlen sprænger mine Øren.

Siebel.

Naar det i Hallen runger efter,
saa føler man først rigtigt Basens Kræfter.

Frosch.

Ja, ud med Den, som ikke taaler Skjemt!
Trala trala lala!

Altmayer.

Trala trala lala!

Frosch.

Saa, nu er Struben stemt.

Synger:

Hvordan staaer det til i vort elskede Land,
det hellige romerske Rige?

Brander.

Føj, en politisk Sang, en ækel Sang!
Vær glad, at I skal ikke Riget styre
og ha'e med Statsmandsbryderi Jer Hyre!
Jeg takker Gud hver Morgen jeg mig rejser,
fordi jeg ej er Kansler eller Kejser.
Dog mener jeg, at ogsaa vi bør have
et Overhoved, og da Hvermand veed,
hvad der gi'er Ret til denne Værdighed,
saa lad os vælge os en Pave.

Frosch

synger.

O syng, lille Nattergal! Lad dine Sange
min Elskede hilse de tusinde Gange!

Siebel.

Min Elskede hilse! Hvor sødt! Aa, maa vi nu
blot være fri!

Frosch.

Min Elskede Hilsen og Kys! Du hindrer mig
ikke deri!

Synger.

Slaaen fra ved Stjerners Skjær!
Slaaen fra, min Hjertenskjær!
Slaaen i, thi Dag er nær!

Siebel.

Ja, syng i vilden Sky til hendes Ære!
Men jeg har dog min Mening i Behold.
Jeg var alt hendes Nar, og nu skal Du det være.
Gid hun maa blive Kjærest med en Trold
og paa en Korsvej næbbes med sin Skat,
imens en gammel Buk, som Bloksbjerg har forladt,
i Farten bræger hende sit Godnat!
En ærlig Karl af ægte Kjød og Blod
er til en saadan Tøjte altfor god.
Min Hilsen bliver hun foruden,
undtagen med en Sten igjennem Ruden.

Brander
slaaer i Bordet.

Tys, mine Herrer, tys! Lad mig nu raade!
og tilstaa, jeg har Levemaade!
Her er forliebte Folk tilstede,
som maa behandles paa en særlig Vis;
dem agter jeg da nu at glæde,
idet jeg gi'er en Sang til Pris.
Den er af den moderne Slags. Giv Agt!
Omkvædet synger Alle med i Takt!

Han synger:

En Rotte i en Kjældervraa
af Smør og Skinke strutter
og fik en lille Mave paa
som salig Doktor Luther.

Men Pigen strøede Gift engang,
og Verden blev den da saa trang,
som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.

Koret
jublende.

Som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.

Brander.

Den foer omkring som rent besat
og drak af alle Pytter,
den gnaved Alt, hvad den fik fat,
men ingenting det nytter;
af Angst den gjorde mangt et Hop,
og Aanden gav den næsten op,
som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.

Koret.

Som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.

Brander.

Til Kjøknet løb den i sin Nød,
skjøndt det var midt paa Dagen;
ved Vasken faldt den om som død
med Stønnen og med Klagen.
Men Morderskten hun lo saa fræk:
Nu piber den sit sidste Kvæk,
som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.

Koret.

Som om Kjærlighed krøb den i Kroppen.

Siebel.

Hvor sig de plumpe Fyre gotter!
Det er jo ganske vist en nobel Kunst
at lægge Gift for stakkels Rotter.

Brander.

De staaer vel højt hos Dig i Gunst?

Altmayer.

Den Skaldepande med den tykke Vom!
Hans Modgang gjør ham nu saa mild og from;
det var jo helt naturligt, om han maatte
sin Lighed føle med den svulne Rotte.

Faust og Mefistofeles.

Mefistofeles.

Det Første, som jeg har at gjøre,
er Dig i lystigt Lag at føre;
hvor let man lever, seer Du bedst
paa disse Svende her: hver Dag er dem en Fest.
Med magert Vid og fyldigt Selvbehag
de dreje sig i snever Cirkeldands
som Kattekillinger om deres Svands,
naar ikke Tømmermænd gjør Hjernen svag.

Saalænge Værten bare gi'er Kredit,
er deres Sind enhver Bekymring kvit.

Brander.

De kommer vistnok fra en langvejs Færd,
det sees af deres hele Art og Vis;
vist knap en Time har de været her.

Frosch.

Ja, Du har Ret! Mit Leipzig Lov og Pris!
Det er en By med Pli, et Miniatur-Paris!

Siebel.

For hvad Slags Folk seer Du dem an?

Frosch.

Lad mig om det! Har først et Glas de drukket,
ud af dem skal jeg nok faae Alting plukket,
saa let som man ta'er ud en Barnetand.
Af deres stolte, utilfredse Mine
jeg slutter, at de hører til de Fine.

Brander.

Kvaksalvere det er, den Sag er klar.

Altmayer.

Maaske.

Frosch.

Nu skal vi ha'e dem lidt til Nar.

Mefistofeles

til Faust.

De Godtfolk aldrig Færten faaer af Fanden,
om saa de løber paa ham bus med Panden!

Faust.

Jeg hilser Eder!

Siebel.

Tak iligemaade!

Sagte, med et Sideblik til Mefistofeles.

Men hvad er det? Er Fyren ikke halt?

Mefistofeles.

Tillader I, vi sætter os? Da Alt,
hvad her der skjænkes, er udrikkeligt desværre,
maa Eders Selskab Bod paa Manglen raade.

Altmayer.

Det lader til, I er en kræsen Herre.

Frosch.

I kom vel sent fra Rippach? Skulde I
maaske hos Junker Hans til Aften være?

Mefistofeles.

Nej — denne Gang red vi hans Dør forbi;
men sidst vi var der, havde vi den Ære.
Han talte vidt og bredt om sine Fættre her
og gav os Hilsner med til hver især.

Han bukker for Frosch.

Altmayer

sagte.

Jo, han er god!

Siebel.

Der fik Du den, min Ven!

Frosch.

Vent bare, han skal nok faae En igjen!

Mefistofeles.

Det nylig for mit Øre klang
som Stemmer, naar i Kor de sjunge.
Tilvisse, prægtigt maa en Sang
mod denne høje Hvælving runge.

Frosch.

I er vel sagtens Virtuos, ej sandt?

Mefistofeles.

Ak nej, desværre ikkun Dilettant.

Altmayer.

Giv os en Sang!

Mefistofeles.

Ja gjerne — li'esaamange
som I vil høre.

Siebel.

Men en splinterny!

Mefistofeles.

Fra Spanien kommer vi; et Land, der staaer i Ry
for sine Druer som for sine Sange.

Synger.

Engang en Konge ejed
en Loppe stor og skjøn —

Frosch.

En Loppe! Ej! Har I forstaaet det ret?
En Loppe, maa jeg sige, det er net.

Mefistofeles

synger.

Engang en Konge ejed
en Loppe stor og skjøn;
saa kjærlig han den plejed,
alt som sin egen Søn.
Da kaldte han sin Skræder,

han kom med Naal og Sax:
Til smukke nye Klæder
tag Maal af Junkren strax!

Brander.

Forsøm blot ej at sige Mester Naal,
at han maa tage højst nøjagtigt Maal,
og at hans Hoved er i Bødlens Vold,
hvis Buxerne blot slaaer den mindste Fold!

Mefistofeles.

Han straaled nu som Solen
i Fløjl og Silkedragt
med Ordensbaand paa Kjolen
og gyldne Kjæders Pragt.
Tilsidst ved Kongens Villie
han Excellence blev,
og hele hans Familie
fik Rang og Adelsbrev.

Det hele Hof de stikker;
selv Dronningen ej mer
for deres Braad er sikker
end Hoffets Kavaleer.
De turde dem ej knække
og ikke klø dem væk.
Vi stække strax de Frække
og gi'er dem deres Knæk.

Koret

jublende.

Vi stække strax de Frække
og gi'er dem deres Knæk.

Frosch.

Hurra! Den Vise kunde jeg forstaa!

Siebel.

Saaledes skal det hver en Loppe gaa!

Brander.

Spids dine Fingre og nap den sikker.

Altmayer.

For Frihed og Vin et Glas jeg drikker!

Mefistofeles.

Jeg gjerne drak et Glas, for Frihed højt at hædre,
hvis Eders Vine var en lille Smule bedre.

Siebel.

Kom ikke tiere med den Bemærkning!

Mefistofeles.

Hvis Værten ikke bli'er fornærmet eller
forbyder det, jeg af min egen Kjælder
beværted gjerne saa galante Fæller.

Siebel.

Det tager jeg paa mig. Ryk frem med Jer
Forstærkning!

Frosch.

Hvis vi et godt Glas Vin hos Jer kan faae,
skal gjerne vi med Tak det tømme.
Gjør bare ikke Prøverne for smaa!
Jeg maa ha'e Munden fuld, naar jeg skal dømme.

Altmayer

sagte.

Det lader til, de er fra Rhinen.

Mefistofeles.

Skaf mig et Bor!

Brander.

Hvortil? Har I da her
ved Kjælderdøren Fadene med Vinen?

Altmayer.

En Kurv med Værktøj staaer i Krogen der.

Mefistofeles

tager Boret.

Til Frosch.

Nuvel, hvad Vinsort ønsker I at drikke?

Frosch.

Hvad mener I? Har I da flere Slags?

Mefistofeles.

Enhver kan vælge frit og faaer det Valgte strax.

Altmayer

til Frosch.

Ah, Du begynder alt om Munden Dig at slikke.

Frosch.

Godt!. Skal jeg vælge, vil jeg Rhinskvin have.
Ens eget Fædreland gi'er dog den bedste Gave.

Mefistofeles

borer et Hul i Bordkanten udfor den Plads, hvor Frosch sidder.

Skaf mig lidt Vox til Propper, der skal i.

Altmayer.

Aa, det er Taskenspilleri!

Mefistofeles

til Brander.

Og I?

Brander.

Champagnevin jeg rekvirerer,
af den, der rigtig perler og mousserer.

Mefistofeles

borer.

En af Selskabet har imidlertid lavet Vorpropperne og stopper Hullerne til.

Brander.

Ej altid bør det Fremmede man sly,
det Gode findes ofte i det Fjerne.
En ægte Tydsker maa de Franske sky,
men deres Vine drikker han dog gjerne.

Siebel

idet Mefistofeles nærmer sig hans Plads.

Jeg skjøtter ej om Surt, oprigtig talt,
men et Glas ægte Sødt gad nok jeg nyde.

Mefistofeles

borer.

For Jer skal strax Tokaier flyde.

Altmayer.

Nej, Herre, hør engang, det er for galt!
Tilstaa det kun: I driver med os Løjer.

Mefistofeles.

Ej ej! det var en noget dristig Spøg,
at narre Folk, for hvem jeg dybt mig bøjer.
Jer Tvivl skal hurtig svinde. Naa, forsøg!
Hvad Vinsort maa for Eder jeg servere?

Altmayer.

Hvad selv I vil. Gjør ingen Omsvøb mere!

Alle Hullerne ere nu borede og tilstoppede.

Mefistofeles

med underlige Fagter.

Druer bær en Vinstok,
Horn bær en Gedebuk;
Vinen er Saft og Træ en Ranke,
Vin kan presses af Bordets Planke.
Dybe Blik i Naturens Tanke!
Det Under kan I ej forstaa —
Men tro derpaa!
Propperne ud! Der har I, hvad I vilde!

Alle

idet de trække Propperne ud og den forlangte Vin flyder i Enhvers Glas.

Bliv ved at flyde, skjønne Kilde!

Mefistofeles.

Pas nøje paa, I Intet spilde!

De blive ved at drikke.

Alle

synge.

Nu har vi det saa flæskefedt
som hundred Svin i Sølen!

Mefistofeles.

Et Folk i Frihed! Se, hvor godt det trives!

Faust.

Til bort at komme føler nu jeg Trang.

Mefistofeles.

Dvæl lidt endnu, saa skal Du se engang,
til hvilken Højde Dyriskhed kan drives.

Siebel

drikker uforsigtigt; Vinen flyder paa Gulvet og slaaer op i Lue.

Hjælp! Afgrundsild, som Satan selv har tændt!

Mefistofeles

besværger Luen.

Vær roligt, Du mit eget Element!

Til Siebel og de Andre.

For denne Gang en Draabe Skjærsild bare!

Siebel.

Hold inde, eller I skal snart erfare,
I er forkert i Byen rendt.

Frosch.

Kom ej igjen med Sligt, I ellers dyrt skal bøde!

Altmayer.

Lad os i Stilhed faae ham til at gaa.

Siebel.

Saadan en Kavaleer tør vove paa.
med den Slags Hokuspokus her at møde!

Mefistofeles.

Ti stille, gamle Vinfad!

Siebel.

Kosteskaft!
Tør Du med Ukvemsord os frækt begegne?

Brander.

Vent bare lidt, saa skal med Prygl det regne!

Altmayer

trækker en Prop ud af Bordet; Ild slaaer imod ham.

Jeg brænder! Hjælp! Jeg brænder!

Siebel.

Hexeri!
Hug til! Den Karl er fredløs! Staa mig bi!

De trække deres Knive og gaa løs paa Mefistofeles.

Mefistofeles

med højtidelige Fagter.

Taager Tanken dække,

falske Syner vække,
Ud og Ind dem gjække!

De staa forbausede og betragte hverandre.

Altmayer.

Hvor er jeg? hvilke skjønne Egne!

Frosch.

Vinbjerge! Seer jeg ret!

Siebel.

Og Druer allevegne!

Brander.

Og denne Løvgang her — hvor skjøn at skue!
Se hvilken Vinstok! hvilken Drue!

Han tager Siebel om Næsen; de Andre gjøre indbyrdes det Samme og hæve Knivene.

Mefistofeles
som ovenfor.

Slip fri af Gjøglesyners Baand!
Og husk saa Fandens spøgefulde Væsen!

Han forsvinder med Faust; de Andre fare fra hinanden.

Siebel.

Hvad er det?

Altmayer.

Hvad?

Frosch.

Jeg holdt Dig nok om Næsen?

Brander

til Siebel.

Og det er din, jeg holder i min Haand!

Altmayer.

Jeg føler det i alle mine Lemmer!
Skaf mig en Stol! — Den Spas jeg aldrig glemmer.

Frosch.

Hvad var det egenlig? Kan En fortælle?

Siebel.

Hvor er den Karl? Det Liv og Død skal gjælde,
hvis nogentid jeg kommer ham paa Spor!

Altmayer.

Jeg saae jo tydeligt, hvordan han op
igjennem Døren paa et Vinfad foer —
endnu det værker i min hele Krop.

Han vender sig om til Bordet.

Gud veed, om Vinen skulde ha'e sagt Stop?

Siebel.

Løgn var det Hele, efter hvad jeg mærker.

Frosch.

Jeg synes dog, at det var Vin, jeg drak.

Brander.

Men Druerne — hvori mon det da stak?

Altmayer.

Kom nu og siig, man ej skal tro paa Underværker!

Hexekjøkken.

Paa en lav Skorsten staaer en stor Kjedel. I den Damp, som stiger op fra den, vise sig forskjellige Skikkelser. En Hun-Marekat skummer Kjedlen og passer paa, at den ikke koger over. Hannen med Ungerne sidder ved Siden af og varmer sig. Vægge og Loft ere udstyrede med det sælsomste Hexebohave.

Faust. Mefistofeles.

Faust.

Ved hele dette Hexegjøgl jeg væmmes!
Du mener da vel ej, min Livskraft fremmes
i denne Sump af Raseri?
Skal jeg om Raad en gammel Kjælling tigge?
Al hendes svinske Kogekunst kan ikke
for tredive tunge Aar min Ryg befri.
Mit sidste Haab er allerede svundet,
hvis Hjælp jeg vente skal fra slig en Haand.
Har ej Naturen, ej en ædel Aand
en renere og bedre Balsam fundet?

Mefistofeles.

Nu taler Du igjen et Visdomssprog!

Vi har en Elixir med anden Titel.
Recepten findes i en anden Bog
og er et underligt Kapitel.

Faust.

Siig frem!

Mefistofeles.

Velan! Det Middel uden Guld
og uden Trolddomskunst og Læge kan Du have
Gaa strax paa Marken ud — dens sorte Muld
ved egen Kraft Du hakke skal og grave.
Stæng inde bagved snevre Skranker
Dig selv, din Hu og dine Tanker,
nær Dig af simpel Kost fra Mark og Skov,
lev som et Kvæg blandt Kvæg, og hold det ej for Rov,
den Ager, Du skal høste, selv at gjøde —
det er det Hele, som Du har behov,
for firsindstyve Aar med Ungdomskraft at møde.

Faust.

Jeg mangler Vanen; slet det vil mig smage,
en Spade i min Haand at tage.
Et saa begrændset Liv er ej min Lyst.

Mefistofeles.

Ja, saa maa Hexen være os til Trøst.

Faust.

Hvad skal den gamle Kjælling til?
Kan ikke selv Du Drikken brygge?

Mefistofeles.

En herlig Tidsfordriv! Jeg vil
i den Tid heller tusind Broer bygge.
Ej Kunst og Videnskab forslaaer,
Taalmodighed maa holde ud standhaftig.
En stille Aand maa virke mange Aar;
kun Tiden gjør den fine Gjæring kraftig.
Ja, det er grumme sært og svært,
det Hele, som til Maalet her skal føre!
Af Fanden har hun Kunsten lært,
men Fanden selv kan ikke Kunsten gjøre.

Han faaer Øje paa Dyrene.

Se, hvilke nette Væsner der!
Der Pigen er, og Karlen her!

Til Dyrene:

Er Fruen i Huset ude, Børnlille?

Dyrene.

Til Gilde —
fløj ud
gjennem Skorstenstud!

Mefistofeles.

Hvorlænge plejer hun saadan at svire?

Dyrene.

Saalænge vi varme de Poter fire.

Mefistofeles

til Faust.

Hvorledes finder Du de søde Smaa?

Faust.

Saa ferske, som jeg aldrig nogen saae.

Mefistofeles.

Nej, en Diskurs som denne, maa Du vide,
er netop, hvad jeg allerbedst kan lide.

Til den ene af Marekattene.

Naa, siig mig saa, Du yndelige Moppe,
hvad brygger Du i Kjedlens dybe Rum?

Marekatten.

Jeg koger langstrakt Tiggersuppe.

Mefistofeles.

Naa — den vil gaa i Publikum.

Han-Marekatten

nærmer sig og kjæler for Mefistofeles.

Lad Tærningen rulle,
og skaf mig tilfulde

den Rigdom, jeg fattes!
Jeg har det kun tyndt,
men havde jeg Mønt,
saa vilde min Vittighed skattes.

Mefistofeles.

Lyksalig sig den Abe prise vilde,
hvis han i Lotteriet kunde spille!

Imidlertid have Marekattekillingerne leget med en stor Kugle, som de nu komme trillende med.

Han-Marekatten.

Se Verdens Billed
for Øje stillet!
Bestandig svinger
den op og ned.
Som Glas den klinger,
som Glas den springer,
naar mindst Du veed —
en Glimmerstjerne
foruden Kjærne;
men den er levende, som Du seer!
Lad Du den være
i Fred, min Kjære!
Snart er Du ej mer!
Den er af Ler,
og let et Saar
af dens Skaar Du faaer.

Mefistofeles.

Hvortil det Sold?

Han-Marekatten

tager det ned.

Det bringer Tyven i min Vold.
Var Du en Tyv, saa var Du nu iklemme.

Løber hen til Hun-Marekatten og lader hende se gjennem Soldet.

Se i mit Sold!
Fører han Tyveri i sit Skjold?
Hvad Du har seet, kan hos Dig selv Du gjemme!

Mefistofeles

nærmer sig Ilden.

Og denne Gryde?

Begge Marekattene.

Veed Fæet ikke, hvad den skal betyde?
Han kjender ikke vor Gryde,
veed ikke om Kjedlen Besked!

Mefistofeles.

Uhøflige Dyr!

Han-Marekatten.

Tag Kvasten — den holder paa Fluerne Styr,
og tag Dig en Stol og sæt Dig ned!

Han nøder Mefistofeles til at sætte sig ned.

Faust,

som imidlertid har staaet foran et Spejl og snart nærmet sig det, snart fjernet sig fra det.

Hvad seer jeg? Skjønne Syn i himmelsk Skær,
som Tryllespejlet mig for Øje bringer!
Laan mig den snelleste af dine Vinger,
o Kjærlighed, og bring mig hende nær!
Ak, her til Pletten maa jeg fængslet staa;
saasnart jeg vover nærmere at gaa,
hun som i Taage for mit Blik forsvinder,
den skjønneste af alle skjønne Kvinder!
Saa er da Kvinden virkelig saa fager,
som her hun hviler, hen paa Lejet strakt?
Har alle Himles Glands i samlet Pagt
sin Skjønhed i det hulde Legem lagt?
Og Jorden — kan den rumme slig en Pragt?

Mefistofeles.

Naturligt! Naar en Gud for Alvor tager
sig sammen og den hele Uge slider
og siger Bravo til sig selv omsider,
maa Resultatet blive ganske net.
Se Dig for denne Gang nu rigtig mæt;
ej længe skal en saadan Skat Du savne,
og Den har Grund at prise Skjæbnen ret,
der hende skal i Brudesengen favne.

Faust vedbliver at stirre ind i Spejlet. Mefistofeles gjør sig det mageligt i Stolen, leger med Fluekvasten og vedbliver at tale.

Her sidder jeg som Kongen paa sin Trone;
mit Scepter har jeg her og mangler blot en Krone.

Dyrene,

som hidtil have gjort allehaande sælsomme Fagter indbyrdes, bringe under megen Larm og Skrig Mefistofeles en Krone.

Aa, vær nu saa god,
med Sved og med Blod
den Krone at lime!

De handle uforsigtigt med Kronen og brække den i to Stykker, som de springe omkring med.

Det skulde da ske!
Vi tale og se,
vi høre og rime —

Faust

vendt imod Spejlet.

Jeg svimler! Blodet i min Tinding banker.

Mefistofeles

pegende paa Dyrene.

Jeg selv blier næsten ør af dette Spil.

Dyrene.

Og hvis det slaaer til
og føje sig vil,
saa er det jo Tanker.

Faust

som før.

Det er, som om mit Bryst jeg følte brænde!
Lad os herfra nu komme i en Fart!

Mefistofeles

i samme Stilling som før.

Det maa man idetmindste dog erkjende:
det er Poeter af oprigtig Art.

Kjedlen, som Hun-Marekatten ikke har passet paa, begynder at koge over; en stor Lue slaaer op i Skorstenen. Hexen kommer farende ned igjennem Flammen med et forfærdeligt Skrig.

Hexen.

Au! Au! Oho!
Forbandede Dyr! Fordømte So!
Spilder Suppen i lysen Lue
og svider sin Frue!
Forbandede So!

Faaer Øje paa Faust og Mefistofeles.

Hvad er det for To?
Hvad vil I her?
Hvad gjør I der?
Hvordan slap I ind?
Brænd op, brænd op
med Ben og Skind,
med Hud og Krop!

Hun farer med Sleven i Kjedlen og stænker Flammer paa Faust, Mefistofeles og Dyrene. Dyrene hyle.

Mefistofeles

vender Fluekvasten, som han har i Haanden, om og slaaer med Skaftet iblandt Potter og Glas.

Itu! Itu!
Der ligger nu
baade Potter og Vælling!
Finder Du Spøgen lovlig fri,
din lede Kjælling?
Jeg slaaer jo kun Takt til din Melodi!

Hexen træder tilbage fuld af Arrighed og Forfærdelse.

Dit Aadseldyr! Din Benrad! Kan Du fatte,
Du for din Herre og din Mester staaer?
Hvad hindrer mig, jeg hele Reden slaaer
ikvag med Dig og dine Marekatte!
Har for den røde Vams Du ej Respekt?
Gjør Hanefjedren ikke mer Effekt?
Erindrer Du Dig ej mit Ansigt mere?
Du vil maaske, at selv jeg skal mig præsentere?

Hexen.

Tilgiv, at jeg lidt bistert tog imod!
Men Herre, hvor er Eders Hestefod,
og hvor er begge Eders Ravne?

Mefistofeles.

For denne Gang jeg ej vil yppe Strid,
thi, sandt at sige, i en skjønne Tid

har vi hinandens Selskab maattet savne.
Du seer, Kulturen, som gjør Alting fladt,
sit Mærke ogsaa har paa Djævlen sat;
det nordiske Fantom — derom er mer ej Tale;
hvor seer Du Kløer, Horn og Hale?
Dog kan jeg ikke opgi'e Hestefoden,
men da den let hos Folk kan Mistro vække,
har jeg, som flere yngre Folk paa Moden,
i mange Tider brugt forlorne Lægge.

Hexen
dandsende.

Som gal af Glæde jeg mig teer,
naar Junker Satan her jeg seer!

Mefistofeles.

Det Navn vil ej jeg høre mer!

Hexen.

Hvorfor? Hvad Ondt har Navnet gjort?

Mefistofeles.

Det lever ikke mer i Folkemunde;
derved har Slægten dog ej vundet stort;
den Onde blev man kvit, men har endnu de Onde.
Kald mig Baron, den Titel den er god;
jeg er en Kavaleer saa prud og bold.

Du tvivler ikke om mit ædle Blod,
og her er Mærket i mit Vaabenskjold!

Han gjør en uanstændig Gebærde.

Hexen

skoggerleer.

Ha, ha! Det ligner Eder paa en Prik!
I er endnu den samme gamle Strik.

Mefistofeles

til Faust.

Saadan, min Ven — det maa Du vel forstaa —
er Maaden, som man omgaaes Hexe paa.

Hexen.

Hvormed kan jeg til Tjeneste staa rede?

Mefistofeles.

Kom med et Glas af din bekjendte Saft!
Men af den allerældste, maa jeg bede;
thi Aarene fordoble jo dens Kraft.

Hexen.

Her er en Flaske, den er vist tilpas;
jeg drikker selv imellemstunder a'en,
og Stanken er fuldstændig taget fra'en;
nu skal jeg skjænke Jer et lille Glas.

Hvisker til Mefistofeles.

Hvis Fyren uden nærmere Besked
faaer denne Drik i Maven ned,
han lever ej en Time, som I veed.

Mefistofeles.

Han er en Ven, hvem Drikken skal kurere;
dit Kjøkkens bedste Bryg skal Du servere.
Drag nu din Kreds, læs Trylleformlen op
og giv ham saa en bredfuld Kop!

Hexen

drager med underlige Fagter en Kreds og stiller sælsomme Sager ind i den; imidlertid begynde Glasene at klinge, Kjedlerne at tone og gjøre Musik. Tilsidst bringer hun en stor Bog og stiller Marekattene ind i Kredsen; de tjene hende som Pult og maa holde Faklerne. Hun vinker ad Faust, at han skal nærme sig.

Faust

til Mefistofeles.

Hvad skal det dumme Væsen til,
det ynkelige Gjøglespil?
Jeg kjender alle disse Fagter,
som dybt jeg hader og foragter.

Mefistofeles.

Ej, Narrestreger, tomme Formularer.
Vær ej saa streng og alvorsfuld en Mand!
Hun maa som Læge gjøre Dikkedarer,
at Saften ret sin Virkning gjøre kan.

Hexen

deklamerer med megen Emfase af Bogen.

Find Mening i,
at Een er Ti.
Gjør Toen fri
og Treen lig,
saa er Du rig.
Lad Firen gaa,
thi er Du Hex,
af Fem og Sex
Du Syv kan faae
og Otte naa.
At Een er Ni,
og Nul er Ti,
forstaaer Du vel?
Der har Du Hexens lille Tabel!

Faust.

Det kalder jeg at delirere!

Mefistofeles.

Vent bare lidt, der kommer meget Mere:
af samme Surdejg er den hele Bog.
Jeg spildte mange Timer med at læs'en;
Kontradiktionens egenlige Væsen
er lige gaadefuldt for Gal og Klog.
Den er en Kunst, som Fortid Meget skylder,

og hos vor Samtid staaer den højt i Gunst;
ved Tre og En og En og Tre man hyller
den klare Sandhed ind i Løgnens Dunst.
Den sorte Tale staaer i frodigt Flor,
hvo gider hver en Floskelhelt belære?
Saasnart et Menneske blot hører Ord,
sædvanligvis han i sin Uskyld troer,
der maa en Tanke bagved Ordet være.

Hexen
vedbliver.

For Verden gjemt,
af Lærdom glemt
er Tankens Kraft, den høje.
Men kjender ej
Du Tankens Vej,
Du faaer den uden Møje.

Faust.

Hvad er dog det for taabelige Ord?
Jeg bliver gal, ifald jeg Mer skal høre.
Det er, som om der summed for mit Øre
et hundredtusindfoldigt Narrekor.

Mefistofeles.

Alt nok, alt nok, Du herlige Sibylle!
Nu skal Du række os din Drik og fylde
Dit Bæger rask til bredfuldt Maal!

Thi denne gode Ven din Drik ej skader:
han er en Mand af mange Grader,
der alt har tømt saamangen ærlig Skaal.

Hexen skjænker under mange Ceremonier Drikken i en Skaal; idet Faust sætter den til Munden, slaaer en let Flamme op.

Naa, munter! Drik Dig kjækt den lille Rus!
Den gjør sin Virkning lige med det Samme.
Husk paa, Du har med Djævlen drukket Dus,
saa maa Du ikke frygte for lidt Flamme!

Hexen løser Kredsen. Faust træder ud af den.

Mefistofeles.

Nu rask afsted! Her maa Du ikke blive.

Hexen.

Gid Drikken vel bekomme maa min Gjæst!

Mefistofeles
til Hexen.

Og kan jeg Nogenting til Gjengjæld give,
saa kom blot til mig næste Valborgsfest.

Hexen
rækker Faust en Sang.

Hvis stundom I vil synge denne Sang,
saa vil I spore Virkning mangengang.

Mefistofeles

til Faust.

Kom hurtigt nu! lad mig Dig lede!
Du maa nødvendigt ud at svede,
at Kraften ret kan trænge ud og ind.
Paa ædel Lediggang vi dernæst lægge Vind,
og snart med salig Attraa Du fornemmer
Kupidos Magt i alle dine Lemmer.

Faust.

I Spejlet end et Blik, før op vi stige;
den Kvinde var saa skjøn, som før jeg saae!

Mefistofeles.

Vist ej! Den skjønneste paa Jorderige
skal levende Dig snart for Øje staa.

Sagte.

Med denne Drik i Livet vil Du finde
en Helene i hver en Kvinde.

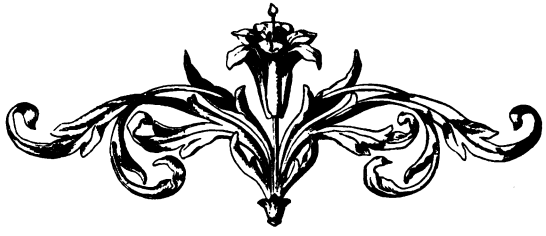

Gade.

Faust. Margarete gaaer forbi.

Faust.

Min skjønne Frøken, tør jeg nyde
Jert Selskab og min Arm Jer byde?

Margarete.

Ej er jeg skjøn, og Frøken ej;
alene gaaer jeg helst min Vej.

Hun river sig løs og gaaer videre.

Faust.

Ved Gud, hun yndig var som Faa!
Et skjønnere Barn jeg aldrig saae.
Af Færd saa høvisk og saa blid,
og dog lidt knibsk paa samme Tid.
Saa skjær en Kind, saa rød en Mund,

jeg mindes dem vil til min sidste Stund!
Som hun slog Blikket ned med Blu,
har dybt sig præget i min Hu.
Hvor kort for Hovedet hun var!
Men det just mest mig henrykt har.

Mefistofeles
kommer.

Faust.

Hør, skaf mig hende!

Mefistofeles.

Hvem?

Faust.

Den unge Pige,
som just i dette Nu gik her forbi.

Mefistofeles.

Naa — hende! Fra sin Præst hun kom, der lige
erklæred hende ren og syndefri;
jeg sneg mig Skriftestolen tæt forbi:
hun er en pur Uskyldighed og fik
Dispens, endskjøndt hun ingen Synd begik.
Jeg over hende ingenting formaaer!

Faust.

Hun har dog fyldt de fjorten Aar.

Mefistofeles.

Du taler som Hans Liderlig,
der hver en yndig Blomst vil bryde,
hvis Attraa hver en Gunst vil nyde
og hver en Ære ønsker sig.
Det la'er sig dog ej altid gjøre.

Faust.

Højstærede Hr. Dydsdragon,
Hans Prækner vil jeg ikke høre.
Een Ting har jeg for min Person
nu kort og godt og fast besluttet:
hvis ej den Glut saa ung og varm
inat jeg holder i min Arm,
saa skilles vi To paa Minuttet.

Mefistofeles.

Betænk dog Alt, hvad der skal til!
Her neppe fjorten Dage vil
forslaa til snildt at lægge Garnet.

Faust.

Blot halvt saamange Timers Frist,

og uden Hjælp af Djævlens List
skal jeg forføre Pigebarnet.

Mefistofeles.

Nej, se mig til den franske Kavaleer!
Men følg et Raad, som I vil ej fortryde:
hvorfor vil netop ligestraa I nyde?
Det giver større Spænding og Plaseer,
naar ved en snild Manoeuvre nu og da,
ved Lokken til og Støden fra,
for Eders Smag I Glutten præparerer,
som mangen vælsk Historie docerer.

Faust.

Min Appetit behøver ej at ægges.

Mefistofeles.

Nej hør — thi Skjemt bør nu paa Hylden lægges!
Eengang for alle tro mig paa mit Ord:
hun fanges ej saa hurtigt, som Du troer.
Ved Løben Storm er Intet her at vinde;
vi maa os heller paa en List besinde!

Faust.

Saa skaf mig da, min Kjærlighed til Trøst,
et Baand, en Strimmel, hun har havt i Eje,

et Klæde, som har dækket hendes Bryst!
Bring mig til hendes kydske Jomfruleje!

Mefistofeles.

Nuvel — paa det at I kan se og vide,
at jeg vil tjene Jer i Jeres Kvide,
endnu, idag jeg skaffer Jer den Glæde,
den hulde Piges Kammer at betræde.

Faust.

Og jeg skal se — og jeg skal eje hende?

Mefistofeles.

Nej — hos en Nabokone er hun inde.
Desmere uforstyrret kan I nyde
den Luft, som hun har aandet i, og fryde
Jer Hu med Tanken om Jer Fremtidslykke.

Faust.

Saa lad os gaa!

Mefistofeles.

End er det ej paa Tide.

Faust.

Saa skaf mig til min Hjertensven et Smykke!

Gaaer.

Mefistofeles.

Præsenter strax? Se, se! Det maa jeg lide!
Saa vil han heller ej sit Maal manquere!
Jeg mange gode Steder veed,
hvor man i fordums Tid har gravet Skatte ned!
Dem maa jeg ud at inspicere.

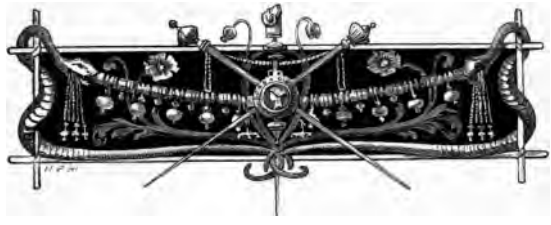

Aften.

Et net og hyggeligt lille Kammer.

Margarete

fletter sit Haar.

Seg gad dog gjerne vide, hvem
den Herre var, der vilde fulgt mig hjem!
Han var saa kjøn, hans Blik saa kjækt,
han er bestemt af fornem Slægt:
det paa hans Pande skrevet stod! —
Hvor fik han ellers sligt et Mod?

Gaaer.

Mefistofeles og Faust træde ind.

Mefistofeles.

Nu ganske sagte, let paa Taa!

Faust

efter nogen Tids Taushed.

Lad mig alene! Skynd Dig — gaa!

Mefistofeles

snusende omkring.

Saa pænt et Jomfrubur har ej Enhver.

Gaaer.

Faust.

Velkommen, hulde Dæmringsskær,
som bæver gjennem Helligdommen her!
Betag min Sjæl, Du Elskovssmerte sød,
som kun af Haabets Dugg din Næring nød!
Den stille Fred, som strømmer mig imod,
i den kan nøjsom Glædes Aander bygge!
I denne Armod hvilken Overflod!
I dette Fængsel hvilken salig Lykke!

Han kaster sig i Lænestolen ved Sengen.

O, tag imod mig, Du, som i dit Sæde
har huset alt saamangen svunden Æt!
Hvor tidt har ej en Børneflok med Glæde
om denne Fadertrone trængt sig tæt!
Maaske har her en hellig Julestund
min Elskede med Barnekinden rund
til Tak for Bedstefaders Gave trykket
imod hans visne Haand sin friske Mund.
Jeg føler, hulde Mø, i Alt din Aand:
den er det, som i huslig Dont har smykket
med nøjsom Pynt det tarvelige Kammer,
som Dugen hvid har bredt med flittig Haand

og strøet paa Gulvet Sandet smukt i Flammer.
Du kjære Haand, en Guddoms Virken lig!
Du gjør en Hytte til et Himmerig.
Og her!

Han løfter Sengeomhænget til Side.

O Tanker, salige og ømme!
Med sagte Røst I hviske: dvæl, o dvæl!
Her folded Du, Natur, i lette Drømme
af Puppens Hylster ud en Engels Sjæl.
Her smiled hun som Barn, og i den spæde,
den rene Barm flød Livets varme Saft.
Her lod den dulgte, hellig høje Kraft
et Gudebilled Træk for Træk fremtræde!

Og Du! Hvad har da hid Dig ført?
Jeg føler dybt mig i mit Indre rørt!
Det gjør mig tung om Hjertet, hvad jeg seer.
Ak, stakkels Faust! jeg kjender Dig ej mer.

Er det en magisk Duft, jeg aander ind?
Nys hver en Drift til Nydelse var spændt,
nu er min Hu til stille Sværmen vendt.
Saa er man da en Leg for hver en Vind!

Og hvis i dette Nu hun for Dig stod,
for din Formastelse Du bøde vilde!
Den Store vilde føle sig saa lille
og ligge magtesløs for hendes Fod!

Mefistofeles
kommer

Nu bort i Hast! hun nærmer sig dernede.

Faust.

Ja, bort! og aldrig mer jeg kommer her!

Mefistofeles.

Her er en Kasse, ej saa stor som svær,
jeg af dens Skjul har maattet frem den lede.
Stil den derind i Skabet, før vi gaa;
jeg sværger Jer, hun taber Maal og Mæle;
der gjemmes alskens Smaating bag dens Slaa,
som kunde friste mere kræsne Sjæle.
Men Børn er Børn, og Skjemt er Skjemt.

Faust.

Jeg veed ej — skal jeg?

Mefistofeles.

Altid ubestemt!
Maaske I Skatten selv beholde vil?
Saa vil jeg raade Jeres Lyster til
at bruge bedre Jeres Tid
og spare mig mit sure Slid.
I er da ingen Gniepind?
Jeg aser, saa det er en Tort —

Han stiller Skrinet ind i Skabet og laaser det af igjen.

saa — hurtig bort! —
blot for at I lidt snart kan slippe ind
og fæste Rod i Pigebarnets Sind;
og saa har I et Ansigt paa,
som om I skulde til Kathedret gaa,
som stod livagtig for Jert Blik
den gamle, rynkede Metafysik!
Nu bort!

De gaa.

Margarete
med en Lampe.

Der er saa tungt, saa lummert her,

Hun aabner Vinduet.

skjøndt ude det er køligt Vejr.
Jeg føler mig saa sælsomt stemt —
Gud give, Moder snart var hjemme!
Hvor er jeg dog et Barn, at jeg saa nemt
af ingen Verdens Ting mig lader skræmme!

Hun synger, medens hun klæder sig af.

Der var en Konge i Thule,
saa fuldtro til sin Grav.
Hans Elskte ham i Dødens Stund
et Guldbæger gav.

Det Bæger hued ham bedst af Alt,
han tømte det mangen Stund;
hans Øjne løb ham ivand, hvergang
han satte det til sin Mund.

Han delte Riger og Lande,
da Oldingtiden kom,
Alt gav han hen, men Bægret
beholdt han til Ejendom.

I Borgen hist ved Havet,
i Hallen høj og stor
blandt sine Riddere alle
sad han ved Gildebord.

Op stod den gamle Kæmpe,
drak Livets sidste Glød
og kasted det hellige Bæger
langt ud i Havets Skjød.

For sidste Gang hans Øje
dets Blinken i Bølgen seer.
Da sank hans Øjenlaage,
ej drak han en Draabe mer.

Hun aabner Skabet, for at hænge sine Klæder derind, og faaer Øje paa Juvelskrinet.

Et prægtigt Skrin! Det er jo Hexeri!
Jeg veed, jeg lukked Skabet, før jeg gik.
Det er dog sært! Gud veed, hvad der er i?
Aa, muligvis et Pant fra En, som fik
et Laan hos Moder. Se, der hænger
en lille Nøgle ved en Snor!
Jeg lukker op, jeg dyer mig ikke længer! —
Du Frelsens Gud! Nej, aldrig saae jeg Mage

til Herlighed saa stor
i mine Dage!
De Smykker kan en Adelsdame bære
ved Kongens Hof! Se bare, hvilken Kjæde!
Gud veed, hvorledes den mig vilde klæde?
Hvis kan dog alle disse Sager være?

Hun pynter sig med Smykkerne og træder hen foran Spejlet.

Alene disse Grenringe her!
Man faaer dog strax en ganske anden Air.
Ens Skjønhed og Ens unge Blod —
aa ja, den Ting kan være meget god,
men dermed er da ogsaa Alting sagt;
i Folks Beundring er der Medynk lagt.
Til Guldet trænger,
ved Guldet hænger
dog Alle! Armods Lod er Ringeagt!

UOFM

Spadseregang.

Faust gaaer tankefuld frem og tilbage.
Mefistofeles kommer.

Mefistofeles.

Ved al forsmaaet Kjærlighed! Ved Helvedes Brand og Hede!
Jeg ønsker bare, jeg havde endnu en skrappere Ed tilrede!

Faust.

Hvad nu? Hvad bringer Dig i Fyr og Flamme?
Du ta'er paa Vej, som var Du fra Forstanden!

Mefistofeles.

Jeg kunde ønske: Fanden mig annamme!
hvis ej jeg selv tilfældigvis var Fanden.

Faust.

Det klæ'er Dig godt, at skabe Dig saa gal,
som kom Du fra et Daarehospital!

Mefistofeles.

Margretes Smykker, Du veed, fra før,
de er nu kommet i Præstekløer! —
Mo'eren faaer dem at se, og strax
faaer hun jo Skrupler af alle Slags.
Konen ejer et Lugteorgan,
som Snusen i Bønnebøger forstærker;
hun ligestrax ved et Meubel mærker,
om Tingen er hellig eller profan,
og lugter jo snart paa det stakkels Skrin,
at der var Velsignelsen grumme fin:
„Barnlille, hvad vi med Uret eje,
kun lokker Sjælen ad Syndens Veje.
Guds Moder vil vi den Gave skjænke,
hun vil os med himmelsk Manna betænke!"
Det syntes Margrete kun daarligt om;
hun mente, man var tilstrækkelig from,
naar man med saa smuk en Gave kom;
ej skulde man laste given Hest.
Men Mo'eren hentede strax en Præst,
der fromt bemærker, saasnart han finder,
at Talen er om en bedre Gave:
„Den Sejer vinder, I gode Kvinder,

som egen Fristelse overvinder!"
Ja, Kirken har en velsignet Mave,
har hele Lande med Lethed ædt
og dog endnu ikke spist sig mæt.
„Kirken alene fik Kraft at fordøje
den urette Mammons haarde Føde."

Faust.

Hans Ord maa nu ikke tages saa nøje:
det kan jo en Konge saavelsom en Jøde.

Mefistofeles.

Saa strøg han det til sig, Kjæde og Ring,
som om det Hele var Ingenting,
og takked for den Juveleerboutik,
som var det en Kurv med Nødder, han fik,
men gav dem til Gjengjæld den himmelske Fred —
og det var de meget opbyggede ved.

Faust.

Og Margrete?

Mefistofeles.

Sidder urolig i Sind
og veed nu hverken ud eller ind,
tænker paa Smykkerne Dag og Nat,
men mer paa Giveren end hans Skat.

Faust.

Min Elsktes Kummer er ogsaa min.
Skaf hurtigt et andet Smykkeskrin!
Stort dued det første jo ikke heller.

Mefistofeles.

For Herren er Alting nok Bagateller!

Faust.

Gjør, som jeg har sagt, og det i Hast!
Giv Dig med Nabokonen ikast!
Vær nu dog Djævel med Fynd og Klem.

Mefistofeles.

Ja, naadige Herre, saa hjertensgjerne!

Faust gaaer.

Saadan en rigtig forelsket Hjerne
la'er Sol og Maane og Himlens Stjerne
gaa op i Luften som Fyrværkeri,
naar Pigen blot finder Morskab deri.

Gaaer.

Naboerskens Hus.

Martha

alene.

Ak, Gud tilgive min kjære Mand!
Men grumme ilde handlede han,
at ud han kunde i Verden drage
og lade som Græsenke mig tilbage.
Jeg var dog altid saa god imod ham,
og Ingen saadan som jeg forstod ham.

Hun græder.

Maaske han derude har faaet sin Rest!
Havde jeg bare en Dødsattest!

Margarete kommer.

Margarete.

Fru Martha!

Martha.

Naa, min lille Ven?

Margarete.

Af Skræk jeg synker fast i Knæ!
Nu fandt jeg i mit Skab igjen
et lille Skrin af Ibentræ,
helt fuldt af Smykker, mere kostelige
endnu end de, jeg fik forleden.

Martha.

Det maa Du ej din Moder sige!
Hun giver Præsten hele Herligheden.

Margarete.

Nej, se engang! O kom, betragt!

Martha

pynter hende.

Ja, Du er lykkelig, det maa man lade!

Margarete.

Men ak! jeg maa jo gjemme al den Pragt,
tør ikke gaa dermed paa aaben Gade.

Martha.

Du kan jo blot besøge mig lidt mere;
her kan Du pynte Dig i Fred og Ro
og foran Spejlet paradere,
saa morer vi os begge To.
Ved festlig Lejlighed og hvad det nu kan være,

et eller andet Smykke kan man bære,
en Grenlok, en Ring, et Perlebaand,
og dersom Moder skulde Mistro nære,
har en Forklaring man paa rede Haand.

Margarete.

Men hvorfra troer Du Skrinene kan være?
Naar blot der ej er noget Galt i Gjære.

Det banker.

Gud, det er Moder! Jeg har ikke Mod —

Martha

kigger ud gjennem Gardinet.

Det er en fremmed Herre. — Vær saa god!

Mefistofeles kommer.

Mefistofeles.

Tilgiv, mine Damer, at ind til Dem
jeg træder saa ganske ligefrem.
Fru Martha Schwerdtlein ... har jeg den Ære? ...

Martha.

Ja, det er mig. Hvad mon det kan være?

Mefistofeles

træder ærbødig tilbage for Margarete og siger med dæmpet Stemme til Martha.

Mit Ærinde her ... det angaaer en Sag ...

Men jeg seer, I har fornemt Besøg idag.
Tilgiv min Frihed! Jeg kommer tilbage
i Eftermiddag, om det maatte behage.

Martha

højt.

Han troer, Du er Frøken — naa, det maa jeg sige!

Margarete.

Ak Gud! nej, Herren er altfor god;
jeg er saamænd ikke af adeligt Blod,
jeg er kun en stakkels borgerlig Pige.
Den Stads, jeg har paa, er ikke min.

Mefistofeles.

Ak, Stadsen gjør ikke en Dame fin;
der er i Holdning og Blik noget Eget!
Saa tør jeg da blive? Det glæder mig meget.

Martha.

I havde et Bud? Fortæl mig strax —

Mefistofeles.

Ak, gid det var af en bedre Slags!
Men denne Fejl bør dog jeg ej sone:
Jer Mand er død og hilser sin Kone.

Martha.

Død! Den ærlige Sjæl! Er han død!
O Gud! Det var mig det værste Stød!

Margarete.

Naa, kjære Martha, fortvivl nu ikke!

Mefistofeles.

Nu skal jeg fortælle til Punkt og Prikke!

Margarete.

Nej, aldrig skjænker jeg Nogen mit Hjerte!
Thi misted jeg ham, jeg døde af Smerte.

Mefistofeles.

Ja, Sorg og Glæde fører evig Strid.

Martha.

Fortæl mig Noget om hans sidste Tid!

Mefistofeles.

Han døde næsten lige paa en Studs,
og Støvet fik sin sidste Bolig
i viet Jord og hviler rolig
i Padua hos Sanct Antonius.

Martha.

Og ellers fik I ikke Noget med?

Mefistofeles.

Jo — paa det Allersidste bad han om,
I vilde hædre Mindet om ham ved
trehundred Sjælemesser for hans Fred!
Men ellers er min Lomme tom.

Martha.

Hvad? intet Smykke? ingen Skuepenge,
som man hos hver en Haandværkssvend kan finde
paa Bunden af hans Randsel gjemt som Minde,
om saa han til det tørre Brød maa trænge?

Mefistofeles.

Det gjør mig ondt, Madam, men jeg maa sige:
han øded Intet bort, og han fortrød
desuden højlig sine Fejl, og lige
saa dybt begræd han Skjæbnens haarde Stød.

Margarete.

Hvad Sorg der dog et Menneske kan møde!
Jeg tidt et Requiem skal bede for den Døde.

Mefistofeles.

Hvor fromt og godt, hvor elskeligt I tænker!
I burde bindes snart af Hymens Lænker.

Margarete.

Nej, det gaaer endnu ikke an.

Mefistofeles.

En Elsker da, om ej en Ægtemand.
Det er og blier dog Himlens bedste Gave,
et elsket Væsen i sin Arm at have.

Margarete.

Den Skik ej hertillands vi kjende.

Mefistofeles.

Skik eller ej! Man kan til Alt sig vænne.

Martha.

Fortæl!

Mefistofeles.

Nuvel! Jeg stod, da Levefristen
var Enden nær, ved Lejet, hvor han laa —
en Mødding næsten, muggent Halm og Straa —
alligevel: han himlede som Kristen
og tilstod ogsaa overmaade villigt,
at han i Grunden slap særdeles billigt.
„Ja," raabte han, „maa jeg mig selv ej hade,
der Viv og Værksted kunde saa forlade!
Nu nager den Erindring mig desværre.
Tilgiv mig, Kone, endnu her i Livet!" —

Martha

grædende.

Den gode Mand! forlængst har jeg tilgivet.

Mefistofeles.

„Men hendes Skyld var størst, det veed Vorherre."

Martha.

Der løj han! Lyve selv paa Gravens Rand!

Mefistofeles.

Jeg anta'er næsten om den stakkels Mand,
han paa det Yderste har delireret.
„Ja, I kan tro, at jeg blev strabadseret,
først med at skaffe Børn, saa med at skaffe Brød,
og Brød i Ordets videste Forstand;
men I maa derfor ikke tro, jeg nød
min egen Part i Ro."

Martha.

Saa han har glemt, hvor kjærlig og hvor tro
jeg sled og stred og altid stod paa Pinde!

Mefistofeles.

Vist ej, han havde Jer i kjærligt Minde.
Han sagde: „Da jeg nu fra Malta drog,
bad jeg for Kone og for Børn andægtig;
og Himlen føjede det strax saa prægtig,

at vores Skib et tyrkisk Fartøj tog
med Storsultanens Ejendom ombord.
Vi fik Enhver sin Andel, fuld og vægtig,
og jeg fik min Portion, og den var stor."

Martha.

Og saa? Hvad mere? Graved han den ned?

Mefistofeles.

Den er vist spredt for alle fire Vinde!
Derom en lille Frøken veed Besked;
det var i Napoli, han mødte hende.
Saa stort Behag de i hinanden fandt,
at aldrig mer han Følgerne forvandt.

Martha.

Det Skarn! Den Tyv, som stjal fra sine Egne,
og midt i sin Elendighed og Nød
dog fandt paa Slyngelstreger allevegne!

Mefistofeles.

Men Resultatet er, at han er død.
Var jeg i Eders Sted, saa bar for Manden
jeg, som det hør og bør sig, Sorg et Aar
og fandt imidlertid saa smaat en Anden.

Martha.

Ak, ikke let i denne Verden faaer

jeg Mage til min salig Mage!
Han var saa god — kun elsked han Forandring
og vilde altid ud paa Vandring,
for fremmed Vin at smage
og fremmed Kvindfolk at behage
og dyrke det fordømte Tærningspil.

Mefistofeles.

Saa kunde det omtrent slaa lige til,
hvis han ved visse Lejligheder
igjennem Fingre saae med Eder.
Paa dette Vilkaar kunde selv jeg tænke
paa en Forening med saa kjøn en Enke.

Martha.

Det er vel Spøg!

Mefistofeles

ved sig selv.

Nu bort, at ej det blier for silde;
jeg risikerer ellers grumme let,
at selve Fanden hun paa Ordet tager.

Til Margarete.

Hvorledes har det lille Hjerte det?

Margarete.

Hvad mener Herren?

Mefistofeles

ved sig selv.

O, Du søde lille
Uskyldighed!

Højt.

Oprigtig jeg beklager,
jeg nu maa gaa. Farvel!

Margarete.

Farvel!

Martha.

Aa, bi, Hr. Gjæst!
Jeg ønsked meget gjerne en Attest,
ifald det muligt er, fra Doktor eller Præst.
Hos mig bær Orden fremfor Alting Prisen;
jeg skulde ogsaa ha'e hans Dødsfald i Avisen.

Mefistofeles.

Som fuldt juridisk gyldigt gjælder,
hvad tvende Vidners Udsagn melder.
Jeg har en Ven, der til given Tid
kan frem som Vidne for Retten træde.

Martha.

Aa, det var dejligt!

Mefistofeles.

Jeg bringer ham hid.
Saa er vel Jomfruen ogsaa tilstede? —
En prægtig Gut, der har seet sig om,
galant mod Damer, af høvisk Hu.

Margarete.

Jeg maatte synke i Jorden af Blu.

Mefistofeles.

Nej — ikke om selve Kongen kom.

Martha.

I Haven bagved Huset histomme
vi venter iaften Herrernes Komme.

Gade.

Faust. Mefistofeles.

Faust.

Naa, hvordan staaer det? Gik det godt? . . . Fortæl!

Mefistofeles.

Ah, bravo! Fyr og Flamme! det var Ret!
Om føje Tid blier Sejren Eder let.
Til Nabokonen er I budt ikveld,
et Fruentimmer, der sig herligt egner
til Koblerhaandværk og Zigeunerfærd!

Faust.

Naa, godt!

Mefistofeles.

Til Vederlag paa os hun regner.

Faust.

Een Tjeneste er jo en anden værd.

Mefistofeles.

Vi skal os blot for Retten lade føre
som Vidner paa, at hendes salig Mand
i Padua er kristelig begravet.

Faust.

Tak! det var ingen lille Tour at gjøre!

Mefistofeles.

Sancta Simplicitas! Hvor har I Jer Forstand?
Bevares vel! Saavidt gaaer ikke Kravet.
At vidne er jo ej at vide.

Faust.

Veed Han ej bedre Raad, saa er vi lige nær.

Mefistofeles.

O fromme Mand! den Kydskhed maa jeg lide!
Det slap I hurtigt til, det Helgenskær!
I har vel aldrig kjendt den store Synd
og aldrig falske Vidnesbyrd præsteret?
I, der har vidnet tidt med Klem og Fynd,
hvad Gud vel er, hvad Livet skal betyde,
og uden Sky og Tøven defineret

de Tanker, der i Verdens Gang sig bryde,
og hvad der gjemmer sig i deres Skjød.
Hvis I med Forsæt ej Jer selv bedrager,
saa har I neppe vidst om disse Sager
saa god Besked som om Hr. Schwerdtleins Død.

Faust.

Du er og blier en Løgner, en Sofist.

Mefistofeles.

Ja, lad os se, hvem der faaer Ret tilsidst.
Imorgen vil I jo i Tugt og Ære
det stakkels Pigebarn med Ord besnære
og tolke hende Elskovs Fryd og Held?

Faust.

Det er min Hjertens Mening.

Mefistofeles.

Meget vel!
Saa vil der nok falde glødende Ord
om en Længsel saa stor, der haaber og troer
og til evige Tider i Hjertet boer —
er I saa endnu i Sandhedens Spor?

Faust.

Det er jeg! — Naar mit Hjerte flammer,
naar i min Glød, naar i min Nød

et Navn kun famlende jeg stammer
og leder paa den hele vide Jord,
men finder intetsteds det rette Ord,
og kalder den uslukkelige Glød
for evig, hævet over Liv og Død —
var det da djævelsk Løgn, der fra min Læbe lød?

Mefistofeles.

Naturligvis.

Faust.

Eet Ord — kun eet — endnu,
saa be'er jeg Dig, Du skaane vil min Lunge:
Den faaer til Slutning Ret, der bruger bedst sin Tunge,
det sidste Ord beholder derfor Du.
Kom da! Jeg er af denne Ordstrid træt;
jeg maa, jeg maa — og derfor har Du Ret.

Have.

Margarete ved Fausts Arm. Martha med Mefistofeles.
De spadsere frem og tilbage.

Margarete.

Jeg mærker nok, at Herren er saa god
at bære over med en stakkels Pige.
En venlig Rejsende har Intet mod
til dem, han saadan træffer, ned at stige.
Jeg veed kun altfor godt, hvor lidt jeg kan
mig maale med saa vidtberejst en Mand.

Faust.

Jeg af et Blik, et Ord af Dig, Du Kjære,
kan Mer end af Alverdens Visdom lære.

Han kysser hendes Haand.

Margarete.

Nej, Herre, kys dog ikke saa min Haand!

Den er desværre ikke blød og glat,
for jeg har tidligt maattet tage fat:
min Moder holder mig i snevre Baand.

De gaa forbi.

Martha.

I rejser altsaa stadigvæk, min Herre?

Mefistofeles.

Forretningspligten fordrer det, desværre!
Fra mangt et Sted vil man kun nødigt gaa,
men blive er der ej at tænke paa.

Martha.

Det gaaer, saalænge man er rask og ung,
saaledes løs og ledig om at jage;
men blier med Aarene man stiv og tung,
saa er en Mand dog højlig at beklage
som Pebersvend paa sine gamle Dage.

Mefistofeles.

Jeg seer med Gysen, hvad der forestaaer.

Martha.

Betænk Jer derfor ej formange Aar!

De gaa forbi.

Margarete.

Hvad ej man seer, det savner man ej mer!
Den Talemaade vistnok godt I kjender.
Saa høfligt og belevent I Jer teer,
men I har sikkert mange Venner
med mer Forstand, end I hos mig kan finde.

Faust.

Bag det, man hyppigst nævner som Forstand,
er ofte idel Tomhed skjult.

Margarete.

Hvordan?

Faust.

At dog uskyldig Enfold ingensinde
sit eget hellige Værd begribe kan!
At dog blufærdig Ydmyghed, det Bedste,
Naturen i sin Kjærlighed kan skjænke...

Margarete.

Vil I paa mig en enkelt Gang kun tænke,
saamangen Stund min Tanke Jer vil gjæste.

Faust.

I er vel sagtens meget ene?

Margarete.

Aa ja; vel er vort Hus iblandt de smaa,
men der er dog endel at passe paa.
Vi holder ikke Pige; selv jeg maa
besørge alle Stuer fejet rene,
maa vaske om os, koge Mad og sy,
maa holde vore Klæder hele
og løbe Ærinder i By,
og Moder er i alle Dele
saa akkurat!
Men tro blot ej, det er fordi vi trænge,
vi kunde mer end Andre leve stort:
min Fader efterlod sig baade Penge
og Hus med Have tæt ved Byens Port.
Dog gaaer saa jevnt og stille mine Dage;
min Broder er Soldat,
min lille Søster død.
Med hende havde jeg min Kval og Nød;
dog gjerne ønsked jeg mig den tilbage:
hun var saa sød, den Lille!

Faust.

En velsignet,
en yndig Engel, hvis hun Dig har lignet!

Margarete.

Jeg passed hende, og hun fik mig kjær.
Da hun blev født, var Fa'er alt gaaet bort;

min Mo'er var dengang Døden nær,
og længe var hun syg og døjed haardt,
saa der var ej at tænke paa,
hun kunde amme selv den Smaa.
Saa nærede Søster Søster sin
med Mælk og Vand, og saadan blev hun min,
og paa min Arm og paa mit Skjød
hun voxed op og sprælled og var sød.

Faust.

Den bedste Lykke, Livet har, Du fandt.

Margarete.

Men ogsaa tunge Timer deriblandt.
Om Natten blev den Lilles Vugge sat
ved Siden af min Seng; i Søvne hørte
jeg strax, naar Barnet sig det mindste rørte,
og vaagned op og fik det fat.
Snart vilde hun saa drikke,
og snart hos mig i Sengen ligge,
snart maatte jeg lidt Klæder tage paa
og nynnende omkring i Stuen gaa,
og tidlig næste Dag ved Vaskeballien staa;
saa gaa paa Torvet, lave Mad,
og saadan mange Maaneder i Rad.
Det Liv just ej til hver en Tid behager;
dog — Mad og Søvn saameget bedre smager!

De gaa forbi.

Martha.

Ak nej, hvad skal vi stakkels Kvinder sige?
En Peberſvend saa let omvendes ej.

Mefiſtofeles.

Det kun beroer paa Jer og Jeres Lige,
om J vil viſe mig en bedre Vej.

Martha.

Siig ærligt: har J endnu Ingen fundet?
Har Eders Hjerte intetſteds ſig bundet?

Mefiſtofeles.

Et Ordſprog ſiger: Eget Bo er bedſt,
og ædel Ægteviv er Livets Trøſt.

Martha.

Jeg mener: har J aldrig ſporet Lyſt?

Mefiſtofeles.

Jeg mødte altid Høflighed ſom Gjæſt.

Martha.

Jeg mener, om det ej var Alvor nogenſinde?

Mefistofeles.

Man aldrig Spøg maa drive med en Kvinde.

Martha.

Ak, I forstaaer mig ej!

Mefistofeles.

Det hører jeg med Smerte!
Men jeg forstaaer — at I er god af Hjerte.

De gaa forbi.

Faust.

Du lille Engel! Altsaa strax Du kjendte
mig, da jeg traadte ind af Havens Dør?

Margarete.

Saae I da ej, at Blikket bort jeg vendte?

Faust.

Og Du tilgiver mig min Dristighed fra før,
da jeg ved Kirkedøren var saa fri
at tale til Dig, mens Du gik forbi?

Margarete.

Det aldrig før var hændt mig — tænk min Skræk!

End var der ingen Pletter paa min Ære.
Ak! tænkte jeg, mon dog der skulde være
et Vist hos Dig i Holdning eller Træk,
som gjør, han troer Dig ryggesløs og fræk?
Det lader til, han mener, man kan lige
gaa hen og tale med en saadan Pige.
Alligevel — jeg veed ej selv hvorledes —
der var en Følelse af Sympathi,
og paa mig selv jeg ret var vred, fordi
jeg ej paa Eder rigtig kunde vredes.

Faust.

Du Søde!

Margarete.

Slip engang!

Hun plukker en Stjerneblomst og rykker Bladene af et for et.

Faust.

Men hvorfor gjør Du saa?

Margarete.

Det er en Leg.

Faust.

En Leg?

Margarete.

I leer kun af mig, gaa!

Hun plukker og hvisker.

Faust.

Hvad hvisker Du?

Margarete

halvhøjt.

Han elsker — elsker ikke —

Faust.

O skjønne Syn!

Margarete.

Han elsker — elsker ikke —

Plukker det sidste Blad af og udbryder straalende af Glæde.

Han elsker mig!

Faust.

Ja, Barn! I Blomstens Ord
har et Orakel talt: Han elsker Dig!
Siig, fatter Du det ret? Han elsker Dig!

Griber begge hendes Hænder.

Margarete.

Jeg skjælver!

Faust.

Ej Du skjælve! Lad mit Blik,
lad dette Haandtryk sige Dig,
hvad ej med Ord kan siges:
at sænke Sjæl i Sjæl og føle
en salig Lykke, som maa evig vare!
Ja evig! — thi dens Ophør var Fortvivlelse!
Nej, uden Ophør! evindelig!

Margarete trykker hans Hænder, river sig løs og løber bort. Han staaer et Øjeblik i Tanker og følger derpaa efter hende.

Martha

kommer.

Det mørknes.

Mefistofeles.

Ja, og vi maa Afsked tage.

Martha.

Jeg holdt Jer gjerne længer her tilbage,
men Nabofolkene her rundtomkring
bestiller ikke Andet Dag og Nat,
end blande sig i andre Folkes Ting;
og faaer de blot den mindste Smule fat,
man Offer blier for deres Sladrehang. —
Og vores unge Par?

Mefistofeles.

Histhenne vi dem finde,
de Sommerfugle to!

Martha.

Han synes godt om hende.

Mefistofeles.

Og hun om ham. Naa, det er Verdens Gang!

Et lille Havehus.

Margarete kommer løbende ind, skjuler sig bag Døren, holder Fingerspidsen for Munden og kigger gjennem Dørsprækken.

Margarete.

Der er han!

Faust

kommer.

Ah, Du Skjelm! Du narrer mig!
Jeg fandt Dig dog!

Han kysser hende.

Margarete

omfavner ham og kysser ham igjen.

O, hvor jeg elsker Dig!

Mefistofeles

banker paa.

Faust

stamper i Jorden af Harme.

Hvem der?

Mefistofeles.

God Ven!

Faust.

Det Dyr!

Mefistofeles.

Vi bort maa tage.

Martha

kommer.

Ja, det er sent.

Faust.

Jeg maa Jer nok ledsage?

Margarete.

Nej, Moder vilde... nej, farvel!

Faust.

Mit Hjertes Ven,

farvel!

Martha.

Adieu!

Margarete.

Vi sees... vi sees igjen!

Faust og Mefistofeles gaa.

Margarete.

Du gode Gud! Hvad dog en saadan Mand
for Tanker har! Alting han veed og kan!
Beskæmmet staaer jeg der og har
kun Ja og atter Ja til Svar
og kan mig ej paa Nogenting besinde.
Jeg fatter ej, hvad han hos mig kan finde.

Skov og Hule.

Faust
alene.

Du høje Aand, Du gav mig Alt, ja Alt,
hvorom jeg bad. For Intet har Du ej
dit Flammeaasyn mod mig vendt. Du
gav mig
den herlige Natur til Kongerige,
Kraft til at føle, til at nyde den.
Ej blot et koldt, et undrende Besøg
Du undte mig; Du gav mig Lov at skue
til Bunden i dens Bryst som i en Vens.
Alt, hvad der lever, fører Du i Række
forbi mit Blik og lærer mig at kjende
i Luft, i Vand, i Planter mine Brødre.
Naar Stormen bruser gjennem Skovens Kroner,
naar Kæmpegranen knuser i sit Fald
med vældig Bragen sine Nabostammer

og Højen under Byrden dybt sig vaander —
da fører Du mig til den sikre Hule,
ind i mig selv, og i mit eget Bryst
de dybe Undere sig aabenbare.
Og stiger for mit Blik den rene Maane
paa Himlen med sit milde Skjær, da svæve
fra Klippens Skrænter og fra Lundens Taager
en svunden Verdens Sølverskygger mod mig
og mildne min Betragtnings strenge Lyst.
Nu veed jeg, ak, at Intet er fuldkomment
i Menneskenes Lod. Til denne Fryd,
som mer og mer til Guderne mig nærmer,
en Følgesvend Du gav mig, som jeg snart
ej mer undvære kan, skjøndt kold og fræk
han for mig selv fornedrer mig og vejrer
med Pustet af sit Ord din Gave hen.
Med rastløs Ild den Brand han giver Næring,
som i mit Bryst det hulde Billed tændte.
Fra Attraa tumler jeg til Nydelse,
i Nydelsen jeg efter Attraa smægter.

Mefistofeles kommer.

Mefistofeles.

Har snart I faaet nok af dette Liv?
I Længden morer det dog ikke mere.
Man for en enkelt Gang kan det probere;
saa maa man ha'e en anden Tidsfordriv!

Faust.

Har Du ej bedre Ting at varetage,
end ødelægge mine bedste Dage?

Mefistofeles.

Naa, naa! jeg skal Dig saamænd ikke plage!
Det skal Du ej ha'e sagt for Ingenting.
Bestandig gnavne Ord og Miner tvære —
det Tab, det er da til at bære.
Den hele Dag man farte skal omkring
og maa med stort Besvær sig gjætte til,
hvad Herren vil og hvad han ikke vil.

Faust.

Der har han paa de rette Strenge slaaet!
Han kjeder mig og vil ha'e Tak til Løn.

Mefistofeles.

Hvorledes troer Du vel, at det var gaaet
Dig uden mig, Du Jordens arme Søn?
For Fantasiens Kriblen i dit Ho'ede
har jeg Dig dog saa temmelig kureret,
og uden mig var Du fra denne Klode
for længe siden afmarcheret. —
Hvad skal det til, at gjemme Dig i Huler
og Kløfter li'esom andre lysskye Ugler?
At slikke Drypsten eller fugtigt Mos

som Tudser og deslige Gods?
Har Du for den Slags Glæder længe sværmet?
Du har vist Doktoren endnu i Ærmet.

Faust.

Saafremt Du fatted — men det gjør Du ej —
den Kraft, jeg sanker paa min stille Vej,
saa var Du noksom Djævel til at kunne
min Lykke mig fordærve og misunde.

Mefistofeles.

Jo, det er sikkert nok en herlig Glæde,
at traske om i Nattedugg og Væde,
i Gudedrømme Luftkasteller bygge
og Jord og Himmel i sin Favn at trykke,
at ane Jordens Dybder pr. Kriterium
og svanger gaa med Skabelsens Mysterium;
stolt af sin Kraft jeg veed ej hvad at nyde
og øversalig hen i Altet flyde,
og saa at slutte hele Aabenbaringen — —

Han gjør en uhøvisk Gebærde.

Ja, jeg vil heller spare mig Forklaringen.

Faust.

Fy, tvi Dig!

Mefistofeles.

Naa, saa dette frie Sprog

var ikke efter Eders Kogebog?
Aa nej! det saarer jo det kydske Øre,
et Ord om kydske Hjerters Trang at høre;
og kort og godt: den Morskab jeg ham under,
at lyve for sig selv imellemstunder;
men han kan meget hurtigt faae sit Knæk.
Nu er Du atter træt og mør,
om føje Tid Du blier fuldstændig ør
af al den Galenskab og Gru og Skræk!
Der sidder nu din Elskede derhjemme
saa tankefuld med Haanden under Kind;
din Røst, dit Aasyn kan hun aldrig glemme,
saa stærkt har Du betaget hendes Sind.
Først svulmed som en Bæk din Elskovslyst,
naar den ved Tøbrud over Bredden træder.
Du gød den ind i hendes unge Bryst —
nu har dens Leje atter tørre Steder.
Istedetfor i Skoven om at farte,
jeg troer, det vilde nok saa godt sig arte,
om Herren gav det stakkels unge Blod
den Løn, som hendes Hjerte higer mod.
Nu falder Tiden hende trang og lang;
hun staaer ved Vindvet, seer paa Skyens Gang,
der svæver over Fæstningsmurens Tinder.
„O, gid jeg var en Fugl!" er hendes Sang,
mens Dagen gaaer og Natten halvt henrinder.
Snart er hun trist, snart straaler hun af Glæde,
snart maa hun sine bitre Taarer græde,

saa er hun atter rolig efter Striden,
men inderlig forelsket hele Tiden.

Faust.

Slange! Slange!

Mefistofeles
ved sig selv.

Pas paa! jeg skal Dig fange!

Faust.

Du lede Afskum! Bort fra mig Du vige!
Nævn ikke mer den skjønne Kvindes Navn!
Lad ej de halvforrykte Sandser hige
paany mod hendes søde Legems Favn!

Mefistofeles.

Ej hvad! Hun troer, at Du er rejst din Vej,
og ganske Uret har hun heller ej.

Faust.

Hun er mig nær, hvor fjernt endog jeg stræber;
dybt i mit Hjerte boer hun. Ja, jeg kunde
endogsaa Herrens Legeme misunde,
naar hun berører det med sine Læber.

Mefistofeles.

Og jeg misunder Jer med lystne Tanker
de Tvillingkid, som mellem Roser vanker.

Faust.

Bort, Kobler!

Mefistofeles.

Nej, nu leer jeg ligefrem!
Den Gud, som skabte Ungersvend og Pige,
var saa betænksom, at tillige
han skabte Lejligheden ret bekvem.
Kom nu! Javist, det er en Ynk og Jammer!
I skal jo ind i Eders Elsktes Kammer,
og ikke til Jer Død.

Faust.

Er der da Salighed i hendes Arme?
Om der jeg føler Lidenskabens Varme,
jeg føler dog ej mindre hendes Nød!
En Flygtning er jeg, uden Hus og Hjem,
en fredløs Skabning uden Maal og Hvile,
der som en Fos fra Fjeld til Fjeld maa ile
mod Svælgets Dyb med graadig Attraa frem.
Ved Siden af i Alpehytten boer
hun barnlig from, og hendes stille Færden,
der sysler med den ringe Plet af Jord,
er hele hendes lille Verden.
Og jeg, af Gud forhadt —
er det ej nok,
jeg løsner Klippens faste Blok

og styrter den i Dybet brat?
Skal ogsaa hendes Fred jeg undergrave?
Vil ogsaa dette Offer Helved have?
Velan, forkort mig, Djævel, Angstens Ve,
og naar det dog skal ske, lad strax det ske!
Lad hendes Skjæbne mig i Faldet ramme!
Lad mig og hende knuses med det Samme!

Mefistofeles.

Nu atter Blus og Brand og stor Staahej!
Gaa ind og trøst det stakkels Barn, Du Taabe!
Hvor sligt et Hoved ej kan finde Vej,
strax troer det, der er Intet mer at haabe.
Nej, leve Den, som tappert holder Stand!
Du har dog ellers Djævel nok i Blodet.
Det Flueste af Alt, hvad tænkes kan
er dog at se en Djævel tabe Ho'edet.

Margaretes Stue.

Margarete.

alene ved Spinderokken.

Sungt er mit Sind,
min Fred svandt hen;
jeg faaer den aldrig,
aldrig igjen.

Hvor han ej stedes,
er Verden mørk,
min Glæde jordet,
mit Liv en Ørk.

Mit stakkels Hoved
kan Intet sandse,
min Tankes Hvirvel
kan Intet standse.

Tungt er mit Sind,
min Fred svandt hen;
jeg faaer den aldrig,
aldrig igjen.

Jeg spejder kun
efter ham ved Rude,
kun ham jeg søger,
naar jeg er ude.

Hans stolte Gang
og Væxten den høje,
det Smil om hans Mund
og den Magt i hans Øje!

Hans Tales Trolddom,
hans Haandtryk bløde,
og ak! hans Kys,
hans Kys saa søde!

Tungt er mit Sind,
min Fred svandt hen;
jeg faaer den aldrig,
aldrig igjen.

Af dragende Længsel
svulmer min Barm.

Ak, kunde jeg holde ham
her i min Arm!

Og kysse ham ret
af al min Lyst
og dø i et Kys
ved hans elskede Bryst!

Marthas Have.

Margarete. Faust.

Margarete.

Sov mig, min Henrik, een Ting!

Faust.

Hvad jeg kan!

Margarete.

Hvorledes staaer det med din Kristendom?
Du er saa hjertensgod en Mand,
men bryder Dig vist ikke stort derom.

Faust.

Spørg ej om det, mit Barn! Du veed, jeg er Dig god;
jeg ofrer dem, jeg elsker, Liv og Blod,
vil ej med Nogens Tro i Rette gaa.

Margarete.

Men det er ikke nok, thi man skal tro derpaa!

Faust.

Skal man?

Margarete.

Ej stort af mine Ord jeg venter!
Du ærer heller ej de hellige Sakramenter.

Faust.

Jeg ærer dem.

Margarete.

Men føler ingen Trang
og skrifter vistnok kun en sjelden Gang.
Troer Du paa Gud?

Faust.

Min Elskte, hvo tør svare:
jeg troer paa Gud?
Om Du til Præsterne vil sende Bud
hvad eller til de Vises Skare,
kun tomme Lyd vil Svaret aabenbare
til Spot for Spørgeren.

Margarete.

Saa troer Du ikke? Nej?

Faust.

Du hulde Aasyn, misforstaa mig ej!
Hvo tør hans Navn paakalde
og vidne højt for Alle:
jeg troer paa ham?
Og hvo, som blot kan føle,
vil ej med Svaret nøle:
jeg ikke troer paa ham?
Den Altomfattende,
den Altopholdende,
fatter, opholder ej han
Dig, mig, sig selv?
Hvælver Himlen sig ikke foroven?
Hviler Jorden ej fast forneden?
Og tændes ikke med venligt Skær
evige Stjerner paa Nattens Kuppel?
Seer jeg Dig ikke Blik i Blik,
og trænger ej Alt
Dig til Hoved og Hjerte
og virker usynligt og synligt om Dig
en evig Gaade?
Dermed dit Hjertes vide Rum Du fylde,
og har Du salig helt Dig givet hen,
saa kald den Følelse for hvad Du vil,
for Lykke, Hjerte, Kjærlighed, for Gud!
Ej Navn jeg kjender!
Alt er Følelse!

En Lyd, en Klang er Navnet blot,
en Taagedunst, som skjuler Himlens Flamme.

Margarete.

Aa ja, det lyder meget kjønt og godt,
og Præsten siger næstendels det Samme,
skjøndt ikke ganske med de samme Ord.

Faust.

Det siges overalt, hvor Hjerter boer,
thi alle Tunger paa den vide Jord,
hver i sit eget Maal, det stamme;
og jeg i det, som mig paa Læben kom.

Margarete.

Ja, mens Du taler, faaer Du næsten Ret,
men derfor staaer dog Sagen lige slet;
for Du har ingen Kristendom.

Faust.

Du kjære Barn!

Margarete.

Det piner mig, min Ven,
at jeg i saadant Selskab skal Dig finde.

Faust.

Hvorledes?

Margarete.

Han, som er din Følgesvend,
er mig forhadt i Sjælen dybest inde.
Ej nogenting i Livet
har mig et saadant Stik i Hjertet givet
som hans forvorpne Træk med Øjne som en Slange.

Faust.

Min lille Ven skal ikke være bange!

Margarete.

I Hjertet er jeg ellers Alle god,
men han kan bringe Oprør i mit Blod;
naar mest jeg længes efter Dig at skue,
faaer Tanken blot om ham mig til at grue.
Og han er lumsk, det er jeg sikker paa!
Gjør jeg ham Uret, Gud tilgive maa.

Faust.

Den Slags Patroner maa der ogsaa gives.

Margarete.

Blandt Folk som ham jeg kunde aldrig trives!
Hvergang jeg ham i Døren seer,
han staaer saa spottende og leer
saa skadefro;
man seer, at intet Godt hos ham kan bo;

det Tegn han tydeligt paa Panden bær,
at ej han nogen Modersſjæl har kjær.
Saa lykkelig jeg hænger ved din Arm,
ſaa frit hengivende mig ſelv, ſaa varm,
men kommer han, er Alt forvandlet i et Nu.

Fauſt.

Anelſesfulde Engel, Du!

Margarete.

Jeg har en Følelſe, naar jeg ham ſeer,
ſom om jeg ej engang holdt af Dig mer,
og var han nær, jeg kunde aldrig bede.
Hvorfor? — derpaa har ikke ſelv jeg Rede.
Det gjør mit varme Hjerteblod til Is;
Du, Henrik, har det viſt paa ſamme Vis?

Fauſt.

Du har Antipathi!

Margarete.

Nu maa jeg gaa.

Fauſt.

Er alt min Fryd forbi?
Skal aldrig vi da faae en rolig Stund
og hvile Sjæl i Sjæl og Mund ved Mund?

Margarete.

Ak, hvis jeg blot alene laa,
da lod jeg gjerne Døren aaben staa
inat; men Moder er saa let at vække,
og hvis hun saae os sammen Begge,
det blev min Død!

Faust.

Du Engel, det har ingen Nød.
Tag denne Flaske! Trende Draaber kun
i hendes Aftendrik vil holde
Naturen bunden af saa dybt et Blund.

Margarete.

Hvad gjør jeg ej, naar Du det vil?
Det kan da ingen Skade volde?

Faust.

Hvor kunde saa jeg raade Dig dertil?

Margarete.

Naar blot jeg seer Dig, øver Du en Magt,
som kan min hele Villie fangen tage;
saamangt et Offer har jeg alt Dig bragt,
at næsten intet Mer der er tilbage.

Gaaer.

Mefistofeles kommer.

Mefistofeles.

Gik Snutten?

Faust.

Har igjen Du spioneret?

Mefistofeles.

Det Hele har jeg grundigt observeret.
Hr. Doktoren blev nok katekiseret?
Jeg haaber det maa bære Frugt.
Ja, Kvindfolk har det altid interesseret,
om En er from og lystrer Kirkens Tugt.
De mener, naar han først er der traineret,
faaer de des lettere med Skroget Bugt.

Faust.

Uhyre, fatter Du da ej,
at denne Sjæl, saa barnlig from,
fyldt af en Tro, der efter hendes Dom
til Saligheden ene viser Vej,
kan lide hellig Kval og sørge ømt,
fordi hun troer den Elskede fordømt?

Mefistofeles.

Du sandseløse, sandselige Frier,
Du ta'es ved Næsen af et Pigebarn.

Faust.

Misfoster, som Du er, af Ild og Skarn!

Mefistofeles.

Og hendes Blik for Fysiognomier!
Min Nærhed volder hende Skræk og Vrede;
mit Fjæs med megen Kløgt hun læser i,
at jeg bestemt maa være et Geni,
maaske endogsaa selveste den Lede. —
Naa, altsaa nu inat —?

Faust.

Hvad angaaer det vel Dig?

Mefistofeles.

Aa jo, det morer ogsaa mig!

Ved Brønden.

Margarete og Lise med Krukker.

Lise.

Du har vel hørt om Barbara, min Pige?

Margarete.

Nej. Det er kun saa Faa, jeg taler med.

Lise.

Sibylle hun fortalte mig det lige:
nu er hun ogsaa kommen galt afsted.
Ja, Hovmod staaer for Fald!

Margarete.

Hvordan?

Lise.

Og som man reder, saadan ligger man!

Det er en Skam og Skjændsel uden Ende!
Den Mad, hun nu ta'er til sig, nærer Tvende.

Margarete.

Ak — — — —

Lise.

Bestandig med sin Fyr hun skulde rende.
Der var en Promeneren,
en Dandsen og en Kurtiseren!
Altid skulde hun være saa fin
og vartes op med Postejer og Vin,
var af sin Smule Skjønhed stolt,
og dog saa lidt paa sig selv hun holdt,
at hun lod ham gi'e sig Præsenter, Tøjten.
Der var en Slikken og Farten og Føjten!
Men nu er da Jomfrukrandsen fløjten!

Margarete.

Den stakkels Pige!

Lise.

Ynker Du hende?
Naar vi maatte sidde ved Rokken og spinde
og aldrig slap ud en eneste Nat,
saa næbbedes hun med sin Hjertens Skat.

Bag Døren og i den mørke Gang
blev Tiden aldrig de To for lang.
Men nu skal hun offentlig Skrifte staa
i Kirkedøren med Bodssærk paa.

Margarete.

Mon ej han hende tilægte ta'er?

Lise.

Saa var han da ogsaa en rigtig Nar!
Saa fix og vakker en Ungersvend
gjør Lykke, hvor han sig vender hen.
Desuden er han nok rejst igjen.

Margarete.

Saa har han ikke handlet honnet.

Lise.

Faaer hun ham, skal det gaae hende slet!
Hendes Krands skal Drengene lægge øde,
og Hakkelse strøer vi for hendes Dør!

Margarete
paa Vejen hjemad.

Hvor skaanselløst jeg kunde dømme før
om en og anden stakkels Piges Brøde!

Ej noksom haardt mig Ordet faldt,
naar det de Andres Synder gjaldt!
Hvor sort hun stod for Verdens Blik,
end mere sort fra mig hun gik.
Selv stod jeg stolt bag Skjærm og Skjold! —
og er nu selv i Syndens Sold!
Dog — Alt, hvad mig saa vidt har bragt,
o Gud, hvor kjær, hvor mild en Magt!

En aaben Plads mellem Byens Huse og Ringmuren.

I en Fordybning i Muren et Andagtsbillede af Mater dolorosa med Blomsterkrukker foran.

Margarete

sætter friske Blomster i Krukkerne.

Du bøje,
Du smerterige Høje,
dit Aasyn naadig til min Nød!

Med Sværd i Hjerte,
med tusindfoldig Smerte
Du skuer op til Sønnens Død.

Mod Faderen dit Blik Du vender,
til ham dit Suk Du sender,
din Bøn for Moderens og Sønnens Nød!

Hvo er der vel, som kjender
den Kval, den Ild, der brænder

i mine Ledemod?
Hvad Dyst jeg haardt maa stride,
hvad Længsel jeg maa lide,
kan Du alene vide,
der selv ved Korset stod!

Hvorhen jeg end vil gange,
saa mange, mange, mange
de Tanker med mig gaa!
Jeg Hjemmet knapt betræder,
jeg græder, græder, græder,
saa Hjertet briste maa.

Paa Vindueskarmens Urteflor
som Dugg min Taare flød,
da jeg imorges aarle
Dig disse Blomster brød.

Naar Solen i mit Kammer
ved Daggry skinner ind,
alene med min Jammer
jeg støtter Haand mod Kind.

Hjælp! red mig, Du, fra Skam og Død!
Du bøje,
Du smerterige Høje,
dit Aasyn naadig til min Nød!

Nat.

Gade udenfor Margaretes Dør.

Valentin

Soldat, Margaretes Broder.

Naar før jeg sad saamangen Dag
i Kameraters muntre Lag
og hørte, hvordan hver især
lovpriste højt sin Hjertenskjær
og gjorde sig ved Bordet bred
og skylled sin Pral med Vinen ned —
sad jeg saa trygt og hørte paa,
hvor vidt den Svada kunde gaa,
og strøg mit Skjæg, saa fro i Aand,
og tog det fulde Glas i Haand
og sagde: Hver er god for sig,
men kan dog Nogen nævne mig
en Pige i det hele Land,
der med min Søster lignes kan?

Flux var da deres Pral forbi,
og Alle i vort Kompagni,
kling klang! de drak og stemmed i:
ja, hun er god, som hun er skjøn!
hun er en Perle for sit Kjøn!
Og nu! — jeg kunde slaa mit Skjæg
og rende Panden imod Væg!
Med Haan i Blik og Spot i Stemme
skal hver en Skurk mig nu beskæmme!
Jeg som en slet Betaler troer
at se en Snært i hvert et Ord!
Og slog jeg dem sønder og sammen Alle —
Løgnere kan jeg dem ikke kalde.

Hvo sniger sig omkring derhenne?
Hvis ej jeg fejler, er der Tvende.
Om det var ham — den Ting er givet:
han slipper ej herfra med Livet!

Faust. Mefistofeles.

Faust.

Fra Sakristiet hist, hvor Lampen hænger,
en Straale bryder gjennem Vindvet brat;
men ej dens Flimren Mørket gjennemtrænger,
i Mulm og Skygge sygner Skæret mat —
et Billed paa mit eget Hjertes Nat.

Mefistofeles.

Og jeg er kjælen som en Kat,
der lister op ad Gaardens Stiger
og om paa Tagene sig sniger.
Med Velbehag jeg føler alt begynde
lidt Drift til Rapseri, lidt Elskovsbrynde.
Ja, Valborgsnattens Lystighed fornemmer
jeg allerede nu i mine Lemmer!
Jovermorgen har vi den igjen;
saa gaaer da Natten ej med Intet hen.

Faust.

Men Skatten hisset med det vage Skær,
er den imidlertid os rykket nær?

Mefistofeles.

Giv bare Tid! Naar lidt Du venter,
Du Kjedlen op af Jorden henter.
Jeg kigged i den: af præget Guld,
af herlige Løvedalere fuld.

Faust.

Men intet Smykke, ingen Ring
at sætte paa min Elsktes Haand?

Mefistofeles

Jeg troer, jeg saae en saadan Ting,
den ligned mest et Perlebaand.

Faust.

Naa, godt! Jeg føler næsten Nag,
naar ikke jeg en Gave byder.

Mefistofeles.

Da er det dog en ærlig Sag,
om nu og da I gratis nyder.
Men medens Nattens tusind Stjerner titter
herned, skal I et Mesterstykke høre:
moralsk Lyrik jeg kvæder til min Cither,
saa la'er hun sig des sikrere forføre.

Synger til Citheren.

Kathrine, hør!
Saa aarle bør
ved Vennens Dør
Du ej dit Stade tage!
Vend om igjen!
Du til din Ven
som Mø gaaer hen,
men ej som Mø tilbage.

Tag Dig iagt!
Naar Elskovs Pagt
Du Alt har bragt,
den Dig „Godnat" kun bringer!
Har En Du kjær,
forsigtig vær!

Kom ej ham nær,
før Du har Ring paa Finger!

Valentin

træder frem.

Hvem lokker Du, infame Rottefanger?
Nu har jeg Dig! Dig har jeg længe ventet!
Nu først ad Helved til med Instrumentet!
Saa samme Vej med den fordømte Sanger!

Mefistofeles.

Der ligger Citheren pladask!

Valentin.

Nu skal jeg kløve Dig din Pandebrask!

Mefistofeles

til Faust.

Hr. Doktor, muntert nu! Staa fast!
Hold Jer til mig, imens jeg manoeuvrerer! —
Herud med Sliren i en Hast!
I falder ud, og jeg parerer. —

Valentin.

Parer da den!

Mefistofeles.

Den Kunst saa let vi mægter!

Valentin.

Og den!

Mefistofeles.

Javel!

Valentin.

Jeg troer, at Fanden fægter!
Og hvad er det? Min Haand er bleven lam.

Mefistofeles
til Faust.

Stød til!

Valentin
falder.

O ve!

Mefistofeles.

Nu er den Lømmel tam!
Men nu afsted! At nøle bringer Fare;
i Nabolaget raabes Mord og Brand.
Med Politiet kan jeg nok mig klare,
men Blodband ej saa let jeg klare kan.

Martha
ved Vinduet.

Til Hjælp! Til Hjælp!

Margarete

ved Vinduet.

Skaf Fakler hid!

Martha

som ovenfor.

Man skriger, der er Kamp og Strid!

Folk.

Der ligger En, som alt er død!

Martha

kommer ud.

Lad Mörderne ej undgaa deres Løn!

Margarete

kommer ud.

Hvem ligger der?

Folk.

Din Moders Søn.

Margarete.

Almægtige! o hvilken Nød!

Valentin.

Jeg døer! Let er det sagt: jeg døer,
og gjort end mere let.

Stands, Kvinder, Eders Graad, og hør
mit Ord, og husk det ret!

Alle stimle sammen omkring ham.

End er Du, Søster, ung af Aar,
end ej din Dont Du fuldt forstaaer,
gjør dine Sager slet.
Jeg, mellem os, et Raad Dig gier:
da Skjøge Du dog er og blier,
saa vær det fuldt og ret.

Margarete.

Min Broder! Gud, o staa mig bi!

Valentin.

Bland ej Vorherre ind deri!
Gjort Gjerning kan ej ændres mer,
og hvad der nu skal ske, det skeer.
Med Een i Smug begyndte Du,
men der vil komme Fler endnu,
og har Dig først den halve Snes,
Du snart som hele Byens sees.

Naar Skjændslen blier i Verden sat,
det skeer i Dølgsmaal, og for Kinder
og Øjne man et Slør den binder
og fjæler den i dybest Nat,
ja graved den gjerne i Jorden ned.

Men voxer den op og gjør sig bred,
gaaer selv om Dagen den uden Slør
og er dog ligesaa grim som før.
Jo fulere af Ansigtstræk,
des mer den søger Dagen fræk.

Ja, sandelig, den Tid er nær,
da alle brave Godtfolk her
bort fra din Nærhed skulle søge
som fra et smitsomt Lig, Du Skjøge!
Og seer de Dig i Øjet ind,
skal Rædsel gribe Sjæl og Sind!
Ej mer skal Du gaa med gylden Kjæde!
Ej mer i Kirken for Altret træde!
Ej mer med Kniplingskrave paa
til Dandsen med glade Tanker gaa!
Blandt Tyve og Tiggerpak skal Du skjule
din Nøgenhed i en ussel Hule,
og om end Gud vil Medynk bære,
paa Jorden skal Du forbandet være!

Martha.

Send Eders Tanker mod Himlen op;
dø ikke med Haan og Spot i Sind!

Valentin.

O, kunde jeg naa din slunkne Krop,
Du skjændige, lede Koblerkvind!

Da troer jeg sikkert endnu, at Gud
sletted mit Regnebræts Synder ud.

Margarete.

O Gud, hvor er der Hjælp og Raad!

Valentin,

Gjør, som jeg siger: spar din Graad!
Da Du din Pagt med Æren brød,
da gav Du mig mit Naadestød.
Jeg slumrer ind til Død og Grav
og gaaer til Gud som Kriger brav.

Døer.

Domkirken.

Messe, Orgel og Sang.

Margarete mellem en Mængde Mennesker. Den onde Aand bag Margarete.

Den onde Aand.

Margrete, kan Du mindes,
da end Du fuld af Uskyld
herhen for Altret traadte,
da af den lille slidte Bog
Du stammed dine Bønner frem.
halvt Barnets Lege,
halvt Gud i Hjertet!
Margarete!
Hvad huser Du for Tanker?
Hvad Udaad i dit Hjerte?
Gjælder din Bøn din Moders Sjæl,
som Du i Slummer dysfed
til lange, lange Kval?

Hvis Blod er paa din Tærskel?
— Og under dit Hjerte,
hvad rører sig svulmende der
og ængster Dig og sig
med varslende Liv?

Margarete.

Ve! Ve!
Kunde jeg slippe de Tanker,
som her og der og allevegne
storme imod mig!

Kor.

Dies irae, dies illa
Solvet saeclum in favilla.

Orgel.

Den onde Aand.

Vreden griber Dig!
Basunen runger!
Gravene skjælve!
Og dit Hjerte,
gjenopvakt
fra Askens Ro
til flammende Kvaler,
farer bævende op!

Margarete.

Ak, var jeg herfra!
Det er, som om Orgelet
kvalte mit Aandedrag,
som Sangen løste
mit Hjertes Fuger.

Kor.

Judex ergo cum sedebit,
quidquid latet adparebit,
nil inultum remanebit.

Margarete.

Her er saa trangt!
Murenes Piller
træde mig nær!
Hvælvingen trykker mig! —
Luft!

Den onde Aand.

Skjul Dig! Synd og Skjændsel
kan ikke skjules.
Luft? Lys?
Ve Dig!

Kor.

Quid sum miser tunc dicturus?
Quem patronum rogaturus?
Cum vix justus sit securus.

Den onde Aand.

Bort fra Dig vende
de Hellige deres Aasyn.
De Rene gyse ved
Dig Haand at række!
Ve!

Kor.

Quid sum miser tunc dicturus?

Margarete.

Naboerske! Eders Lugteflaske! —

Hun falder i Afmagt.

Valborgsnat.

Harzen.

Egnen ved Schierke og Elend.
Faust. Mefistofeles.

Mefistofeles.

Du ønsker Dig da vist et Kosteskaft?
Mig lysted paa en kraftig Buk at ride
den lange Vej, vi har endnu at stride.

Faust.

Saalænge mine Ben endnu har Kraft,
er denne Knortekjæp mig nok til Støtte.
Forkorte Gangen — og til hvilken Nytte?
At spejde Dalens vildsomt snoede Veje,
fra Fjeld til Fjeld at følge Kildens Leje
og se den sprudle frem af Klippens Bryst,
det er en saadan Vandrings rette Lyst!
Alt virker Vaaren i de lyse Birke,
og Fyrren føler selv dens milde Magt!
Maa den da ej i vore Lemmer virke?

Mefistofeles.

Dertil har jeg just ikke Mærke lagt!
Jeg har det nu med Kulde indeni,
og Frost og Sne jeg ønsked paa min Sti.
Se Maanens halve Skive, dæmpet rød,
hvor trist den stiger med sin sene Glød
og lyser slet, saa neppe se man kan
og Panden imod Træer og Klipper render.
Tillad, jeg kalder paa en Lygtemand!
Der seer jeg netop en, som lystigt brænder.
Halloj, min Ven! Aa, kom lidt mere nær!
Til ingen Verdens Gavn Du brænder der.
Behag at lyse for os Vejen op!

Lygtemanden.

Jeg haaber, Werefrygten skal mig bringe
saa vidt, at jeg mit Naturel kan tvinge;
for ellers gaaer vi kun i Zigzag-Hop.

Mefistofeles.

Ej, ej! Saa han vil Mennesket kopiere!
Vil han nu bare ligeud marchere!
Hvis ikke, slukker jeg hans Flimrepraas!

Lygtemanden.

I taler, saa I ej kan misforstaaes!
Jert Ønske skal jeg gjerne føje.
Men husk, at Bjerget er besat,

og skal en Lygtemand Jer vise Vej inat,
saa maa I ikke tage det saa nøje.

Faust, Mefistofeles og Lygtemanden

i Vexelsang.

Drømmekreds og Trolddomssfære
deres Ring omkring os drager.
Før os godt, saa Du har Ære
af dit Værk, og snart vi tager
Vejen til de øde Egne.

Krat og Træer allevegne
ilsomt ned i Mørket dukke.
Se, hvor Fjeldene sig bukke,
og de lange Klippenæser,
hvor de snorker, hvor de hvæser!

Vinden gjennem Kløften blæser,
kruser Bækken, hvor den glider
rislende langs Fjeldets Sider.
Er det Rislen eller Sange?
Er det Elskovs ømme Klage,
Toner fra de svundne Dage,
hørte, ak, saa mange Gange,
Længsels Røst og Haabets Stemme?
Ekko maner dem tilbage
som en gammel Oldtidssage.

Hi, uhu! Hør Skovens Fugle!
Skade, Vibe, Ravn og Ugle,
de er allesammen hjemme.
Ogler mellem Krattet ruge,
lange Ben og tykke Buge!
Rødder, krybende og lange,
snige ud af Klippens Sprække,
Snarer for vor Fod de lægge,
os at skræmme, os at fange.
Træets Knold har Liv og sender
ud Polyper, der som Hænder
efter Vandringsmanden række.
Tusindfarvede bedække
Mus i Skarer Mossets bløde
Lag, og Glimmerorme gløde,
blinke og igjen sig dølge,
et forvirret Rejsefølge.

Siig mig, gaaer vi eller standser?
Ingenting jeg mere sandser!
Alt i Ring omkring mig dandser,
Klipper med forvrænget Mine,
Træer, der imod os grine,
Lygtemænd, der Vejen krandser.

Mefistofeles.

Hold Dig ved min Kjortel fast!
Her vi gjør en lille Rast.

Fuld af Undren skal Du skue
Mammon hist i Bjerget lue.

Faust.

Hvad sælsom Glød i Fjeldets Grund,
lig Morgenrødens matte Skin!
Endog i Kløftens dybe Bund
som Lyn i Lyn det glimter ind.
Her hvirvler Damp med hvidlig Fraade,
der blusser Brand bag Taagens Slud,
snart blinker det som tynde Traade,
snart som en Fos det vælder ud.
Som hundred Aarer hist forgrenet
det breder sig en Strækning lang,
og her igjen til Et forenet
det bryder gjennem Kløften trang.
Der fyger det som Støv for Vinden
med Gnister tæt, lig gyldent Sand,
og se! fra Foden op til Tinden
staaer Fjeldets hele Væg i Brand!

Mefistofeles.

Belyser ej til disse Fester
Hr. Mammon prægtigt sit Palads?
Til Skuet kom Du just tilpas!
Jeg sporer alt de vilde Gjæster.

Faust.

Orkanens Aand er sluppen løs inat!
Den slaaer min Nakke som med tunge Hamre!

Mefistofeles.

Til Klippens Ribben maa Du fast Dig klamre,
Du styrter ellers ned i Svælget brat.
Tykt ruger Taagen i den sorte Nat!
Hør, hvor det drøner gjennem Skov og Krat!
Uglerne skræmmer det stærke Gjald
af Søjlernes Fald
i den evigt grønnende Tempelhal.
Granerne briste og brage,
Stammerne styrte med stønnende Klage,
Rødderne knirke og knage!
Vildt imellem hverandre de alle
knuste og knusende falde,
spærre med højt optaarnede Masser
Vinden dens hylende Fart gjennem Kløfter og Passer.
Snart i det Fjerne hører Du Stemmer,
snart i din Nærhed Du Røster fornemmer!
Ja, langs Bjerget strømmer en Klang,
strømmer en rasende Tryllesang!

Hexe

i Kor.

Til Bloksbjerg drager Hexes Trop
over Sten og Stok, i Galop, i Galop,

Hr. Urian sidder paa Bjergets Top.
Der samles Skjøn, der samles Ful,
Sæden er grøn og Stubben gul.
Der rider Grim, der rider Smuk,
der f—r Hex, der stinker Buk.

Stemme.

Hvor stolt Moer Baubo kan sig fro!
Hun rider paa en drægtig So.

Kor.

Ja, Ære den, som æres bør!
Moer Baubo frem! Vor Fylking før!
En saadan Moer paa saadan So,
saa følger hele Banden fro.

Stemme.

Hvad Vej kommer Du?

Stemme.

Over Ilsen dernede.
Der kigged jeg ind i en Ugles Rede;
naa, den gjorde Øjne!

Stemme.

Rid Fanden i Vold!
Hvad har det for Hast, din arge Trold!

Stemme.

Mig kom hun ogsaa i Farten for nær
og skrabed min Hud, saa Mærker den bær!

Hexe. Kor.

Vor Vej er bred, vor Vej er lang!
Hvad skal den Stimmel, tæt og trang?
Hvad skal den Sværm saa vild og ør
med Forkestik og Kostekrads?
Mo'eren revner og Barnet døer.
Gjør Plads! Gjør Plads!

Hexemestre. Halvkor.

Som træge Snegle krybe vi;
alt Kvindfolk er os langt forbi.
Thi naar hun Fanden gjæste kan,
er Kvinden tusind Skridt foran.

Den anden Halvdel.

Det siger Intet, thi saa vidt
en Kvinde naaer i tusind Skridt,
hvor stærkt hun end sig skynde kan,
naaer i et enkelt Spring en Mand.

Stemme
fraoven.

I nede ved Søen, kom med herop!

Stemmer

franeden.

Saa gjerne vi stræbte mod Bjergets Top.
Vi vaske med Flid, vi er blanke og bare,
men evig vil vor Ufrugtbarhed vare.

Begge Korene.

Nu tier Vind, nu Stjerner fly,
den matte Maane gaaer bag Sky;
men Gnister knitre paa Vej og Sti,
hvor Hexekoret suser forbi.

Stemme

franeden.

Holdt! Stop!

Stemme

fraoven.

Hvo raaber fra Klippespalten herop?

Stemme

franeden.

Tag mig med, tag mig med, før I videre gaaer!
Nu har jeg klavret trehundrede Aar,
men kan dog ikke til Toppen stige,
og var dog gjerne iblandt mine Lige.

Begge Korene.

Os bærer Kost og Stok idag,

os bærer Fork og Buk imag;
hvo ej idag sig løfte kan,
han er og blier en slagen Mand.

Halvhex

franeden.

Jeg tripper, alt hvad jeg formaaer;
men se, hvor vidt de Andre naaer!
Derhjemmefra jeg maa afsted
og kan dog ikke vinde med.

Kor af Hexene.

Os Hexe giver Salven Mod,
til Sejl en Klud er mer end god,
til Skib et Trug, og kan Du nu
ej flyve, aldrig flyver Du.

Begge Korene.

Naar vi er Tinden der forbi,
mod Jorden atter dale vi
og dække Heden vid og bred
med hele vor store Hexehed!

De dale ned paa Bjerget.

Mefistofeles.

Det puffer, støder, slaaer og slider!
Det bobler, piber, slaaer og vrider!
Det sprutter, lyser og oser brændt!

Et rigtigt Hexeelement!
Kom ikke fra mig! Hold Dig til mig tæt!
Hvor er Du?

Faust
langt borte.

Her!

Mefistofeles.

Hej! det er fejlt Kompas!
Her maa man bruge nok sin Husbondret.
For Junker Voland Plads! Du søde Pøbel, Plads!
Her, Doktor, tag min Haand, og med et Sæt
vi hurtigt ud af Sværmen vige;
her er for galt endog for mig og mine Lige.
Derhenne lyser det med sælsomt Skin,
jeg gad engang bag hine Buske lige.
Kom, kom! saa smutte vi derind.

Faust.

Modsigelsens Dæmon! Velan, saa styr da Færden!
Men siig mig, er det ogsaa rigtigt fat:
til Boksbjerg vandre vi en Valborgsnat,
for der at isolere os fra Verden!

Mefistofeles.

Seer Du det farverige Skær af Flammen?
En munter Klub er kommen sammen.
Ej er man i en lille Kreds alene.

Faust.

Jeg foretrak dog langt den større Scene
paa Bjergets Top, hvor mellem Røg og Lue
man strømmer til, for Satan selv at skue.
Hel mangen Gaade lod vist der sig raade.

Mefistofeles.

Der knyttes ogsaa mangen dunkel Gaade.
Lad Du den store Verden bruse!
Her i det Stille er vi nok saa godt tilhuse.
Den store Verden — maa Du huske paa —
bestaaer jo dog af Verdner i det Smaa.
Der seer jeg unge nøgne Hexes Skare
og gamle, som fik Ærbarhed med Tiden.
Vær venlig, om det var for min Skyld bare!
Fornøjelsen er stor og Møjen liden.
Her er Orkester! Kan Du høre Spillet?
Hu, hvor det skratter! Man maa vænnes til'et.
Kom med! Kom med! Saa skal jeg Dig for flere
af Kredsens Matadorer præsentere,
saa Du igjen min Iver maa erkjende. —
Naa, ikke sandt? her kan man sig da vende!
Du seer vel knap til Rummets anden Ende?
Vel hundred Blus i lige Række brænde;
her er Diskurs og Dands og Drik og Kjærlighed!
Naa, kjender Du en større Herlighed?

Faust.

Vil Du Dig nu, naar Du skal præsentere,
som Troldmand eller Djævel producere?

Mefistofeles.

Jeg ynder ganske vist inkognito at gaa;
paa Galadage ta'er man dog sin Orden paa.
Vel har jeg intet Hosebaand at bære,
dog holdes her min Hestefod i Ære.
Se Sneglen der, som kryber krum og kroget,
den har nu allerede lugtet Noget
med sine Følehorn. Nej, her er jeg for kjendt
og mit Inkognito kun slet bevendt.
Kom nu! Fra Blus til Blus vi vandre med hinanden,
som Frier Du og jeg som Bedemanden.

Til Nogle, der sidde omkring udgaaende Kul.

Hvorfor saa fjernt fra Støjen og fra Stimlen,
I gamle Herrer? Hvorfor vil i Vrimlen
I ikke blande muntert Eders Stemme?
Alene kan man altid være hjemme.

General.

Nationers Gunst er vag som Vinden;
den springer hurtigt om fra Øst til Vest.
Det gaaer med Folket som med Kvinden;
de Unge huer dem dog altid bedst.

Minister.

Nu er man kommen ganske ud af Sporet
og vakler uden Ballast hid og did.
Dengang da det var os, der stod ved Roret,
det var den rigtig gode, gamle Tid.

Parvenu.

Vi gjorde ej saa daarligt vore Ting
og spilled tidt en noget mislig Rolle;
men nu skal Alting kastes vildt omkring,
just nu, da vi paa Alting vilde holde.

Autor.

Hvo vil i vore Tider vel en Bog
med sundt og vægtigt Vid i Haanden tage?
Og aldrig har de Unge ført et Sprog
saa frækt og næsvist som i vore Dage.

Mefistofeles,

der paa eengang faaer et meget gammelt Udseende.

Ja, det er sikkert, Dommedag er nær,
og det er sidste Gang, man seer mig her;
da selv jeg agterud maa sakke,
gaaer Verden ogsaa ned ad Bakke.

Skrammelhex.

I Herrer, gaaer mig ej forbi!
Kast paa mit Kram et venligt Blik!

Jeg holder her en pæn Boutik
med mange rare Sager i!
Paa Jorden findes ej dens Lige,
og blandt dens Ting er ikke een,
som ej har voldet Land og Rige
og Mennesker alvorlig Meen —
ej nogen Dolk, som ej har Blod udgydt,
ej nogen Kalk, hvorfra ej Gift er flydt
i Aarens sunde Saft, ej noget Smykke,
som ej har dræbt en Kvindes Uskyldslykke,
ej noget Sværd, som ej har brudt en Pagt
og bagfra Offeret til Jorden strakt.

Mefistofeles.

Fru Moster kjender ej til Tiden stort;
thi Skeet er skeet, og Gjort er gjort!
Hun efter Nyhedskram sig skulde lægge,
thi kun hvad der er nyt, formaaer at trække.

Faust.

Hvorledes skal dog dette Virvar ende?
Det er et Marked, det maa jeg bekjende!

Mefistofeles.

Mod Bjergets Tinde skummer Sværmens Elv!
Du troer, Du skubber, mens Du skubbes selv.

Faust.

Siig, hvem er hun?

Mefistofeles.

Luk dine Øjne op!
Det er Lilith.

Faust

Hvem?

Mefistofeles.

Adams første Mage.
For hendes Haar Du Dig iagt maa tage,
den Pryd, der ene smykker hendes Krop.
Faaer hun en Yngling fat i sine Lokkers Snare,
hun lader ej saa snart igjen ham fare.

Faust.

Der hvile To sig efter Dandsens Gammen,
en Gammel og en Ung, som sidde sammen.

Mefistofeles.

Til Hvile er der ingen Tid inat;
nu gaaer det løs igjen! Kom her, tag fat!

Faust

dandser med den Unge.

Engang jeg drømte skjønt, jeg saae
en Abild i en Have staa;
to Æbler, som bag Løvet hang,
mig fristed, saa derop jeg sprang.

Den Skjønne.

For Æbler har I Mænd havt Smag
fra Paradisets første Dag.
Den Ting er mig af Hjertet kjær,
at og min Have Æbler bær!

Mefistofeles

med den Gamle.

Engang jeg drømte fælt, jeg saae
et spaltet Træ i Haven staa;
deri — — — — — men
alligevel — — — den.

Den Gamle.

Min bedste Hilsen tag imod,
Hr. Riddersmand med Hestefod!
Hvis blot — — — — — har,
— — — — — — — klar.

Proktofantasmist.

Fordømte Pak! Tør mig I byde Trods?
Har jeg da ikke rykket op med Rødder
den Overtro, at Ånder gaaer paa Fødder?
Og nu — nu dandser I som en af os!

Den Skjønne

dandsende.

Hvorfor mon han vil her paa Ballet være?

Faust

dandsende.

Aa, han er allesteds paafærde.
De Andres Dands han kritiserer
og hvert et Skridt vidtløftigt kommenterer,
thi ellers ej for ham det existerer.
Mest ærgrer det ham, naar vi fremad gaa.
Saalænge blot i Kreds man rundt sig drejer,
som i sin gamle Mølle selv han plejer,
kan man endnu hans Bifald naa,
især naar først man be'er ham, om man maa.

Proktofantasmist.

Hvad, er I der endnu? Nej, aldrig saae jeg Mage!
Forsvind! Vi lever i Fornuftens Dage!
Det Djævlepak, det ændser ingen Regel:
trods al vor Klogskab spøger det i Tegel.
Hvor tidt jeg viser al den Overtro tilbage,
den kommer dog igjen. Nej, aldrig saae jeg Mage!

Den Skjønne.

Du kjeder os; se til at finde hjem!

Proktofantasmist.

Det siger jeg Jer, Aander, ligefrem:

jeg taaler ingen Aanders Tyranni;
min Aand kan ikke finde sig deri.

Dandsen vedbliver.

Det lykkes ej idag, saavidt jeg mærker;
dog kan jeg bruge det til mine Rejseværker,
og før jeg døer, jeg naaer vel nok mit Maal
og gjør paa Djævle og Poeter Kaal.

Mefistofeles.

Nu sætter han sig hen i en af Krattets Sumpe:
saaledes plejer han at soulageres;
naar Igler suger Blodet af hans Rumpe,
han flux for Aander og for Aand kureres.

Til Faust, som er traadt ud af Dandsen.

Hvi slap Du pludselig den smukke Pige,
der til din Dands saa yndigt sang?

Faust.

Hu, just som bedst hun kvad, der sprang
en Mus, en lille ildrød, ud af Munden.

Mefistofeles.

Ej, Smaating skal man ikke agte paa!
Det var endda et Held, den ej var graa.
Hvo bryder sig om Sligt i Hyrdestunden?

Faust.

Desuden saae jeg...

Mefistofeles.

Hvad?

Faust.

Mefisto, seer Du ej
det smukke blege Barn, som hisset ene staaer?
Saa langsomt frem hun glider paa sin Vej,
det er, som hun med bundne Fødder gaaer.
Ej kan jeg dølge, at det tykkes mig,
hun er den gode Margarete lig.

Mefistofeles.

Se ej derhen! Det Syn gjør Ingen godt.
Det er et livløst Tryllebilled blot.
Hvis Du forlænge stirrer derimod,
hun stivner med sit stive Blik dit Blod
og gjør dit Legem til en Klippeblok:
Medusa-Mythen kjender Du jo nok.

Faust.

I Sandhed, dette Blik har Døden slukket,
og ingen kjærlig Haand har Øjet lukket.
Det er det Bryst, som mig Margrete bød,
det er det søde Legem, som jeg nød.

Mefistofeles.

Det er just Trolddomskunsten, at Enhver
Fantomet tager for sin Hjertenskjær.

Faust.

O Salighed! Og dog, hvor maa jeg grue!
Ej kan mit Øje slippe dette Skue. —
Hvor sælsomt — om sin Hals saa hvid og skær
som Smykke kun en enkelt Snor hun bær,
saa rød som Blod og kun en Knivsryg bred!

Mefistofeles.

Javel! Og hvad jeg ydermere veed:
hun tidt med Ho'edet under Arm har gaaet,
thi Perseus har det jo fra Kroppen slaaet. —
Bestandig denne løbske Fantasi!
Kom nu! Naar vi er Bakken der forbi,
er der saa lystigt som i Wiens Prater,
og hvis jeg ikke fejler, Ven!
er der endogsaa et Theater.
Hvad gaaer der?

Servibilis.

Vi begynder strax igjen.
Plakatens Numer Syv skal føres op!
Saa langt Program — dertil er her vi vant.
Forfatteren er Dilettant,

og Dilettanter er vor hele Trop.
Tilgiv mig, mine Herrer, jeg forsvinder:
men Tæppets Opgang maa jeg dilettere.

Mefistofeles.

Godt, at jeg Eder her paa Bloksbjerg finder,
thi her er Stedet, hvor I bør agere.

Paa Theatret spilles: „Valborgsnatsdrømmen eller Oberons og Titanias Guldbryllup."

Mørk Dag.

Mark.

Faust. Mefistofeles.

Faust.

Elendighed og Fortvivlelse! Længe ynkeligt vildfarende paa Jorden og nu Fange! Som Misdæderske indespærret i Fængsel til grufulde Kvaler, den hulde, usalige Skabning! Saa vidt er det kommet! Saa vidt! — Forræderiske, usle Aand, og det har Du dulgt for mig! Staa kun der og rul med indædt Harme dine djævelske Øjne i Hovedet! Staa der og trods mig med din utaalelige Nærværelse! I Fængsel! I uoprettelig Elendighed! Overgivet til onde Aander og til uskaansomt dømmende Mennesker! Og mig indluller Du imidlertid i taabelige Adspredelser, skjuler hendes stigende Nød for mig og lader hende hjælpeløst omkomme!

Mefistofeles.

Hun er ikke den Første.

Faust.

Hund! Afskyelige Dyr! — Forvandl ham, Du uendelige Aand! forvandl atter dette Kryb til en Hundeskikkelse, saaledes som han paa vanlig Vis fandt Behag i at luske foran mig, at krumme sig for den Intet anende Vandrers Fødder og hænge sig om den Faldendes Skuldre. Forvandl ham igjen til hans Yndlingsskikkelse, at han maa krybe i Sandet for mig paa sin Bug, at jeg maa træde paa ham med min Fod, den Fordømte! — Ikke den Første! — Jammer! Jammer! ufattelig for en Menneskesjæl, at mere end een Skabning er sunken ned i denne Elendigheds Dyb, at ikke den Første, der vred sig i Dødens Kval for den evige Forbarmers Øjne, kunde gjøre Fyldest for alle de Øvriges Brøde! Mig trænger gjennem Marv og Ben alene denne Enes Ve! Du haaner med roligt Grin de Tusinders Skjæbne!

Mefistofeles.

Nu er vi nok igjen ved Enden af vort Vid, der, hvor Forstanden slaaer Sludder for Jer Mennesker. Hvorfor giver Du Dig ilag med os, naar Du ikke kan gjennemføre det? Du vil flyve og er ikke hærdet mod Svimmelhed? Er det os, der har trængt os paa Dig, eller Dig, der har trængt Dig paa os?

Faust.

Skjær ikke saaledes Tænder af mig, dit graadige Dyr! Jeg væmmes ved det! — Du store, herlige Aand, som undte mig at se dit Aasyn, Du, som kjender mit Hjerte og min Sjæl, hvorfor lænker Du mig til denne skjændige Følgesvend, som fryder sig ved Skade og kvæger sig ved Fordærv?

Mefistofeles.

Er Du saa færdig?

Faust.

Red hende! eller ve Dig! Den grueligste Forbandelse over Dig i Aartusinder!

Mefistofeles.

Jeg kan ikke løse Hævnerens Lænker, ikke aabne hans Rigler. — Red hende! — Hvo var det, der styrtede hende i Fordærvelse? Mig eller Dig?

Faust

seer sig vildt omkring.

Mefistofeles.

Griber Du efter Tordenen? Vel, at den ikke er givet Jer elendige Dødelige! At knuse den, der uskyldigt kommer dem i Vejen, er jo Tyranners Maade at give sig Luft paa, naar de ingen anden Udvej veed.

Faust.

Bring mig til hende! Hun skal befries!

Mefistofeles.

Og Faren, Du udsætter Dig for? Viid! end hviler Blodskyld over Staden fra din Haand. Over den Myrdedes Grav svæve Hævnens Aander og lure paa Morderen, naar han kommer tilbage.

Faust.

Ogsaa dette af Dig? Alverdens Mord og Død over Dig, Uhyre! Før mig derhen, siger jeg Dig, og befri hende!

Mefistofeles.

Jeg skal føre Dig derhen, og hør, hvad jeg kan gjøre! Har jeg al Magt i Himlen og paa Jorden? Slutterens Sandser skal jeg omtaage; tag saa Nøglerne og før hende ud med Menneskehaand. Jeg skal holde Vagt. Troldhestene ere rede, jeg bortfører Eder. Det mægter jeg.

Faust.

Op og herfra!

Nat.

Aaben Mark.

Faust og Mefistofeles suse forbi paa sorte Heste.

Faust.

Det pusler om Galgen, hvad sysle de der?

Mefistofeles.

Veed ej, hvad de koge og galdre.

Faust.

De svæve og hæve sig, neje og dreje sig.

Mefistofeles.

Et Hexelag.

Faust.

De signe og vie.

Mefistofeles.

Forbi! Forbi!

Fængsel.

Faust med et Nøgleknippe og en Lampe foran en Jerndør.

Faust.

En længe ukjendt Gru mit Bryst fornemmer
af Slægtens hele Ve jeg tynges ned.
Den fugtigkolde Mur den Arme gjemmer,
fordi en kjærlig Sjæl paa Vejen gled!
Du vil derind, men Foden nøler!
For Gjensynsstunden Frygt Du føler!
Betænk Dig ej, hvis Du vil ende Nøden!
Din Ængstelse fremængster Døden.

Han tager i Laasen.

Sang
indenfor.

Min Moder, den Kvind,
i Stykker mig skar,

og saa blev jeg spist
af den Kjæltring, min Fa'er.
Min Søsterlil græd over al den Meen,
samled op mine Ben
og gjemte dem under den svale Lind;
da blev jeg en smuk lille Skovfugl paa Gren,
flyver bort, flyver bort, flyver ud og ind!

Faust

lukker op.

At hendes Elskte lytter, mindst hun tænker;
jeg hører Halmens Raslen, Larm af Lænker.

Han træder ind.

Margarete

skjuler sig paa sit Leje.

O ve! De komme! Bitre Død!

Faust

sagte.

Vær stille! Jeg vil frelse Dig! Fat Haab!

Margarete

væltende sig hen foran ham.

Er Du et Menneske, saa føl min Nød!

Faust.

Du vækker Slutteren med dine Raab!

Han tager fat i hendes Lænker for at aabne dem.

Margarete

paa Knæ.

Hvo har paa Dig, Du Bøddel, kaldt?
Og hvo har Magt Dig givet
at hente mig ved Midnat alt?
O, Naade, skjænk mig Livet!
Ej før imorgen, hører Du!

Hun rejser sig.

Jeg er saa ung, saa ung endnu!
Og nu er hele Livet alt forbi!
Smuk var jeg ogsaa — det var Skyld deri.
Min Ven var mig nær — han glemte mig vist;
min Krands har alle sine Blomster mist.
Du tager saa haardt! Nej, slip min Arm!
Jeg har dog aldrig voldet Dig Harm.
O, vær nu ej døv for min Bøn og Klage!
Jeg saae Dig jo aldrig før i mine Dage!

Faust.

O, Gud, hvad Ende skal dette tage!

Margarete.

Nu er i din Vold jeg overladt.

Men lad mig først give Barnet Bryst!
Jeg lulled det hele den lange Nat;
de tog det fra mig, min eneste Trøst,
de siger, jeg dræbte min lille Skat.
Aldrig bliver jeg mere glad.
De synge Viser om mig af Had.
Et gammelt Eventyr ender saa,
men hvorfor skal mig det tydes paa?

Faust

kaster sig paa Knæ for hende.

Her knæler for din Fod din Elskte ned.
O, lad mig løse Lænken for din Jammer!

Margarete

kaster sig paa Knæ ved Siden af ham.

Ja, lad os knæle sammen! Knæl og bed!
Se, under dette Kammer
der knitre Helveds Flammer!
Dernede
larmer den Lede
og fnyser i sin Vrede!

Faust

højt.

Margarete! Margarete!

Margarete

lytter opmærksomt.

Det var Vennens Stemme!

Hun springer op. Lænkerne falde af hende.

Hvor er han? Jeg hørte hans Røst!
Jeg er fri! Nu skal Ingen mig hæmme.
Jeg vil flyve til hans Bryst,
jeg vil synke i hans Favn!
Han stod jo der paa Tærsklen og nævnte mig ved Navn!
Midt gjennem Helvedes Hylen og Gny,
midt gjennem Djævlenes haanende Latter
hørte jeg den søde, den kjærlige Røst paany.

Faust.

Det er mig!

Margarete.

Det er Dig! det er Dig! O, siig det atter!

Tager fat i ham.

Det er ham! Det er ham! Saa er al min Kval forbi
og Fængslets Rædsel svunden og Fangen atter fri!
Du hørte min Klage, og den har hid Dig kaldt!
Saa er jeg reddet alt! —
Der ligger Gaden, som den laa,
da jeg den første Gang Dig saae,

og Haven, hvor med Martha jeg
den første Aften vented Dig.

Faust

søger at drage hende med sig.

Kom med! Kom med!

Margarete.

Dvæl ej saa kort!
Saalænge Du er hos mig, trygt jeg hviler.

Kjærtegner ham.

Faust.

Bort!
Hvis ej Du iler,
maa vi bøde haardt!

Margarete.

Hvad? kan Du ikke kysse mer?
Min Ven var borte kun en stakket Stund,
og nu da jeg igjen ham seer,
at kysse glemte rent hans Mund.
Hvi gribes jeg af Angest ved dit Bryst?
Før maned Du med Blik, med Ord, med Røst
en Himmel ned i vore Sjæle
og kyssed mig, som vilde Du mig kvæle.
Kys mig!

Ellers kysser jeg Dig!

Hun omfavner ham.

O ve! din Læbe er kold, er stum,
din Følelse slappet og sløvet.
Hvo var mod mig Arme saa grum?
Hvo har mig din Kjærlighed røvet?

Hun vender sig bort fra ham.

Faust.

Min Elskede, følg mig! O, vær nu ej bange!
Saa skal jeg Dig kysse de tusinde Gange.
Jeg beder, jeg trygler Dig: kom lad os gaa!

Margarete

vender sig om imod ham.

Men er det nu Dig? Er Du vis derpaa?

Faust.

Det er mig! Kom med!

Margarete.

Mine Lænker Du brød,
Du tager mig atter kjærligt paa Skjød.
Men hvor kan det være, Du ikke mig skyer? —
Veed Du, min Ven, med hvem Du flyer?

Faust.

Kom, Natten viger, og Dagen gryer!

Margarete.

Min Moder har jeg i Graven lagt,
mit Barn har jeg druknet — det Barn, der var bragt
som Gave til mig og til Dig —
ja, ogsaa til Dig ... For Du er jo ... nej ...
Lad mig føle din Haand! Nej, nu drømmer jeg ej!
Din kjære Haand! — Men den er jo vaad!
Tør den af! Er det Graad?
Ak nej! det er Blod! O, den blodige Daad!
O gjem dog, gjem
i Skeden dit Sværd!

Faust.

Hvorfor dog mane det Svundne frem!
Du bringer mig Døden nær!

Margarete.

Nej, Du maa blive ilive,
og de Grave, jeg nu skal beskrive,
om dem maa Du pusle og frede
fra imorgen den Dag allerede.
Den bedste Plads skal Du give min Moder,
lige ved Siden af hende min Broder,
mig lidt længere henne,

o, men dog ikke for langt fra de Tvende!
Mit lille Barn ved mit højre Bryst,
at jeg ikke alene skal ligge. —
At være hos Dig i fordums Dage,
o, hvor var det en salig Lyst!
Men nu — nu kan jeg det ikke,
det er, som om Noget vil bort mig drage,
som om Du mig stødte tilbage;
og Du er dog saa venlig, saa god og from.

Faust.

Føler Du det, saa kom, o kom!

Margarete.

Derud?

Faust.

I det Frie.

Margarete.

Er Graven der,
lurer Døden, saa kom!
Herfra gaaer kun et eneste Skridt —
til det evige Hvilested!
Du gaaer? Ak, Henrik, kunde jeg gaa med!

Faust.

Du kan, naar blot Du vil! Se, Døren aaben staaer.

Margarete.

For mig er intet Haab, om end jeg gaaer.
Hvad hjælper Flugt? de faaer mig nok endda.
Det er saa tungt at gaa om som Tigger,
sær naar en Brøde paa Sjælen ligger!
Saa tungt at vanke i fremmed Land;
og Ingen sin Straf dog undfly kan.

Faust.

Jeg bliver hos Dig.

Margarete.

Skynd Dig afsted
til Dammen og red,
red dit Barn!
Hurtigt, hurtigt,
langs Stien, der tilvenstre gaaer
i Skoven ind,
hvor Stenten staaer;
følg Bækken, til den Dammen naaer.
Nu hæves det op,
tag fat!
Det spræller endnu!
Red det! Red det!

Faust.

Besind Dig! Fat Dig! Hører Du?
Et eneste Skridt, saa er Du fri!

Margarete.

Bjerget — var vi blot der forbi!
Der sidder min Moder paa en Sten —
jeg bliver som Is i Blodet! —
der sidder min Moder paa en Sten
og rokker med Ho'edet.
Hun vinker ej, hun nikker ej, saa tungt sank hun hen,
hun slumred saa længe, hun vaagner ej igjen.
Hun slumred, for ej at forjage
vor Glæde. — O, salige Dage!

Faust.

Her kommer Bønner, kommer Ord tilkort;
nuvel, saa bærer jeg Dig bort.

Margarete.

Lad være! Nej, jeg viger ej for Magt!
Nej, Du maa ikke tage mig saa haardt!
Før har jeg altid gjort, hvad Du har sagt.

Faust.

Min Elskte! O min Elskte! Dagen gryer!

Margarete.

Ja, Dagen gryer! Den sidste Dag for mig.
Den skulde været Bryllupsdag med Dig!

At alt Du hos mig var, maa Ingen vide.
Ak, skeet er skeet, og visnet ligger Krandsen!
Vi sees vel nok igjen, men ej ved Dandsen.
Nu samles Mængden, det er alt paatide.
De staaer saa fjernt, det er, som var de stumme,
men Torv og Gader knapt kan Stimlen rumme.
Dødsklokken kalder, og de bryde Staven.
De binde mine Hænder,
paa Blokken ned jeg tvinges,
som imod Alles Nakke Sværdet vender
i samme Nu, det mod min egen svinges —
og Verden ligger stum som Graven.

Faust.

O, var jeg aldrig skabt!

Mefistofeles

viser sig udenfor.

Op! eller I er fortabt!
Unyttig Nølen og Fadderslader!
Mine Heste trampe,
snøfte og stampe,
Dagen er nær.

Margarete.

Hvo stiger op af Jorden der?

Det er ham! Det er ham! Er han fulgt med?
Hvem søger han her paa det hellige Sted?
Det er mig!

Faust.

Følg med! Det gjælder Livet!

Margarete.

Guds Dom! til Dig har jeg mig overgivet!

Mefistofeles

til Faust.

Kom! ellers Dig som hende jeg forlader.

Margarete.

Din er jeg, Gud! O, frels mig, Fader!
Du hellige Englestare,
din Skjoldborg mig bevare!
Henrik! Jeg gruer for Dig.

Mefistofeles.

Dømt er hun!

Stemme

fraoven.

Frelst!

Mefistofeles

til Faust.

Hid til mig!

Forsvinder med Faust.

Stemme

tabende sig indenfor.

Henrik! Henrik!

Oplysninger.

Side 32 Af Nostradamus' egen Haand.
Nostradamus var det latinske Navn paa Michel de Nôtre-dame, født den 14. December 1503 i St. Remy i Provence, død den 2. Juli 1566, en berømt Astrolog og Læge, hvis Forudsigelser vakte megen Opsigt.

„ „ Tegnet for Makrokosmos.
Makrokosmos, ordret Storverden, kaldes efter middelalderlig Lære Verdensaltet; dettes Afbillede i det Smaa var Mennesket, som derfor ogsaa kaldes Mikrokosmos, Lilleverden. Ved Tegnet for Makrokosmos maa man tænke sig et Tegn i Lighed med de astronomiske Tegn for Himmellegemerne, et af de kabbalistiske Tegn, der, stammende fra den rabbinske Mystik, brugtes ved Besværgelser.

„ 34 Du suged længe paa min Sfære.
Af Jordaandens Sfære, af Jorden, har Faust suget Næring for Aanden, Erkjendelse.

„ 49 Til det her skildrede Sceneri udenfor Porten ere Motiverne tagne fra Frankfurt am Main, hvor de første Udkast til Digtningen bleve til.

„ 60 Forfarne i den sorte Kunst.
Magien kaldes „den sorte Kunst" som en Oversættelse af det latinske Ord Nigromanti, der imidlertid er en misforstaaet Gjengivelse af det græske νεκρομαντεία ɔ: Spaadomme ved Hjælp af fremmanede Afdøde.

Side 60 Som driftig Bejler da den røde Løve o. s. v.
d. v. s. da betjente man sig af det alkymistiske Billedsprog, idet man sagde, at den røde Løve, hvorved man forstod den af Guld vundne saakaldte metalliske Sæd, blev parret med Lilien, et af Sølv vundet Produkt; man drev dem derpaa fra Brudeseng til Brudeseng, d. v. s. man drev dem fra den ene Retort til den anden. Fremkom da i Kemikerens Glas det Præparat, som kaldtes „den unge Dronning" (Sublimatet løste sig fra Glasset, som skinnede i Regnbuens Farver), saa troede man dermed at have fundet de Vises Sten, Universallægemidlet.

„ 70 Salomons Nøgle, clavicula Salomonis, kaldtes en Bog, som indeholdt Anvisninger til Aandebesværgelser; Kong Salomon gjaldt for Opfinderen af denne Kunst.

„ 71 Formlen for de fire Elementer, en i ovennævnte Bog indeholdt Besværgelsesformular. Elementerne nævnes ved Navn: Salamander, Ildens Aand; Undine, Vandets; Sylfe, Luftens; Kobold, Jordens (ikke den Side 34 optrædende Jordaand). Nedenfor oversættes Kobold ved Incubus, Romernes og Kirkefædrenes Husaand.

„ 72 Ved det trefold glødende Lys forstaaes atter et Tegn, hvormed Faust vil fremmane Mefistofeles. Efter at han har anvendt Tegnet paa Kristus („ham, som kjender ingen Fødselsstund" o. s. v.) truer han nu med Tegnet paa den hellige Treenighed, Guds Øje, indesluttet i en Trekant, fra hvis tre Sider der udstrømmer Solstraaler.

„ 73 En vandrende Skolast, en Skoleelev (Scholasticus), der rejser fra Sted til Sted, tiggende sig frem.

„ „ Fluegud (Baalsebub) er et af Djævlens Navne.

„ 76 Ved Eders Tærskel er en Drudefod.
En Drude er i den gammeltydske Overtro en kvindelig Mare, som ængster Menneskene, medens de sove. Som Skjærm imod det Onde brugtes en Drudefod, det femspidsede Tegn ☆, som Faust strax efter nævner ved dets græske

Navn Pentagram (ogsaa Pentalfa, fordi det danner 5 A'er); under denne Benævnelse kjendtes det allerede af Pythagoræerne som heldbringende og beskyttende. Naar Spidserne slutte godt, kunne Aander altsaa ikke trænge ind i et Rum, paa hvis Tærskel dette Tegn er anbragt; men i dette Tilfælde har den ud imod Forstuen vendende Spids ikke været omhyggelig lukket, saa at Mefistofeles har kunnet slippe ind; men ud kan han ikke komme, fordi den ind imod Værelset vendende Spids slutter nøjagtigt; først naar der gjøres en Aabning i den, kan han komme over den (Side 82).

Side 82 Pletten, som jeg har med Olie vædet.
Idet Mefistofeles væder det paagjældende Sted paa Drudefoden med Olie, vier han det til den Bestemmelse, han har tiltænkt det.

„ 96 Hr. Mikrokosmos skulde jeg ham kalde.
Se ovenfor, Oplysningen til Side 32.

„ 102 I spanske Støvler snøres dens Natur.
Den spanske Støvle var et Torturredskab, hvormed Skinnebenene bleve pressede.

„ 103 Encheiresis naturae, ordret oversat: Naturens Behandling.

„ 107 Grønt er Livets gyldne Træ. Den tilsyneladende Modsigelse i disse Farvebestemmelser forsvinder, naar man betænker, at Ordet „gylden" her, som hyppigt hos Goethe, bruges for at betegne, hvad der overhovedet er skjønt, rent, herligt. („Liebes Gold!" kalder han undertiden Fru von Stein i sine Breve. Smlg. ogsaa paa Dansk Betegnelserne Guldalderen, de gyldne Dage o. s. v.)

„ 108 Eritis sicut Deus, scientes bonum et malum ɔ: I skulle blive som Gud til at kjende Godt og Ondt. 1. Mos. 3. 5.

„ 113 Lad os vælge os en Pave.
I de tydske Studenters Kommers kaldes et vist Kvantum indtagne Drikkevarer en Pave.

„ 118 I kom vel sent fra Rippach? Skulde I maaske hos Junker Hans til Aften være?

Rippach er en Landsby mellem Leipzig og Naumburg; dens Indbyggere ere til Spot for Leipzigerne paa Grund af den dem tillagte Enfoldighed. Junker Hans i Rippach skal altsaa betegne en dum, tølperagtig Person.

Side 134 Jeg vil
i den Tid heller tusind Broer bygge.
I Folketroen optræder Djævlen stundom som Brobygger; „Djævlebroen" er en hyppig forekommende Lokalitet i Bjergegne.

„ 135 Jeg koger langstrakt Tiggersuppe.
En Allusion til den vandede litteraire Produktion, hvis populaire Trivialiteter behage den store Mængde.

„ 137 Det bringer Tyven i min Vold.
Det er en bekjendt — endnu ikke udrydet — Overtro, at man ved Hjælp af et paa en bestemt Maade haandteret Sold kan opdage Ophavsmanden til et Tyveri. (Se bl. A. Werlauffs Hist. Ant. til Holberg Side 494.)

„ 179 Sancta Simplicitas! Hellige Enfoldighed! — det bekjendte Udraab, der tilskrives Johannes Huss, da han paa Baalet saae en gammel Moerlil slæbe et Stykke Brænde til Ilden.

„ 220 Mater dolorosa, den smerterige Moder, Maria med Sværdet gjennem Hjertet, Luc. 2. 35.

„ 224 Valborgsnattens Lystighed.
Valborgsnat, Natten mellem 30. April og 1. Maj, fandt der hvert Aar en festlig Hexe- og Djævlesammenkomst Sted paa Blokksbjerg.

„ 227 Men Blodband ej saa let jeg klare kan.
Blodband kaldes her den Domstol, der kan idømme Dødsstraf.

„ 233 Dies irae o. s. v. De her og i det Følgende forekommende latinske Linier ere Brudstykker af Thomas af Celanos berømte Hymne fra det 13. Aarhundrede. Ordret oversatte betyde de første to Linier: „Vredens Dag, hin Dag vil opløse Verden i Aske." Den onde Aands efterfølgende Ord slutte sig til Hymnens videre Indhold, indtil denne

selv fortsættes med Linierne „Judex ergo“ o. s. v. og „Quid sum miser“ o. s. v.: „Naar Dommeren da tager Sæde, naar det Dulgte bliver aabenbart, naar Intet bliver ugjengjældt — hvad skal jeg Ulykkelige da sige, hvilken Beskytter skal jeg anraabe, naar neppe selv den Retfærdige vil bestaa?“

Side 236 Schierke og Elend, to Landsbyer i Klippeegnen ved Foden af Bloksbjerg.

„ 238 De lange Klippenæser, hvor de snorker . . . . To Granitklipper Syd for Schierke kaldes „die Schnarcher“.

„ 242 Baubo hed i den græske Mythe Demeters skamløse Amme, der her fremføres som Type paa Hexenes Skamløshed.

„ 244 Vi vaske med Flid, vi er blanke og bare,
Men evig vil vor Ufrugtbarhed vare.
Disse Vers sigte til Kritikere, der vaske Andres Pletter og tillige holde sig selv for rene, men derhos ere ufrugtbare, ude af Stand til at producere.

„ „ Nu har jeg klavret trehundrede Aar.
Her sigtes vel nærmest til det 16. Aarhundredes stagnerende Tendenser.

„ 245 Halvhexen betegner Halvheden overhovedet; Hexelysten driver hende hjemmefra, og dog kan hun ikke følge med de Andre.

„ 246 Junker Voland var tidligere et Øgenavn for Djævlen.

„ 249 Ja, det er sikkert, Dommedag er nær.
Mefistofeles parodierer her — ogsaa i Ydre — de egoistiske Gamle, der skjænde paa Tiden, fordi deres egen Ungdom er forbi, og mene, at Verden gaaer ned ad Bakke, fordi det er gaaet tilagters med dem selv.

„ 251 Lilith er ifølge et rabbinsk Sagn Adams første Mage, thi ifølge 1. Moseb. 1, 27 skabte Gud først Mand og Kvinde og derefter 1. Moseb. 2, 21—25 af Adams Ribben Eva, der saaledes blev hans anden Hustru. Sagnet tillagde Lilith stor Forførelseevne overfor unge Mænd.

„ 252 Af πρωκτός, Bagdelen, og φάντασμα, Spøgelse, danner Digteren Ordet Proktofantasmist, altsaa Den, der